

**T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

DEAŞ (İŞİD) ÖRNEĞİ İLE MEDYA VE TERÖR İLİŞKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bülent SARIDİKEN

**Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı
Uluslararası İlişkiler ve İstihbarat İncelemeleri Programı**

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN

Agustos , 2019

**T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

DEAŞ (İŞİD) ÖRNEĞİ İLE MEDYA VE TERÖR İLİŞKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Bülent SARIDİKEN
(Y1712.300015)**

**Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı
Uluslararası İlişkiler ve İstihbarat İncelemeleri Programı**

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN

Agustos , 2019

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “DEAŞ (İŞİD) Örneği İle Medya ve Terör İlişkisi” isimli çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynaklarda gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (01/06/2019).

Bülent SARIDİKEN

ÖNSÖZ

Tez çalışmamın her aşamasında bilgi ve deneyimleri ile desteğini esirgemeyen, hem tez dönemimde hem de eğitim sürecinde bana yol gösteren danışmanım Sayın Yard. Doc. Dr. Hüseyin Kazan'a ihtiyacım olduğunda zaman ayırıp bıkmadan yardımlarını esirgemeyen ve önemli katkılarda bulunan Prof. Dr. İsmail Hakkı Aydın'a teşekkür ederim.

Agustos 2019

Bülent SARIDİKEN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ÇİZELGE LİSTESİ.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ŞEKİL LİSTESİ.....	viii
ÖZET.....	ix
ABSTRACT	x
1. GİRİŞ	11
2. MEDYA VE TERÖR KAVRAMLARINA GENEL BİR BAKIŞ	13
2.1 Medya Kavramı ve Özellikleri	13
2.2 Medya Araçları.....	14
2.2.1 Görsel ve işitsel medya	15
2.2.2 Yazılı medya	17
2.2.3 Yeni medya	19
2.3 Medyanın Toplumsal İşlevleri	19
2.3.1 Bilgilendirme işlevi.....	22
2.3.2 Eğlendirme işlevi	23
2.3.3 Kamuoyu oluşturma işlevi	24
2.4 Terör kavramı	27
2.5 Terörün Amacı ve Hedefleri.....	30
2.6 Terörün Nedenleri	32
2.6.1 Ekonomik nedenleri	33
2.6.2 Sosyo-kültürel nedenler	34
2.6.3 Eğitim sistemi	35
2.6.4 Psikolojik Nedenler.....	37
3. MEDYA VE TERÖR İLİŞKİSİ	39
3.1 Medya ve Terör Arasındaki Simbiyotik İlişki.....	39
3.2 Terörün Medya Kullanma Amaçları	42
3.3 Terör Örgütlerinin Medyayı Kullanma Amaçları	45
3.3.1 Medyayı propaganda aracı olarak kullanma	47
3.3.2 Medyayı röportaj yapmak amacıyla kullanma.....	49
3.3.3 Medyayı halkın dikkatini çekmek amacıyla kullanma	51
3.3.4 Medyayı insani destek sağlamak amacıyla kullanma	52
3.3.5 Medyayı planlama ve koordinasyon amacıyla kullanma	54
3.3.6 Medyayı veri toplamak amacıyla kullanma	55
3.4 Terör Haberlerinin Medyada Yayınlanmasının Avantajları.....	56
3.5 Terör Haberlerinin Medyada Yayınlanmasının Dezavantajları	57
4. DEAŞ (İŞİD) ÖRNEĞİNDE MEDYA VE TERÖR İLİŞKİSİ	60
4.1 DEAŞ Terör Örgütünün Ortaya Çıkışı.....	60
4.2 DEAŞ Örgütün Ortaya Çıkışında Medyanın Etkisi	61

4.3 DEAŞ'ın Medya Stratejisi.....	63
4.4 DEAŞ'ın Çok Yönlü Medya Yapılanması	66
4.4.1 El hayat dergisi.....	68
4.4.2 DEAŞ'ın uluslararası propaganda aracı; DABIQ dergisi	70
4.4.3 DEAŞ'ın Arapça yayını: En-Nebe dergisi	74
4.4.4 DEAŞ'ın Türkçe yayını: Konstantınıye dergisi	76
4.4.5 DEAŞ'ın Çok Dilli Dergisi: Rumiya dergisi	77
4.5 DEAŞ ve Sosyal Medya	77
4.5.1 Youtube videoları.....	78
4.5.2 Facebook paylaşımları	79
4.5.3 Twitter paylaşımları	80
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	81
ÖZGEÇMİŞ.....	90

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 2.1: Medya Araçları.....	15
Şekil 2.2: Terörün Unsurları	29

DEAŞ (İŞİD) ÖRNEĞİ İLE MEDYA VE TERÖR İLİŞKİSİ

ÖZET

Teröristelerin ve terör örgütlerinin hedef aldığı unsurlar her ne kadar farklı da olsa nihai hedefe ulaşabilmek adına kullandıkları yöntem halkı sindirmek ve korkutmak suretiyle yıldırmaktır. Terör örgütlerinin bu yöntemi hayata geçirmede kullandıkları aygıt ise medya ve medya araçlarıdır. Kitle iletişim olanaklarının artması ve günlük hayatı kuşatması ifade özgürlüğünü geliştirirken terör gruplarına da propaganda olanağı hazırlamaktadır. Bu noktada terör örgütleri gerçekleştirdikleri silahlı eylemlerin yanında her geçen gün farklı medya araçlarına entegre olarak ideolojik etki alanlarını genişletmektedir. Özellikle son dönemde küresel bir örgüt olarak Suriye ve Irak'ta yaygın etki gösteren DEAŞ (İŞİD) da medyayı etkin şekilde kullanan bir örgüttür. Bu çalışma medya ve terör ilişkisini DEAŞ örneğiyle ele almaktadır. DEAŞ (İŞİD) Örneği İle Medya ve Terör İlişkisi” isimli çalışma tarama yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır.

Araştırma sonucunda da görülmektedir ki DEAŞ yazılı ve görsel medya araçlarını etkin şekilde kullanmaktadır. Örgüt interneti ve medya araçlarını propaganda, tanıtım, seferberlik, istihdam, kordinasyon, planlama ve psikolojik savaş amacıyla kullanmaktadır. Bu durum örgütle mücadeleyi yalnızca silahla gerçekleştirilebilecek kadar basit olmadığını örgütün dijital propaganda faaliyetlerinin de sonlandırılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Medya, Terör, DEAŞ, İnternet*

THE RELATIONSHIP BETWEEN DEAS (ISIS) AND THE MEDIA AND TERRORISM

ABSTRACT

Terrorists and terrorist organizations are targeted by the elements to achieve their ultimate goal, although the method used to intimidate and intimidate the public is to intimidate. The device used by terrorist organizations to implement this method is the media and its tools. Increased opportunities for mass communication and the seat of daily life are developing freedom of expression while providing propaganda for terrorist groups. At this stage, in addition to the armed actions carried out by terrorist organizations, they broaden their ideological domains by integrating them into different media tools. Especially in recent years, as a global organization, Syria and Iraq, which have widespread influence in DAESH (ISIS), is an organization that effectively uses the media. This study deals with the relationship between the media and terrorism with the example of DAESH. The relationship between media and terrorism with ISIS (ISIS) ”

As a result of the research, it has been found that DAESH makes effective use of written and visual media tools. The organization uses the Internet and media tools for propaganda, promotion, mobilization, employment, coordination, planning and psychological warfare. This situation suggests that the organization's digital propaganda activities should be completed if the struggle with the organization is not simple enough to be conducted with weapons.

Keywords: *Media, Terror, DAESH, Internet*

1. GİRİŞ

Geniş halk kitleleri ile iletişim sağlama görevini yerine getiren medya, televizyon, radyo, dergi ve gazete gibi basın ve yayın organlarını kapsamaktadır. Kitle iletişim araçları ve medya demokratik ve antidemokratik tüm rejimlerde etkili olmak isteyen siyasal iktidar açısından her dönem büyük önem taşımaktadır. Bu yönüyle medya kamuoyu oluşturma ve gündem belirleme, toplumsallaştırma, farkındalık yaratma ve bilgilendirme işlevlerini yerine getirmektedir.

Terör örgütleri de medyayı örgütü propagandası yapmak amacıyla doğrudan veya dolaylı bir şekilde kullanmaktadırlar. Çünkü terör eylemlerinin temel amacı toplumu etkilemek ve toplumda bir korku ortamının oluşmasını sağlamaktır. Bu açıdan bakıldığında terör ve terörizmle mücadele de medya ve terör ilişkisi önemli konu başlıklarından biridir.

Terör örgütleri örgütün ideolojisini yayıp örgüte eleman toplamak, kitleleri etkilemek, örgüt amaçlarını sergilemek adına televizyon ve internet gibi teknolojileri her dönemde kullanma imkânına sahip değillerdi. Terör örgütleri önceleri geleneksel metotlarla örgütsel faaliyetlerini yürütmekteydiler. Ancak günümüzde terör örgütleri dikkat çekmek, gündem oluşturmak, tanınmak, örgüte eleman sağlamak, örgüte finansal destek oluşturmak ve varlıklarına meşruiyet zemini oluşturmak adına medyayı ve medya araçlarını etkin bir şekilde kullanmaktadırlar.

DEAŞ terör örgütü de medyayla ilişkileri yoğun olan bir örgüttür. Örgütün birçok ülkeden üyelerinin bulunması örgütün uluslararası karaktere sahip olmasına ve medya ile ilişkilerinin de uluslararası düzeyde olmasına neden olmuştur. Bu çalışma DEAŞ terör örgütü örneğiyle medya ve terör ilişkisini açıklamayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda hazırlanan çalışma dört bölümden oluşmaktadır.

Çalışmanın giriş bölümünden sonraki ikinci bölümde genel olarak medya ve terör kavramları başlığı altında medyanın tanımı ve özellikleri, araçları, medyanın toplumsal işlevleri, terör kavramı ile terörün amacı ve hedefleri konuları incelenmektedir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde medya ve terör ilişkisi incelenmektedir. Bu kapsamda terör ve medyanın işlevi, terörün medyadan beklentileri, terör örgütlerinin medyayı kullanma amaçları ile terör haberlerinin medyada yayınlanmasının avantajları ve dezavantajları konuları incelenmektedir.

Çalışmanın dördüncü ve son bölümünde ise medya ve terör ilişkisi DEAŞ terör örgütü örneğinde incelenmektedir. Bu kapsamda DEAŞ terör örgütünün ortaya çıkışı, ortaya çıkışında medyanın etkisi, örgütün medya stratejisi ve medya yapılanması başlıkları incelenmektedir.

Terör ve terörizm olgularıyla ilintisi oldu belirtilen medyanın bu ilişkisinin hangi boyutta olduğunun analiz edilmesinin terörle ve terörizmle mücadele konusunda önemli bir unsur olduğu düşünülmektedir. Çalışmanın terör ve terörizmle mücadele noktasında araştırmacılara ve ilgililere katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. MEDYA VE TERÖR KAVRAMLARINA GENEL BİR BAKIŞ

2.1 Medya Kavramı ve Özellikleri

Sosyal bilimcilerin birçoğu 20. yüzyılı iletişim çağı şeklinde tanımlamaktadır. Birçok iletişim aracının 20. yüzyılda ortaya çıkması ve toplum tarafından bu iletişim araçlarının yaygın bir şekilde kullanılması bu tanımlamaya neden olan etmendir. Medya kavramı da böyle bir dönemde günlük hayatta sıkça kullanılan bir kavram haline gelmiştir.

Medya, kavramsal olarak televizyon, radyo ve gazete gibi bütün kitle iletişim araçlarını kapsayan bir anlamda ifade edilmektedir. Bunun dışında medya ile basın ve yayın organları da ifade edilmektedir.

Bugün yoğun bir şekilde kullanılmasına rağmen medya kavramının sınırları ve kapsamı tam olarak belirlenememiştir. Bazı araştırmacılar medya kavramı yerine kitle iletişim araçları ifadesinin kullanılmasının daha doğru ve yerinde olacağını belirtmektedirler. Çünkü medya tanımı bir kavram kargaşası oluşturmaktadır. Örneğin yazılı medya, görsel medya internet medyası gibi kavramlar medya kavramının içerisinde kullanılan kavramlardır (Kocataş, 2010). Bu nedenle bu kargaşanın önüne geçmek adına medya yerine kitle iletişim araçları ifadesinin kullanılmasının daha isabetli ifade olduğu düşünülmektedir.

Toplumun bütününün veya önemli bir kesiminin alıcı pozisyonunda olduğu kitleye dönük iletişime kitle iletişimi, bu iletişimi sağlayan araçlara ise kitle iletişim araçları denilmektedir. Başka bir şekilde ifade edilecek olursa yazılı, sözlü ve görüntülü basın ile İngilizcede medya kast edilmektedir (Girgin, 2000). Bu kavram dilimizde kitle iletişim araçları şeklinde tanımlanmaktadır.

Bu noktada kitle iletişim araçlarının özellikleri şu şekilde sıralanmaktadır (Akbaş, 2011):

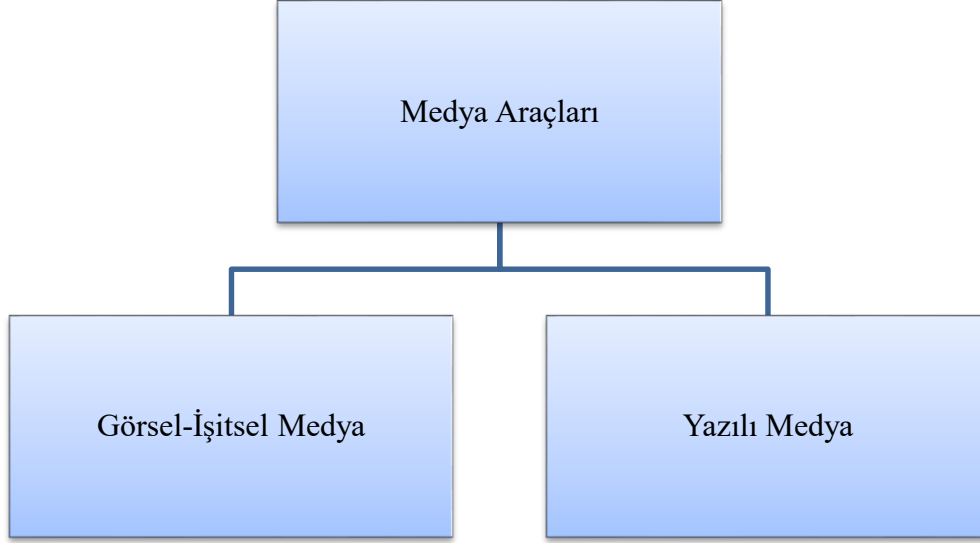
- Kitle iletişim araçları ile çok sayıda insanda sosyal statülerine göre farklı bir yaklaşım oluşturmada aynı anda aynı etki ulaştırılabilmektedir

- Kitle iletişim araçları yayınlarında düzenlilik ve süreklilik görülmektedir
- Kitle iletişim araçlarının sürekli ve düzenli yayınları, toplumda kendilerine dönük bir talebin oluşmasını sağlar. Oluşan bu talep zaman içerisinde bireylerde alışkanlığa ve ihtiyaca dönüşür
- Kitle iletişim araçları sayesinde iletilen bilgiler belge değeri taşıdığından dolayı alıcının ikna edilmesinde önemli bir faktördür
- Televizyon ve radyo bilgiyi olayın gerçekleştiği anda aktarma özelliklerine sahiptir
- Kitle iletişim araçları kullanılarak gerçekleştirilen iletişim sürecinde geri bildirim imkânı olmadığı için alıcıların anlık tepkileri ölçülememektedir

2.2 Medya Araçları

İletişim kavramı insanlık tarihi ile yakın bir geçmişe sahiptir. Çünkü iletişim insanoğlunun var olmasıyla birlikte paylaşım isteğinin sonucunda ortaya çıkmıştır. İlk çağı dönemlerinde insanlar iletişim kurmak amacıyla mağara duvarlarına resimler çizmişlerdir. Bunun yanında mutluluk anlarında göğe renkli duman göndermek ve gemicilere yol göstermek amacıyla fener kullanmak gibi yöntemleri de kullanmışlardır (Akbaş, 2011). Bu yöntemlerin hepsi insanların paylaşma ihtiyaçlarını gidermek adına kullandığı yöntemlerdir.

İnsanlar iletişim kurabilmek adına farklı araçlara başvurmuşlardır. Zaman içerisinde iletişim araçları da değişime ve dönüşümü uğramıştır. İletişim araçlarının sürekli gelişmesi ile bu araçlar birbirlerini tamamlamışlardır ancak hiçbir iletişim aracı bir diğerrinin yerini alamamıştır. Teknolojinin gelişmesi ile birlikte iletişim araçları da elektronikleşmiştir. Bugün telefon, telgraf ve posta gibi haberleşme araçları ile televizyon, radyo, gazete gibi kitle iletişim araçları haberleşme ağının birer unsuru konumundadırlar (Akbaş, 2011). Bu noktada günümüzde yaygın kullanılan medya araçları Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 2.1: Medya Araçları

2.2.1 Görsel ve işitsel medya

Bugün en çok kullanılan kitle iletişim aracı olarak görsel işitsel medya araçları gösterilebilir. Görsel ve işitsel medya araçlarının hem görsel nitelikte olması hem de işitsel nitelikte olması kullanıcılar açısından bu medya araçlarının kullanımını kolaylaştırmaktadır.

İletişim araçlarının bugün insanlar arasındaki yaygın kullanımını ifade etmek amacıyla bu araçların insan vücudunun bir uzantısı haline geldiği benzetmesi yapılmaktadır. İletişim araçları geçirdikleri işlevsel ve yapısal değişim dönüşüm sonucunda kitleleri inandırmanın, yönlendirmenin ve etkilemenin en etkili araçları konumuna gelmişlerdir. İletişim sürecinde görselliğin kitleleri etkileme, inandırma ve yönlendirme işlemlerinde daha etkili olması konusundaki inanç fotoğrafın kitleleri ikna etmede bir araç olarak görülmesine neden olmuştur.

Çağımızda oluşan toplumsal değişimlere görsel medya ayak uydurmayı başarmıştır. Bu noktada sinema bu durumun en önemli örneklerindendir. Bugün medya hiç olmadığı kadar fazla düzeyde insan hayatının etkin bir parçası konumuna gelmiştir. Öyle ki medyadan mahrum bir yaşam düşüncesi dahi insanları korkutmaya yetmektedir.

Görsel ve işitsel medya türleri olarak bugün sinema, televizyon ve radyo ön plana çıkmaktadır. Televizyon bugün yalnızca ülkemizde değil tüm dünyada insan hayatının önemli bir bölümünü karşısında geçirdiği bir cihazdır.

Televizyon siyasetten ticarete kadar birçok alanı etkileyecek konumdadır. Televizyona bu özellikleri ile günümüzde iletişim aracı olmanın yanında farklı anlamlar da yüklenmektedir (Coşar, 2011). Çok yönlü özellikleri ile televizyon diğer iletişim araçlarından ayrılmaktadır.

Aynı anda hem kulağa ve hem de göze hitap etmesi televizyonun en önemli özelliklerindendir. Televizyondaki yayınların inandırıcılığını arttıran unsurlar ise görüntünün, yazının ve sesin birlikte kullanılabilmesidir. Bu konuda yapılan araştırmalar haberleri televizyonda takip edenlerin sayı olarak haberleri radyoda dinleyenlerden ve gazetede okuyanlardan daha çok olduğunu göstermektedir (Bektaş, 1996). Bunun yanında televizyon yayıncılığı bazı sorumlulukları ve işlevleri de yerine getirmektedir. Bu sorumluluklar ve işlevler şunlardır (Siebert, 1963):

- Topluma bilgi ve haber sağlama sorumluluğu ve işlevi
- Toplumu sosyalleştirme sorumluluğu ve işlevi
- Toplumu etkileme sorumluluğu ve işlevi
- Toplumda tartışma ortamı oluşturma sorumluluğu ve işlevi
- Toplumu eğitme sorumluluğu ve işlevi
- Toplumsal kültür oluşturmaya dönük katkı sorumluluğu ve işlevi
- Toplumun eğlendirmeye dönük sorumluluğu ve işlevi
- Toplumda bütünlük sağlamaya dönük sorumluluk ve işlev
- Kamunun tepki ve yorumlarını politik sürece taşıyıp topluma hizmet etme sorumluluğu ve işlevi
- Halkın yönetim sürecinde daha etkin bir konuma gelebilmesi adına toplumu bilgilendirme sorumluluğu ve işlevi
- Alıcı ve satıcıyı bir araya getirerek ekonomik sisteme ve reklam sektörüne hizmet etme sorumluluğu ve işlevi

Görsel ve işitsel medya araçlarından bir diğeri de radyodur. Radyo diğer medya araçlarıyla kıyaslandığında kapsama alanı en geniş olan iletişim aracıdır. Radyo, müzik, haber ve olayların elektromanyetik dalgalar marifetiyle halka ses

şeklinde aktarılmasına yarayan cihaz şeklinde tanımlanmaktadır (www.sosyaldeyince.com, Erişim tarihi, 2019). İşitsel bir medya aracı olarak radyo şu özellikleri bünyesinde barındırmaktadır (Kılıç, 2014):

- Diğer kitle iletişim araçlarının aksine radyo yalnızca kulağa hitap etmektedir.
- Radyo programcıları program içeriklerini sesleri aracılığıyla paylaşırlar.
- Geleneksel medya ile kıyaslandığında radyolarda haber ve bilgi akışı daha çoktur
- Radyo yayınları resmi niteliktedir
- Radyo yayınları toplumu yanıltma ihtimaline de sahiptir
- Radyo yayınlarında yineleme imkanı bulunmamaktadır
- Radyo programlarına izleyici katılma imkanı bulunmamaktadır
- Radyolarda gerçek olmayan bir unsur yaratılabilir
- Radyo dinleme olanağı oldukça kolaydır
- Radyolarda iletişim çok hızlı gerçekleşmektedir

2.2.2 Yazılı medya

Yazılı iletişim araçları olarak dergi ve gazeteler sayılabilir. Dergi ve gazetenin ortak özelliği ise bilgi ve haberleri yazılı şekilde sunmalarıdır. Yazılı medya araçları dendiğinde akla ilk gelen tür ise gazetedir. Gazeteler, reklam, bilgi ve haber içeren baskı teknolojileri ile oluşturulan haftalık veya günlük şekilde üretilip toplumu ekonomik, sosyal ve siyasal olaylara dönük bilgilendirmeyi amaç edinen yayınlardır. İnsanoğlu varlığından bu yana olaylara ve konulara dönük gelişmelerden bilgi sahibi olmayı istemektedir. Gazeteler insanoğlunun bilgi sahibi olma isteğini yazılı bir yöntem ile kamuya açık şekilde sunan yayın organlarıdır (Eker, vd., 1993). Böylelikle insanlar dünya gündemi hakkında bilgi sahibi olmaktadır.

Gazeteler fotoğraf ve yazı kullanarak toplumsal ve güncel olaylara dönük bilgi ve haberler sunarlar. Gazetelerde haberlerin ardından toplumsal ve siyasal gelişmelere dönük yazar yorumları bulunmaktadır. Gazetenin hazırlanma ve

Çıkarılma aşamasında görevli olan kişilere ise gazeteci denilmektedir. Gazetecilerin temel görevi ise topluma bilgi sunmaktır. Gazetecilerin bilgi sunma ve toplama işine ise muhabirlik denilmektedir (Girgin, 2000). İlk kitle iletişim aracı olan gazeteler nitelikleri gereği şu özelliklere sahiptirler (şahin, 2014):

- Gazeteler diğer medya araçlarıyla karşılaştırıldığında başka bir teknolojiye ihtiyaç duyulmaksızın kolay bir şekilde kullanılabilmektedir
- Gazeteler her ortama rahat bir şekilde taşınabilmektedir
- Haber arşiv işlemleri gazetelerde kolay bir şekilde yapılmaktadır
- Gazete haberleri tarihi belge niteliği taşımaktadır

Dergiler, belli aralıklarla yayınlanan makale, inceleme, haber ve deneme konularından oluşan basın ve yayın organlarıdır. (Tokgöz, 1994). Yazılı kitle iletişim aracı olan dergiler şu özellikleri bünyesinde barındırmaktadır (Bahadıroğlu, 2016):

- Dergiler sabit okuyucu kitlesine sahiptir
- Gazetelerle kıyaslandığında dergi okuyucu sayısı daha azdır
- Belirli uzmanlık alanları doğrultusunda yayın yapıldığı için dergilerde okuyucu kitlesi açısından herhangi bir değişiklik görülmez
- Dergilerde yer alan yazılar genellikle yorum niteliğindedir
- Gazetelerin aksine dergiler haftalık veya aylık şekilde yayımlanırlar

Yazılı medya totaliter rejimin hüküm sürdüğü ülkelerde düzenin sözcüsü şeklinde konumlanırlar. Demokratik rejimin hüküm sürdüğü topluluklarda ise kamuoyunu bilgilendirme, kamuyu kendi ülkesi kadar farklı ülkelerdeki ekonomik, siyasal ve sosyal durumlar hakkında aydınlatma ve ülkeleri kıyaslama olanağı tanıyan kitle iletişim araçlarıdır (zdiker, 2000). Kitle iletişim araçları demokratik toplumlarda halka yaşadığı toplumu kıyaslama olanağı sunmaktadır.

2.2.3 Yeni medya

Her yeni teknoloji bireye yeni özellikler, imkânlar ve beraberinde kolaylıklar sunmaktadır. Yeni medya teknolojileri de, tedavüle girdiği günden bu yana, gösterdiği hızlı değişim, çeşitlenme ve sağladığı imkanlar ile vazgeçilmez bir konum elde etmiş durumdadır.

Yeni medya, bilgisayar ağı ve kişisel bilgisayar gibi online ve çevrimdışı ortamlarla bileşimi olan bir kavramdır (Dijk van, 2006). Geniş anlamda yeni medya kavramı, bilgisayar ve bilgisayar tabanlı iletişim teknolojilerine atıfta bulunmaktadır (Lin, Li, Deng ve Lee, 2013). Bu kapsamda değerlendirildiğinde, medyanın yeni medya şeklinde ele alınmasının aslında, bilişim ve iletişim sektöründe yaşanan teknolojik gelişmeler ile ilgili olduğu ve bu teknolojilerin, yeni iletişim teknolojileri şeklinde adlandırıldığı anlaşılmaktadır (Vural Akıncı ve Bat, 2010). Fakat yeni medya kavramının kullanılması yalnızca elektronik iletişimin yeni formlarını ima etme anlamına gelmemektedir (Haythornthwaite, 2002). Aslında yeni medya kavramından anlaşılan medyanın üretim, dağıtım ve kullanımını da içerisine alan geniş alanda yaşanan teknolojik, konvansiyonel, metinsel ve kültürel değişikliklerdir (Lister, Dovey, Giddings, Grand ve Kelly, 2009).

Yeni medya kavramı, esas itibarıyla günümüzde bir ilerleme yaşanan elektronik ve dijital medya teknolojilerini ifade etmektedir (Williams, Rice, ve Rogers, 1988). Bunun yanında literatürde yaygın olarak yeni medya kavramı bloglar, sosyal ağlar, fotoğraf ve video paylaşım siteleri, mikroblog vs.'yi içeren interaktif çevrimiçi iletişim formlarını tanımlamada kullanılmaktadır (Macnamara, 2010). Yeni medyanın altında yatan temel teknolojiler mikroelettronik, bilgisayar ve telekomünikasyon ağlarını içermektedir (Williams, vd., 1988). Bilgisayar ise, veriyi depolama ve geri alma, iletişim ağlarını yönetme, metin oluşturma, görüntü ve sesleri işleme ve benzeri işlevleri yerine getirmektedir (Ceruzzi, 2003).

2.3 Medyanın Toplumsal İşlevleri

Medya, iletişim sürecinde mesajların hedef kitleye iletilmesine olanak sağlayıp toplumdaki farklı görüş ve düşüncelerin yayılmasına, daha farklı bir ifadeyle

farklı düşüncelere sahip kişilerin seslerini duyurmalarına olanak sağlama işlevini yerine getirmektedir (Yüksel 2004). Medyanın demokratik sistemlerde iki işlevi bulunmaktadır. Bunlardan ilki medyanın dördüncü bir erk olarak denetleme işlevidir. Bu noktada medya demokratik ülkelerde yürütme, yargı ve yaşama erklerinin yanında dördüncü bir erk olarak konumlanmaktadır. Medyanın ikinci işlevi de toplumdaki farklı görüş ve düşüncelere yer vererek o toplumda serbest düşüncenin oluşmasına katkı sunmasıdır (Atabek, 2002). Yalnız medya bu işlevini medyanın tekelleşmediği toplumlarda gerçekleştirmektedir.

Medya, kamunun gündemini belirleyerek halkı o konularda bilgi sahibi yapmakla kalmaz bunun yanında siyasi partilerin, grupların ve kurumların topluma vermek istedikleri mesajların iletilmesinde aracı işlevini yerine getirirler (Karakaya, 1998). Kitle iletişim araçları halka uzak mesafelerden haberler ileterek halkı yalnızca yakın çevresinden haberdar olma sınırlamasından kurtarmaktadır. Kitle iletişim araçları ile dünyanın farklı yerlerinde oluşan bilimsel ve teknolojik gelişmeler halk tarafından yakından takip edilebilir (Korkmaz, 1999). Bunun yanında kitle iletişim araçları ile kamunun gündemi belirlenmekte ve bu gündem üzerinden farklı yorumlamalar yapılarak ülke sorunlarına dair yeni çözüm önerileri sunulmaktadır.

Kitle iletişim araçlarının bir diğer işlevi de ekonomik, siyasal ve toplumsal alanlarda yaşanan önemli gelişmeleri ve olayları en hızlı şekilde halka ulaştırma işlevidir. Halk kitle iletişim araçları ile bu alanlarda gerçekleşen gelişmeleri gözlemleyerek kamunun bu gelişmelere verdiği tepkiyi öğrenmiş olmaktadır. Medyanın toplum üzerinde olumlu etkileri olduğunu savunan toplum bilimciler toplumdaki etkili değişimin medya araçlarıyla gerçekleşeceğini belirtmişlerdir. Bu görüşe göre, uygun medya araçlarının seçilmesi ile planlanan toplumsal değişiklikler daha kolay şekilde gerçekleşebilecektir (Karakaya, 1998). Bu noktadan bakıldığında medya araçları bireylerin toplumsal değişiklikleri benimsemesinde ve bireylere yeni davranış ve tutum kazandırmada kullanılan etkili araçlarından biridir.

Bireyler yeni davranış ve düşünce kalıplarını uygulama noktasında isteksiz kalabilirler veya sosyal hayattaki teknolojik ve ekonomik yeniliklere soğuk yaklaşabilirler. Medya bu noktada söz konusu yenilikler ile elde edilecek

kazanımları halka anlatarak halkı bilinçlendirmektedir. Örneğin Türk lirasından altı sıfır atıldıktan sonra yeni Türk lirasına geçişte halkın bilinçlenmesi ve bu yeniliğe yabancı kalmaması adına medya araçlarıyla gerçekleştirilen tanıtım programlarında medya bu işlevini gerçekleştirmiştir. Bunun yanında medyanın bireyler, kültür, kurumlar ve toplumlar açısından doğurduğu sonuçlar şu şekilde ifade edilebilir (Tutar ve Yılmaz, 2003):

- Medya kamuoyunun dikkatini belli sorunlara, çözümlere veya insanlara çekerek kamuoyunu yönlendirmektedir
- Medya gücü elinde bulunduranların yanında konumlanarak gücün rakip grup veya bireylere yönelmesinin önüne geçer
- Medya meşruiyeti güçlendirmekle beraber statü oluşturur
- Medya belli koşullar altında halkı seferber etme ve inandırmanın bir kanalı olabilir
- Medya belirli türlerden kanal oluşumuna ve bu kanalların varlıklarını sürdürmelerine yardımcı olabilir
- Medya ruhsal tatmin ve ödül sunumunda bir araç olarak kullanılabilir. Örneğin medya rahatlatır, gururları okşar ve eğlendirir

Tüm bunların yanında kitle iletişim araçları bilginin, görüşün veya bir davranışın yayınlanması süreci şeklinde ele alınacak olursa şu işlevleri yerine getirdiği belirtilebilir (Güler, 1991):

- Halka haber verip halkı aydınlatma işlevi
- Eğitim işlevi
- Eğlendirme işlevi
- Mal ve ürün tanıtımı işlevi
- Topluma ufuk olma işlevi
- Halkı inandırıp harekete geçirme işlevi
- Kültürün kuşaklar arası aktarımını sağlama işlevi
- Kamuoyunun dikkatini belirli bir yöne odaklandırma işlevi

2.3.1 Bilgilendirme işlevi

Bilgi edinme, hem siyasal anlamda hem de genel anlamda önemli bir olgu veya vatandaşlık hakkıdır. Kitle iletişim araçları bilgi edinme konusunda temel rol üstlenmektedirler (Arklan ve Karakoç, 2015). Bilgi edinme aşındığı özelliklerinden ve vatandaşlar açısından sağladığı olanaklardan ötürü bu denli önemlidir.

Bu anlamda en önemli işlevinden biri bilgi ve haber aktarımı olan medya araçlarının ise dünya ve ülke gündeminde gelişen olaylar, sorunlar ve gelişmeler ile değişen şartlara yönelik bilgi aktarmak suretiyle bireylerin ve toplumun bu gelişmelerden haberdar olmasına, bu sorunlara yönelik toplumsal bir görüş oluşmasına katkı sağlamaktadır (Güz,2005). Medya araçlarının bilgilendirme işlevi haber kaynağı olan olay, gelişme ve fikrin halka ulaşmasını, bunların üretimini ve yayılmasını içermektedir.

Medya, demokratik toplumlarda halkın bilgi ve haber alma işlevini yerine getirerek halkın ülkede ve dünyada yaşanan kültürel, siyasal ve ekonomik gelişmelerden haberdar olmasını sağlar. Medya bu işlevini yerine getirirken yalnızca haber vermekle kalmaz. Bu haberlere yönelik halkın genel kanaatini, duygu ve yönelimini daha iyi bir şekilde düzenlemeye, güçlendirmeye, halkı ortak bir düşünce ve eylem etrafında toplamaya çalışır. Medya araçları tüm bunları gerçekleştirmek için sunucu ve köşe yazarları ile yorumcuların makalelerini analizlerini ve değerlendirmelerini kullanır. Medya tüm bunları gerçekleştirirken görüntülerden, fotoğraflardan, tablo gibi görsel tasarımlardan, grafiklerden ve istatistiksel verilerden faydalanır. Tüm bunlar halkın ortak kanaatinin, duygu, düşünce ve talebinin oluşmasına katkı sunar (Girgin, 2000). Halkın bilgilenme konusunda medyadan beklentileri ise şu şekilde belirtilebilir (Ataş, 2011):

- En yakın çevresinde ve dünyada yaşanan olaylar ve durumlar arasındaki ilişkiyi öğrenebilmek
- Pratik konular, düşünceler ve tercihlere yönelik karar vermek adına bilgi edinebilmek
- Merakını ve genel ilgisini tatmin edebilmek

- Kendi kendine eğitimi ve öğretimi sağlayabilmek
- Elde ettiği bilgiler ile güvende olduğuna dair hissi kazanabilmek

Medya, siyasal izleyici kitlesinin genişlemesine katkı sunmaktadır. Önceki dönemlerin teknolojik yetersizlik ve siyasal toplantıları ile kıyaslandığında bugün siyasi görüşmeler, siyasal konular ve tartışmalarda bilgi arayanlara yönelik farklı bakış açıları sunulmaktadır (Arklan ve Karakoç, 2015). Dolayısıyla medya ile bireyler hem kendilerine ulaşan mesajları hem de fikirlerini tekrar gözden geçirerek daha sağlıklı bilgi edinme olanağını elde etmektedirler.

2.3.2 Eğlendirme işlevi

- Medya araçları, günlük yaşamın getirdiği yorgunluğu atmak isteyen bireylere müzik programları, sinema, dizi ve eğlence programları gibi farklı yayınlarla hizmet etmektedir. Bu noktada kitle iletişim araçları toplumun birbirinden farklı kesimlerinin tercihleri doğrultusunda eğlence işlevini yerine getirmektedir.

Medya, alıcının beklenti ve beğeni ölçütleri doğrultusunda yaptığı eğlence programları ile dinleyicinin veya izleyicinin hoş vakit geçirmesine olanak sağlamaktadır. Bunun yanında bireylerin serbest zamanlarını iyi bir şekilde değerlendirmeleri adına onlara farklı alternatifler sunmaktadır. Örneğin dergi ve gazetelerde bulunan bulmacalar, yazılar ve fotoğraflar ile farklı dolgu malzemeleri ve televizyonlarda yayınlanan müzik programları bu işlevin birer sonucudurlar. Tüm bu unsurlar birey adına günlük yaşamın problemlerinden kurtulma ve serbest zamanlarını değerlendirme işlevini yerine getirmektedir (Işık, 2000). Bireyler kitle iletişim araçları ile kendilerine sunulan alternatifler arasından tercihler yaparak günlük hayatın getirdiği sıkıntılardan kurtularak ve serbest zamanlarını değerlendirirler.

Medyanın eğlendirmeye dönük işlevini en çok ve en iyi şekilde yerine getirdiği araç ise hiç şüphesiz televizyondur. Televizyon herkesin rahat bir şekilde ulaşabildiği ve eğlenme amacıyla kullandığı bir araçtır. Bugün medyanın eğlendirme işlevi en önemli işlevi olan bilgilendirme işlevinin önüne geçmiş durumdadır. Dahası medya araçları ile sunulan bilgilendirici içerikler eğlendirmeye dönük içeriklere dönüşmeye başlamıştır (Uslu, 2001). Son

dönemlerde toplumda siyasal ve toplumsal konulara duyarlılığın azalmasının önemli bir nedeni medya araçları ile sunulan bilgilendirici içeriklerin eğlendirmeye dönük içeriklere dönüşmesidir.

2.3.3 Kamuoyu oluşturma işlevi

- Kamuoyu, toplumu ilgilendiren belli konular hakkında bir zaman dilimi içerisindeki genelkanı veya halkın ortak kanaati olarak ifade edilebilir. Daha farklı bir ifadeyle kamuoyu kamu yaşantısını ilgilendiren tartışmalı bir problemle ilgilenen grubun veya grupların ortak kanaatlerinin anlatımı şeklinde belirtilmektedir (Ataş, 2011). Kamuoyu, bir konu ile ilgili halkın büyük bir bölümünün desteğini elde etmektir. Toplumu bilgilendiren ve belirli konularla ilgili toplumda duyarlılık oluşturan medya bazı görüş ve düşüncelerin yaygınlaşmasına veya bazı noktalarda toplumda ortak bir bilincin oluşmasına katkı sunmaktadır. Kamuoyu ifadesine yönelik tanımlamalarda kamuoyu ifadesinin üç özelliği içerisinde barındırdığı belirtilmektedir (Uslu, 2001):
- Açıklık: kişisel tutumların kamusal alanda yer alacağı durumlarda bu tutumların açık şekilde ifade edilmeleri ve ulaşılabilir olmaları gerekmektedir
- Dayanışma: kişisel fikirler ortak bir düzleme taşınırken bu durum diğer insanlarla bir etkileşim halinde gerçekleşir
- Karar: sorunlara yönelik kişisel tutumlar benzer sorunlarla ilgili yetkililerin kararları arasında bir bağ kurulur

Bunun yanında kamuoyunun belirteci vasıfları da şunlardır (Uslu, 2001):

- Kamuoyu kişisel davranışlardan oluşmaktadır. Bu davranışlar sözlü şekilde ifade edilmeli ve bunun yanında birçok kişi tarafından da daha önce ifade edilmiş olması gereklidir
- Kamuoyunun oluşmasını sağlayacak davranışları herkesin bildiği konular oluşturur. Bu noktada bireysel anlamda tepki gösterilecek konu herkes tarafından kolay bir şekilde anlaşılmalı ve herkesin tecrübesine ve ilgi alanına girmelidir

- Kamuoyunun oluşmasını sağlayacak konular veya sorunlar ilginç ve önemli olmalıdır
- Kamuoyunun davranışı müşterek sorunun kabul edilmesi veya reddedilmesi şeklinde bir davranış veya harekete geçmeyi ifade etmelidir. Söz konusu olay veya sorun bireyde beğenme veya beğenmemen şeklinde gerçekleşmeli ve böylelikle durum fiili bir eyleme dönüşmelidir
- Kişi de o olayla ilgili kendisinden başka birçok kişinin de benzer şekilde düşündüğü ve benzer yönde hareket ettiğine yönelik bir inanç oluşmalıdır
- Kişisel kanaat ifade edilmiş olmalı veya ifade edilmeye hazır durumda olmalıdır
- Davranışlar uzun dönemden beri mevcut halde bulunan anlaşmaları ifade etmekten ziyade bunlara mani olmak veya başarmak için hazır halde olmayı ifade etmektedir
- Günümüzde kitle iletişim araçları tarafından gündeme getirilerek yer verilen konular genel olarak halkın da gündemine girmekte ve kamuoyu tarafından önemli algılanmaktadır. Öte yandan kitle iletişim araçlarının gündeme getirmediği ve yer vermediği konular ise halk tarafından ilgi görmediği için çok fazla tartışılmamaktadır (Arklan ve Karakoç, 2015). Kitle iletişim araçları kişisel kanaatin belirlenmesi sürecinde bireyin başvurduğu en önemli araçtır.
- Kamuoyu ifadesine yönelik bu bilgilerden hareketle kitle iletişim araçlarının kamuoyunun gündeminde belirlemede önemli bir rol oynadığı belirtilebilir. Bireyler toplumda gerçekleşen önemli konularla ilgili haberi ilk olarak kitle iletişim araçlarından öğrenmektedirler. Çünkü kitle iletişim araçları kamuyu ilgilendiren konularla ilgili halkı bilgilendiren en önemli haber kaynağıdır (Arklan ve Karakoç, 2015). İnsanlar kitle iletişim araçları ile gündeme ilişkin konuları önem derecesine göre öğrenmektedir.

- Gün içerisinde kitle iletişim araçlarından öğrenilen olayların yalnızca küçük bir bölümü okuyucuya fiziksel olarak yakın alanlarda gerçekleşmektedir. İletişim teknolojilerinde meydana gelen gelişme ile kitle iletişim araçları fiziksel olarak birbirinden çok uzak noktalardaki insanlara çok daha kısa sürede ulaşmayı başarabilir teknolojik yeterliliğe ulaşmıştır. Halka haber ulaştırmanın yanında değerlendirmelerde de bulunan ve yorum yapan kitle iletişim araçları neyin önemli neyin önemsiz olduğunu tespit edip olayları ve durumları halkın gündemine sokmaktadır (Kapani, 2007). Böylelikle toplumsal kanaate yön vermektedir.
- Yürütme, yaşama ve yargı'dan sonra bugün dördüncü bir erk olarak görülen medyanın en önemli işlevlerinden biri kamuoyunun oluşumunu sağlamaktır. Tüm demokratik rejimin uygulandığı ülkelerde ilk medya işlevi kamuoyu oluşturmaktır. Basın ve yayın organlarına gün içerisinde birçok haber ajansından birbirinden farklı kaynaklardan çok sayıda haber ulaşmaktadır. Medyanın bu noktadaki görevi doğruluk, güvenilirlik ve objektiflik ile haber etiği kuralları çerçevesinde kültürel, ekonomik ve siyasal birçok konuda kamuoyunu doğru bilgilendirmektir. Medya bu bilgilendirmelerde bir görüşü halka benimsetmeye çalışmaktan ziyade olguları ve olayları tüm açıklığıyla halka sunmaktadır (Konukman, 2006). Böylece halkın bu olaylarla ilgili kendi düşüncelerini ve fikirlerini özgür bir şekilde oluşturmalarına olanak sağlamaktadır.
- İnsanlar çevrelerinde ve dünyada yaşanan olayların çok büyük bir bölümünü kitle iletişim araçları aracılığıyla öğrenirler. Dolayısıyla insanlar çevrelerinde ve dünyada olup bitenleri öğrenmek amacıyla kitle iletişim araçlarının sunduğu bilgilendirmeye ihtiyaç duyarlar. İnsanlar kitle iletişim araçlarını birebir takip etmeseler dahi bu araçları takip eden başka birilerinden bu mesajları öğrenmek dedirler. Bunun yanında kitle iletişim araçlarının kamuoyu oluşturma yöntemi yalnızca bununla sınırlandırılacak bir konu değildir. Toplumsal yapıda kamuoyu oluşturmaya hedefleyen farklı grupların da bu amaca ulaşmak adına en çok başvurdukları mekanizma kitle iletişim araçlarıdır (Uslu, 2001). Dolayısıyla kitle iletişim araçları kamuoyunu oluşturmakla kalmayıp

toplumdaki farklı unsurların da kamuoyu oluşturmak amacıyla kullandıkları bir araç olma işlevini yerine getirmektedir.

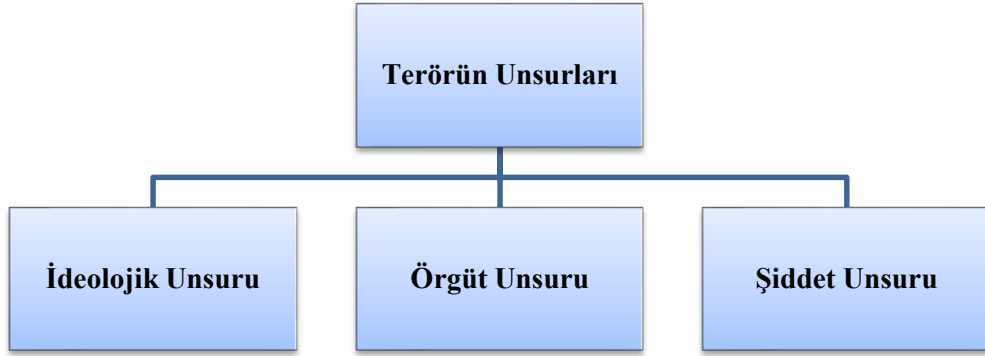
- Kitle iletişim araçları halka sunduğunu haberleri bir çerçeve içerisinde sunmaktadır. Bu noktada kitle iletişim araçları tarafından bazı konular öne çıkarılırken bazı konular da görmezden gelinmektedir. Bu durum kamuoyu oluşturma açısından kitle iletişim araçlarının büyük bir güç olduğunu da göstermektedir. Ancak bu güç sınırsız bir güç olmadığı gibi kitleleri de kimi zaman arzu edilen yönde etkilemeyebilmektedir. Bu noktada kitle iletişim araçlarının insanlar üzerindeki etkisi bazı faktörlere bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Bunlar: bireylerin medya kullanmaya açık olmaları ve bu araçları kullanmada aynı yeteneğe sahip olmaları olarak belirtilebilir. Bunun yanında kişisel beklenti ve ihtiyaçlar da kitle iletişim araçlarının etkisi üzerinde sınırlandırıcı bir unsurdur. Öte yandan bireylerin seçici davranışları da iki yönlü gerçekleşmektedir. Bunlardan ilki bireylerin gelen mesajları seçici bir algılama ile alıkoymalarıdır. İkincisi ise bireylerin gelen mesajlar arasında hangisini kullanacağına dair yaptığı seçimdir (Girgin, 2000). Dolayısıyla bireylerin gazete tercihlerinde ideolojik eğilimleri etkilidir.

2.4 Terör kavramı

- Latince “Terrere” sözcüğünden türeyen terör kavramı, korkudan dolayı sarsıntı geçirme veya dehşete düşme anlamlarında kullanılmaktadır. Terör kavramı Türkçe’de ise korkutma ve yıldırma sözcükleri ile birlikte kullanılmaktadır. Bu kavramın ilk olarak 1789 yılında kullanıldığı belirtilmektedir. Bunun yanında sonraki yıllarda terör rejimi gibi ifadelerle de nitelendirildiği belirtilmektedir (Özerkmen, 2017).
- 3713 sayılı Terörle mücadele kanununda ise terör tanımlaması ((<http://www.mevzuat.gov.tr>, 2019): Şiddet ve cebir kullanarak; tehdit, sindirme, yıldırma, korkutma ve baskı yöntemlerinden biri ile Türkiye Cumhuriyeti’nin nitelikleri ile ekonomik, laik, sosyal, hukuki, siyasi düzeni değiştirmek. Devletin milletiyle ve ülkesi ile bölünmez bütünlüğünü bozmak. Türk Cumhuriyeti’nin ve devletin varlığını tehlikeye düşürmek. Devlet otoritesini yıkmak veya zaafa uğratmak veya

ele geçirmek. Temel hak ve hürriyetleri yok etmek. Devletin dış ve iç güvenliğini, genel sağlığını veya kamu düzenini bozmak amacına dönük bir örgüte mensup kişi ya da kişilerce girişilecek suç teşkil eden tüm eylemler biçiminde tanımlanmaktadır.

- Kodaman (1985) ise terörü hukuki olarak adi bir suç, stratejik ve askeri olarak ilan edilmemiş savaş aracı, siyasi olarak bir ideoloji şeklinde algılamaktadır. Kodaman'a göre terör tek başına ne bir ideolojidir, ne bir savaştır ne de bir suçtur. Ancak bu sayılanların hepsini içerisine alan ve birbirlerine ayrı ayrı benzemeyen girift bir olaydır. Sonuç olarak terör çağımızın bir hastalığıdır şeklinde değerlendirmektedir.
- En basit ifadesi ile terör, silahlı eylemler ile davasını ve kendini duyurma şeklinde belirtilebilir. Teröristler yeraltına inerler ve gizlilik içerisinde eylemlerini yürütür ve bu eylemleri örgüt amaçları doğrultusunda propagandaya yöneltirler (Kazan, 2016). Ünal (2012) ise terör kavramına trafik terörü, kapkaç terörü gibi farklı terör açılarından bakarak yaklaşmaktadır. Buna göre terör çoğu zaman plan dışında veya aniden gerçekleşebilir örneğin kapkaç olayı, trafik kazası veya linç olayı gibi toplumda korku oluşturan ve insanları tedirgin eden olaylar birer terördür.
- Bu tanımlamaları genişletmek mümkündür. Fakat yapılan tüm tanımlamalar sonucunda ortak bir terör tanımı yapmak olanaksız olduğu ve tüm tanımlamaların ortak noktasının da şiddet kullanma ve şiddet ögesi olduğu görülmektedir. Bunun yanında terörün ideolojik, örgüt ve şiddet unsurları bulunmaktadır. Bu unsurlar Şekil 2'de gösterilmektedir (Helvacıoğlu, 2007):

Şekil 2.2: Terörün Unsurları

- **İdeolojik Unsur:** Örgütlerin hareket noktalarını ideolojik unsur oluşturmaktadır. Dolayısıyla terör mutlaka ideolojik bir altyapıya sahip olmak zorundadır. Bu noktada örgütler belirlenen bu ideoloji doğrultusunda stratejilerini belirlerler. Terör örgütleri ideolojilerini örgüt üyelerine benimsetip örgütün amaçları konusunda üyelerinin bilinçlenmelerini isterler. Bu süreçte ayrıca örgüt üyelerinin örgütsel bağlılıkları sağlanır. Bugün terör örgütlerinin kullandıkları temel bazı ideolojiler arasında, milliyetçilik, kominizim ve din gibi farklı kaynakları temelini alan fakat amaç olarak rejimin değiştirilmesine veya toprak bölünmesine amaçlayan ideolojiler bulunmaktadır.
- **Örgüt Unsuru:** Terörle mücadele kanununda iki ya da daha çok kişinin aynı amaç için birleşmesi sonucunda örgüt unsurunun oluşacağını belirtmektedir. Bu noktada örgüt, organize bir yapıda aynı ideolojik düşüncüyü benimseyen ve aynı hedefe yönelen kişilerden oluşmaktadır. Terör örgütleri günümüzde, örgüt lideri ve örgüt liderine bağlı üst düzey yöneticiler ile alt düzeyde bulunan bölge, il ve birim sorumlularından oluşmaktadır. Örgüt yapılanmaları illegal yapılanmalardır ve bu yapılanmalarda gizlilik esası ile hareket edilir. Bu şekilde örgütlerin güvenlik amacı da yerine getirilmiş olmaktadır. İlegal faaliyetler ise legal alanlarda öne çıkan üyelerin illegal alana kaymaları ile beslenmektedir. Bu şekilde operasyonlar sonucunda ortaya çıkan kadro

kayıpları, deşifre olmamış yeni örgüt üyelerinin illegal kadrolara aktarılması ile giderilmeye çalışılmaktadır.

- Şiddet Unsuru: Terör örgütleri örgüt hedeflerini ve ideolojik sistemlerini gerçekleştirmek amacıyla şiddeti kullanırlar. Bu eylemleriyle halkı korkutup toplumda yılgınlık ve bıkkınlık duygusu oluşturmayı amaçlarlar. Örgütler bu sayede kamu otoritesini sarstıp halkın kamu otoritesine olan güvenini azaltıp toplumda bir kaos ortamı yaratmayı amaçlarlar.

2.5 Terörün Amacı ve Hedefleri

Terörizm mantıksız ve anlamsız değil ise mutlaka bir amaca sahiptir. Terörizmin amaçları geleneksel savaş usülleri ile elde edilecek amaçlar değildir. Teröristler bir mekanı kontrol etmek veya rakiplerini yok etmeyi istemezler. Çoğu zaman bunu başarabilecek güce de sahip değillerdir. Teröristler bunun yerine siyasal anlaşmazlığı ve ideolojilerini ön plana çıkarmayı isterler. Bunu da halkı sarsarak gerçekleştirmeyi planlarlar (Ergil, 1993). Terörün amaçları ise şunlardır (Ergil, 1993):

- Kamuoyunun belirtilen anlaşmazlık veya dava karşısında taraf olmasını sağlamak. Bu noktada tarafsızlığını yitiren bireyler ya davaya katılım gösterecekler veya korkudan dolayı otoriteye katılmaktan çekinecekler. Halkın otoriteden desteğini çekmesi sonucunda otorite yalnız kalacak ve doğal olarak zayıflayacaktır
- Terör eylemlerinin tanıtım ve reklam amacının dışında halka etkili ve güçlü olduğu izlenimini yaratma amacı da bulunmaktadır. Örgütün halk nezdindeki gücü ile örgütün köklerinin de o derece güçlü olduğu imajı yaratılmak istenmektedir. Bu sayede örgütün ideolojisinin popülerliği de yaygın hale gelecektir düşüncesi terörün amaçlarından bir diğeridir. Dolayısıyla teröristler kendi ideolojilerini abartacaklardır. Bu sayede örgütün şantaj ve pazarlık imkanı da artacak ve otorite ile rekabet edebileceğine yönelik inancı güçlenecektir
- Terörün başka bir amacı da örgüt üyesi olan mahkumların serbest kalmalarını sağlamak, fidye almak, radyo ve televizyon kanalları ile

halka mesaj vermek ve rehin alma eylemleri ile siyasal otoriteyi ve resmi kuruluşları ödün vermeye zorlayarak dramatik kararlar aldırmaştır

- Kargaşa yaratarak halkın dayanma ve direnme gücünü kırmak ve sosyal düzenin kusurlarını belirginleştirip halkın sosyal desteğini azaltmakta örgütün başka bir amacıdır. Örgütler bu amaca ulaşmak için iki yöntemi kullanırlar. Bunlardan biri toplumdaki dengesizlikleri, haksızlıkları, yolsuzlukları ve eşitsizlikleri ile otoritenin zalim, yanlı ve keyfi uygulamalarını şiddetli bir propaganda yöntemi ile sergileyerek hoşnutsuzluğu topluma kanalize etmek. İkincisi ise toplumdaki bu olumsuzlukların sorumlusu olarak kamu kurumlarına saldırılar düzenleyip bu kurumlardan intikam almak.
- Bütün terörist eylemler yerleşik düzene karşı bir başkaldırıdır ifadesidir. Teröristler gerçekleştirdikleri bu eylemlerle o döneme kadar güçlü görülen otoriteye istemeyerekte olsa boyun eğen hoşnutsuz kitlenin fiziksel ve zihinsel zincirlerinden kurtulup kendilerine destek vereceklerini savunurlar. Teröristler bu sayede halkın kurtuluşu adına öncü bir rol üstlendiklerini düşünürler
- Terörün başka bir amacı da intikam almaktır. Örgüt üyelerini mücadelelerde kaybeden küçük gruplar intikam saldırılarında daha acımasız davranırlar. Büyük örgütler için ise intikam duygusu görece daha az önemlidir. Bu tür örgütler üye kazanma konusunda zorlanmadıklarından dolayı kaybettikleri örgüt iyilerini savaş kaybı şeklinde görürler
- Başegdirmek ve kendisine itaat ettirmek de terörün başka bir amacıdır. Bu durum daha çok antidemokratik rejimlerin uygulandığı devlet örgütleri tarafından da gerçekleştirilir. Örgüt üyelerine veya yurttaşlara yönelik örgütten ayrılmamaları, önderliğe ihanet etmemeleri, emirlere uymaları için uygulanan terör yöntemidir. İhanet ettiği düşünülen yandaşlar veya örgüt üyeleri tıpkı bir düşman gibi teşhir edilip öldürülür. Örgütten ayrılmayı başaran rakipler veya eski üyeler ise takip edilir daha sonra kaçırılıp işkenceyle öldürülür. Yurtdışına kaçan örgütün, rejimin

veya önderliğin düşmanları da geride kalanları korkutacak şekilde safdışı bırakılır.

Bunun dışında terör eylemleri toplumun farklı dünya görüşüne sahip bireylerini veya dil, ırk ve coğrafi bölge ayrımlarını kullanarak aynı ülkede yaşayan grupları karşı karşıya getirerek devletin birliğini bozmaya çalışmaktadır. Terörizmin ardında bir devletin olduğu durumlarda ise terörizmin şu amaçları bulunmaktadır (Yavuz, 2006):

- Ülkede varolan sürtüşmeleri ve sosyal gerilimleri arttırmak
- Siyasal otoritenin kamu düzenini sağlama konusundaki yetersizliğini göstermek
- Siyasal otoritenin baskıcı bir yönetim uyguladığını belirterek halkta buna dönük bir tepki yaratmak

2.6 Terörün Nedenleri

Organize veya bireysel terör örgütlerinin ortaya çıkmasının birçok nedeni bulunmaktadır. Ancak terörün asıl kaynağının insan olduğu düşünüldüğünde terörü psikolojik boyutta ele alarak terörist gruplarını ve terör eylemlerini gerçekleştiren kişilerin mantık yapılarını, psikolojik yapılarını, ortak yönlerini, ailelerini ve çevrelerini ele alıp onları bu faaliyetlere yönelten nedenlerin ne olduğunu incelemek gerekmektedir.

Teröristler o toplumdan çıkarak toplum adına ve o toplumun oluşturduğu devlete yönelik faaliyetlerde bulunurlar. Dolayısıyla terörü yalnızca dış ve iç düşman varlığına bağlanmak terörün nedenlerini anlamak açısından yeterli olmayabilir. Bu noktada olayın ekonomik, sosyo-kültürel, eğitim ve psikolojik nedenlerine nedenlerine değinmek gerekmektedir (Yavuz, 2006). Bu noktada bu başlıklara değinmeden önce ulusal boyutta ve uluslararası boyutta terör faaliyetlerinin nedenlerine değinmek gerekmektedir.

Ulusal boyutta Terör Faaliyetlerinin Nedenleri: Ülkeler kendi anayasaları doğrultusunda halkının mutluluğu ve refahı ile ülkenin bekası adına süratle kalkınma hamleleri yaparlar. Ülkenin siyasal rejim türüne göre hükümetlerin yürüttüğü bu faaliyetler halk arasında bazı farklılıklar oluşturabilir. Bu açıdan

ulusal boyuttaki terör faaliyetlerinin nedenleri şu şekilde belirtilebilir (Tarakçı, 2019):

- Ülkede gelir dağılımı adaletsizliği, yönetsel, etnik köken, inanç ve kimlik baskısı gibi nedenlerden dolayı baskı altında olan bir kesimin bulunması
- Ülkede dış güçler tarafından kendi stratejileri ve politikaları doğrultusunda kullanılmak üzere lojistik, idari ve finansal açıdan desteklenen bir grubun bulunması
- **Uluslararası Boyutta Terör Faaliyetlerinin Nedenleri:** Uluslararası boyutta terör faaliyetlerinin nedenleri ise üç başlık altında belirtilebilir (Tarakçı, 2019):
 - Bu nedenlerin ilki silah kaçakçılığı ve uyuşturucu gibi finansal rekabet ve iç hesaplaşmalara dayanan mafya şeklinde terör faaliyetleridir. Bu tür çalışmalarda ülkenin alt yapısı ve masum insanlar zarar görmektedir
 - Ülke içerisinde siyasal özerklik elde etmek amacıyla teröre başvurmak ve eylemlerin dış güçler tarafından desteklenmesi
 - Terör eylemlerinin intikam, inanç ve ideolojik temelli yapılması

2.6.1 Ekonomik nedenleri

Zorlu ekonomik şartlar maddi yönden insanları etkilemekle beraber onları moral ve psikolojik açıdan da etkilemektedir. Bu açıdan bakıldığında bir toplumdaki gelir dağılımı dengesizliği terör örgütleri açısından faydalanılacak bir unsurdur. Eğitim seviyesi yetersiz ekonomik seviyesi düşük kişiler istismar edilmeye müsait kişilerdir. Ancak fakirlikle terörizm arasında zayıf ve dolaylı bir ilişki bulunmaktadır.

Terör örgütleri örgüte üye devşirirken nispeten eğitilmiş kişileri daha çok orta ve yüksek sınıfı tercih etmektedir. Terör eylemlerine katıldığı belirtilen ülkelerdeki fakir kesimler daha çok siyasi gösteri gibi olaylara katılmaktadırlar. Dünyanın en fakir ülkelerinde terör olaylarının daha az görülüyor olması fakirlikle terör arasında doğrudan bir ilişki kurulamayacağını bunun yanında hızlı değişim, modernleşme ve gelişimin getirdiği bazı sıkıntılarla açıklanabilmektedir. Ayrıca fakir o zaman bugüne kadar sürekli devrimci amaçları alet edilmiştir (Yel,

2006). Örgüt yöneticileri de kendilerini fakir halkın bir temsilcisi şeklinde kabul edip onlara daha mutlu bir gelecek vaadinde bulunmuşlardır.

Bazı araştırmacılar terör eylemlerinin fırsat maliyeti ile ilişkili olduğundan hareketle teröristlerin ve çevrelerinin maliyet ve fayda konularını yansıttıklarını ve teröristlerin şiddet için teşvik edici ve caydırıcı özellikleri bulunan bazı özel faktörlerden etkilendiğini belirtmektedirler. Bu noktada terörist eylemler ile ekonomik nedenler arasında bir ilişki kurmaktadır. Bu araştırmacılar ekonominin duraklama dönemlerinde şiddetin fırsat maliyetinin de düşmesinden dolayı şiddete yönelik davranışların artacağını belirtmektedirler (Çetinkaya, 2010). Bunun yanında ekonomik bütünleşme ile birlikte fırsat maliyetleri ve ekonomik fırsatların azalacağı ve böylece potansiyel terör riskinin artacağı da düşünülmektedir.

2.6.2 Sosyo-kültürel nedenler

Toplumun değer yargıları zaman içerisinde bazı değişikliklere uğrayabilmektedir. Bu değişiklikler dönemin şartları doğrultusunda gerçekleşmektedir. Ancak bu değişimin hızlı olduğu toplumlarda değişimin toplumun genelini kapsamaması durumunda sosyal dengenin bozulmasına neden olabilmektedir (Yavuz, 2006). Sosyal değer yargılarında yaşanan hızlı değişim ile birlikte toplumda sapmalar, uyuşmazlıklar ve sosyal problemler ortaya çıkmakta ve bu durum terör örgütleri ile şiddet yanlılarını motive etmektedir. Terör örgütleri ve şiddet yanlıları bu problemleri uyuşmazlıkları fırsat bilerek toplumu bu noktada etkilemenin yollarını aramaktadırlar.

Ülkelerin kültürel ve sosyal alanda değişime uğraması ve hızlı modernleşmeyle birlikte ideolojik terörizm ortaya çıkmaktadır. Modernleşmeyle birlikte geleneksel yaşam tarzının yıkılmaya başlaması toplumda bazı grupların “muhteşem” şeklinde ifade ettikleri geçmişlerine yönelik bir özlem duymalarına ve geçmişe geri dönme isteğine neden olmaktadır. Bu durum ideolojik olarak bazen dini Fundamentalizin bazen de milliyetçilik şeklinde hayata geçmektedir (Yel, 2006).

Bunun yanında araştırmacılar terör örgütlerinin merkezi olarak metropol kentlerini tercih etmesinin nedenleri olarak: hareket kabiliyeti, hedef çokluğu, mobilizasyon olanağı, kamuoyunun gücü, toplu halde bulunma ve iletişim

olanakları şeklinde belirtmektedirler. Bu unsurlar metropol kentlerin terör örgütlerine taban bulmadaki rolüne vurgu yapmaktadır (Yavuz, 2006). Ayrıca büyük şehirlerde artan gizlenme imkaları ve medya merkezleri de terör örgütlerinin faaliyetlerini yoğunlaştırdığı yerlerdir.

Toplumsal refah politikaları da terör ve terörizm üzerinde etkili olan unsurlardan biridir. Dar bir çerçevede ifade etmek gerekirse toplumsal politikalar: güvenceyi, hastalığı, işsizliği, sakatlığı, toplumsal hakları ve sağlığı ilerleten diğer politikaları içermektedir. Terörizmle toplumsal politika arasındaki karmaşık ilişki de ise çeşitliliği büyük olan toplumsal politikaların halkın hayat şansı ve kapasitelerinde terör eylemlerinin birçok formunu azaltacak düzeyde bir etkiye sahip olduğu belirtilebilir. Özellikle farklı toplumsal refah politikaları ile eşitsizlik, fakirlik, ekonomik güvensizliği azaltma, dinci ve politik aşırıcılık ve terörizm seçiminin de azalması beklenmektedir (Çetinkaya, 2010). Yapılan araştırmalarda bu göstergelerin terörizmi genellikle azalttığı yönünde bulgulara ulaşılmaktadır.

2.6.3 Eğitim sistemi

Eğitim, kişinin toplumsal standartları, inançları ve yaşama yollarını edinmesinde etkili olan bütün sosyal süreçlerin adıdır. Eğitim önce aileden başlar ve okullar ile sosyal çevrede devam eder. Dolayısıyla herkes Örgün veya yaygın eğitim kurumlarında yetişmiştir. Ruh sağlığı yerinde bireyler yetiştirmek eğitimin temel hedefidir. Bu noktada bireylerin ruh sağlığının yerinde olduğuna yönelik temel kabuller ise şunlardır(Biçer, 2018):

- Hayattan zevk almaları
- Üretken olmaları
- Hayatı dolu dolu yaşamaları
- Çalışmaktan zevk almaları

Eğitim, öncelikle kişinin toplumla ve kendisiyle barışık bir halde yaşamasını sağlamaktadır. Bu ise bireyin aldığı temel eğitimden sonra diğer etkenlerle gündeme gelmektedir. Çünkü kişinin kendini eğitmesi toplumsal uyumu gerçekleştirmesi ile orantılı bir durumdur. Hoşgörü de eğitimin önemli

unsurlarından biridir (Afdal 2006). Bu kapsamda yapılan araştırmalarda göstermektedir ki eēitim hoşgörüyü zorunlu olarak doēurmaktadır.

Bu noktada eēitim bireylerin düşüncelerini deēiřtirecek temel unsurlardan biridir. Eēitim sayesinde insanlar özledikleri eēitliēe dahi ulaşabilme imkânına sahiptirler. Tüm bunların ger ekleēebilmesi için eēitimin ezberci sistemden neden sonuç arasındaki ilişkiyi kurdurabilecek sisteme dönüşmesi gerekmektedir. Ancak  lkemizde maalesef eēitim sistemi bireyleri hayata hazırlamaktan ziyade maaşlı bir işe hazırlamak üzere düzenlenmiştir (Yavuz, 2006). Bunun sonucunda ise ülkede yüksekokul mezunu işsizler, gayrimemnunlar ve yüksekokul nimetlerinden faydalanamayanlar olası bir harekette hazır bir kuvvet konumundadırlar.

şiddet ile eēitim arasındaki ilişki ise tam olarak netlik kazanabilmiş deēildir. Daha yalın anlatılacak olursa suç ilişkisi ile eēitim arasındaki baēlantı henüz kesin bir sonuç verecek düzeyde konumlandırılmamıştır. Bu konuda yapılan araştırmalar da göstermektedir ki eēitim seviyesi yüksek ülkelerin suç işleme oranlarıyla eēitim seviyesi düşük ülkelerin suç işleme oranlarında bir yükselme olduēu konusunda birbirinden farklı deēerlendirmeler mevcuttur. İki verinin birbiriyle  eliřtiēi düşünülebilir. Fakat şiddet ile eēitim arasındaki baēlantı yöneticilerden ziyade eylemi gerçekleştirenler açısından deēerlendirildiēinde terör ve eēitim ilişkisinin daha belirgin olduēu görülmektedir (Biçer, 2018). Bunun nedeni ise terör eylemlerini kurgulayanlar ile bu eylemi gerçekleştirenlerin eēitim seviyelerinin birbirinden farklı olmasıdır.

Bir toplumun huzuru her bakımdan eēitimin olumlu olması ile ilintilidir. Dolayısıyla bir ülkedeki eēitim ne kadar olumlu ve yeterli ise o toplumdaki bireylerde o kadar faydalı ve m kemmek, eēitim ne kadar olumsuz ve yetersiz ise de o toplumdaki bireylerde o kadar zararlı ve ilkel olurlar. Bu noktada okulun, kurumların, medyanın ve ailenin temel görevi ise bireylere olumlu karakterler kazandırarak bireyi içinde bulunduēu topluma hizmet edebilmek adına etkileyip yönlendirmektir (Yavuz, 2006). Bu ise yalnızca eēitim ile mümkün olabilecek bir durumdur.

2.6.4 Psikolojik Nedenler

Bireyleri hangi düşünce ve duygunun terörist yapacağı, bireylerin ne uğruna canlarını verebileceği şeklindeki sorulara verilen cevaplar bireylerin hangi psikolojiyle terör eylemlerine yöneldikleri yönünde ipuçları vermektedir. Kişisel anlamda yetenekleri sınırlı olan bireyler içerisinde yaşadıkları toplumsal konumu, durumu, yeri ve rolü beğenmezler. Bu bireyler kendilerinin toplum tarafından engellendiğini, saygı, sevgi ve ilgi görmediklerini düşünmektedirler. Bu noktada bu bireyler ilgi görüp kendilerini gerçekleştirmek, saygınlık kazanmak için şiddet eylemlerine ve saldırgan davranışlara değer veren davranış kalıplarını örnek alırlar. Saygınlık kazanabilecekleri, kendilerini gerçekleştirebilecekleri, güzel, doğru, yaratıcı, olumlu, iyi, yöntem ve yolu bulmakta zorlanan insanlar can sıkıntılarını, öfkelerini, korkularını, kaygılarını ve ruhsal çatışmalarını şiddet eylemleriyle ve saldırgan davranışlarla giderme yoluna başvururlar (Yavuz, 2006). Bu tür bireyler gerekli ya da gereksiz şiddet ve saldırı olayları yaratarak bu olayların içerisinde yer alırlar.

Terörün psikolojik nedenlerini araştıran bilim insanları çaresizlik duygusunun terör eylemlerine neden olan en önemli psikolojik unsur olduğunu belirtmektedirler. Araştırma sonuçlarına göre teröristler kendi durumlarını dramatik olarak görmelerine neden olan bir koşul karşısında meydana gelen psikolojik rahatsızlık sonucunda terör eylemlerine yönelmektedirler. Teröristlerin dünya algısı genellikle hoşnutsuzluk üzerine kuruludur. Bu durumun birkaç nedeni vardır. Teröristin hayalindeki dünya ile gerçek dünyanın birbiriyle örtüşmemesi ve teröristin kendini geliştirebilme imkanlarının kısıtlı olması bunlardan biridir. Terörist açısından bu olumsuzluklar kendisini haklı çıkarmak için yeterlidir. Bu durum teröristin agresif duygulara kapılmasına neden olmaktadır. Bu agresifliğin nedeni ise teröristeki haksızlık duygusu ve bu haksızlığın ortadan kalkabilmesi için toplumda bir şeylerin değiştirilmesi gerçeği ile bu değişiklikde kendisinin de yer alması fikri yatmaktadır (Demirci, 2008). Sonuçta bu tür düşünceler ideali uğruna ölümü dahi göze alabilecek fanatik bireylerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Toplum içerisinde azınlıkta olduklarını, kendilerine farklı şekilde davranıldığını düşünen veya böyle olduğuna inanan bireyler kendileri dışındaki insanlara güven duymamaktadırlar. Bu tür bireyler güvensizliğin kendilerinde

oluşturduğu etkiyle bazen doğru bazen de hatalı değerlendirmeler ile yöneticilerin, toplumun ve güvenlik güçlerinin kendilerine yönelik art niyetli, yanlış, haksız ve önyargılı bir şekilde davrandıklarını düşünmektedirler. Bu yüzden bu tür bireyler onlara karşı güven hissetmezler (Yavuz, 2006). Bu güvensizlikten ötürü saldırgan, sert ve katı davranışlar sergilerler.

Ayrıca bu olumsuz davranış kalıplarını bir saygınlık simgesi şeklinde kabul ederler. Kendi değerlerini ve saygınlıklarını korumak adına şiddeti bir eylem türü olarak görürler. Etnik köken, tarikat, mezhep ve dini kaynaklarla beslenen terör örgütü üyeleri şiddet eylemleri ve saldırgan davranışlarıyla bağlı bulundukları alt kültüre üstünlük, şeref ve şan sağladıklarını düşünerek çevreyi ve insanı yakıp yok etmektedirler.

Sonuç olarak, teröristlerin ortaya çıkmasında üç önemli faktörün yer aldığı söylenebilir. Bunlardan ilki bireyin kendi haklarından emin olmasıdır. İkincisi terörizmin özgüveni eksik bireyler arasında daha çok yayılması ve üçüncüsü ise terörizmin siyasi, ekonomik ve kişisel gereksinimleri karşılamasıdır. Ancak tartışılmayacak olan bir sonuç ise tüm teröristlerin birleştiği temel faktörün bölgesel veya sınıfsal unsurlardan ziyade dünyaya ve tarihe yönelik ortak bakış açılarıdır. Teröristlerin bir diğer ortak noktası da her şeyi uçtan uca görmeleri. Onlar için beyaz veya siyah, yanlış veya doğru bulunmaktadır dünya teröristler için ikiye ayrılmış durumdadır bunlar ise düşmanlar ve dostlardır. Teröristler tek bir prensip etrafında hareket ederler. Teröristlerin bu prensibi de kendileriyle birlikte olmayanın tamamıyla kendilerine karşı olduğu anlayışıdır (Demirci, 2008). Teröristlerin bu insanlığa ve sağlıklı hiçbir mantığa sığmayan felsefeleri bireylere hayat hakkı tanımama ve onların öldürülmelerinin prensibi şeklinde kabul edilmesidir. Bununla birlikte terör eylemlerinde can verenler onlar için insan olmaktan çıkmaktadır. Yani bir terörist için düşman insan olarak değil başka bir yaratık olarak görülmektedir.

3. MEDYA VE TERÖR İLİŞKİSİ

3.1 Medya ve Terör Arasındaki Simbiyotik İlişki

Terör ve medya ilişkisinde rol alan aktörler kamuoyu, medya, terör örgütü ve devlet şeklinde sıralanabilir. Bu aktörler içerisinde devlet yargı, yürütme ve yaşama kuvvetlerini elinde bulunduran önemli bir güçtür (Yalçınkaya, 2008). Medya ise dördüncü bir kuvvet olarak sayılabilecek bir unsurdur.

Terör örgütlerinin eylemlerine bakıldığında yaşamayı, yürütmeyi ve yargıyı kullanmadıkları ancak medyayı önemli bir güç şeklinde gördükleri muhakkaktır. Bugün sosyal ve liberal sorumluluk uygulamalarının medyada kullanılmaya başlanması terör örgütlerinin medyayı kendi amaçları doğrultusunda kullanmalarına imkan sağlamaktadır (Akçay, 2012). Hatta bu durumun terör örgütlerine kolaylık sağladığı dahi düşünülebilir.

Medyanın, eğlendirici ve eğitici faaliyetler ile halkın gelişimine katkı sunma, farklı kültürlerin görüşlerini dile getirmesine imkan sağlama, demokratik politika ve kuralların toplumda yerleşmesi adına kamu hizmetini yerine getirme, halkın siyasal sürece katılımını sağlama, toplumsal bütünleşme ve birleşmeyi sağlama ve kamuoyunu bilgilendirme gibi işlevleri bulunmaktadır. Medyanın tüm bu işlevleri içerisindeki en temel görevi ise haber vermedir (Yalçınkaya, 2008). Her ne kadar farklı tanımları olsa da medyanın oluşumundaki vazgeçilmez unsur haberdur.

Bir olayın medyada yer alabilmesinde medya açısından temel ölçüt olayın sansasyonel olup olmadığıdır. Bunun dışında medyanın haberi aktarış biçimi ve yorumu da izleyicilerin düşüncelerine ve duygularına hitap edip onların duygu ve düşüncelerini harekete geçirmeye destek olmaktadır. Fakat birbirinden farklı medya organlarında haberlerin birbirinden farklı şekillerde sunulması izleyiciler Üzerinde olayın inandırıcılığına kuşkuyla bakılmasına neden olmaktadır. Tüm bunların yanında görsel medya araçları ile haberler olay esnasında orada

bulunmayanların kullanımlarına sunulmaktadır (Yalçınkaya, 2008). Buradan beklenen ise nesnel gerçekliğin de yansıtılmasıdır.

Tüm terör örgütlerinin eylemlerini bir amaç olmadan gerçekleştirmeyeceği düşünüldüğünde terör örgütlerinin bu eylemleri neticesinde halkta endişe ve korku yaratma beklentisi muhtemeldir. Terör örgütlerinin eylemleri ile sosyal bir kontrol oluşturmak isterler. Bu noktada terör örgütleri gerçekleştirdiği eylemler ile öncelikle toplumu ve kendisini destekleyenleri, bunun yanında kendisine potansiyel destekçileri ve kendisine karşı olanları kontrol edip yönlendirmeyi ister. Terör örgütlerinin bir diğer amacı yaptığı eylemler ile potansiyel veya mevcut sponsorlarına mesaj iletmek ister. Bu noktada terör örgütleri burada olduğunu ve istenildiğinde onlar için de geçmişte yaptığı gibi şimdi de bir şeyler yapabileceği mesajını iletir. Terör örgütlerinin bir başka amacı da siyasal iktidar üzerinde bir baskı oluşturarak siyasal iktidardan menfaat elde edebilmektir (Ataş, 2011). Terör örgütlerinin başka bir amacı da gerçekleştirdiği eylemler ile örgütün amacına hizmet edip politik hedeflerini gerçekleştirmektir.

Terör örgütlerinin bu hedeflerini yerine getirmede dikkat çekmek ve seslerini duyurmak son derece önemlidir. Bu noktada terör örgütleri Bu eylemleriyle kendi gücünü ortaya koyarak saldırdığı düzenin Yönetim birimlerini sarsın bunları kendi alanına çekmeyi ister. Saldırdı ülkenin egemenlik ilişkisini kendisinin burada olduğunu ve onu muhatap alması gerektiğini veya almak zorunda olduğu mesajını iletir. Terörist eylemlere bu açıdan bakıldığında eylemlerin kamuoyu önünde gerçekleşen bir propaganda hareketi olduğu belirtilebilir. Terör örgütlerinin bu propaganda eylemleri üç amacı taşımaktadır (www.kongar.org, 2019):

- Saldırıda bulunduğu ülkenin egemenlik ilişkisini küçülterek yermek
- O ülkenin egemenlik ilişkisi içerisinde yer alan halkı korkutmak
- Kendisini destekleyenlere moral vermek

Terör eylemlerinin en temel amacı topluma etkilemektir. Terör örgütleri bunu gerçekleştirmek için eylemin toplumun geniş kesimlerine ulaşması, vahşetin ve şiddetin geniş kitlelere iletilmesi gerekmektedir. Terör eylemleri sonucunda ortaya çıkan kanlı görüntüler, parçalanmış bedenler, ölenlerin arkasında halka

paylaşılan trajik hayatlar teröristlerin eylemleri sonucunda istediği ve amaçladığı sonuçlardır. Kitle iletişim araçlarının yaygınlaştığı bugünde terörün veya terör eylemlerinin temel hedefi eylemin kendisi olmaktan ziyade o eylemin kitle iletişim araçlarında bir mesaja dönüşen görüntülerinin yer almasıdır. Çünkü terör örgütleri herhangi bir eylemi gerçekleştirirken asıl o eylem yerinin televizyon görüntüleri ve gazete baskıları olduğunu bilir. Kitle iletişim araçlarının haberi okuyucuya iletmede rekabet etme çabası da teröristlerin işine yarayan bir başka noktadır. Dolayısıyla terör örgütleri medya araçlarını kullanarak bir kişiyi öldürmekle veya birçok kişinin ölümüne neden olacak bir eylem gerçekleştirerek milyonlarca kişi korkutmayı amaçlamaktadır (Ataş, 2011). Terör, medya araçlarından kendi amaçları doğrultusunda fayda elde etmeye çalışırken medya da kendi amaçları doğrultusunda hareket ederek olayları kendi çıkarına göre halka yansıtmaktadır. Teröristler gizlilik içerisinde eylemlerini gerçekleştirirken (Yalçinkaya, 2008). Terörizim eylemi ve söylemi birleştirmektedir.

Diğer taraftan terör eylemleri sembolik eylemler olduklarından dolayı medya araçları ile daha etkin ve hızlı bir şekilde dinlenme, söyledim evet dokunma yoluyla dışarda ve içerde kolay bir şekilde kendi gücünü duyma olanağına sahip olmaktadır (Wilkinson, 1997). Terör örgütleri bu sayede halkta bir korku hali yaratarak toplumu veya devletin davranışlarında ve tutumda dönüşüm ve değişim sağlamayı amaçlamaktadır.

Terör örgütleri medya araçları ile kendi propagandalarını gerçekleştirirler. Medyada isteyerek veya istemiyerek bu propagandanın bir aracı haline gelmektedir. Medya terör örgütlerinin amacını, mesajlarını ve ses getiren eylemlerini halka duyurarak aslında terörün amacına hizmet etmektedir. Terör örgütleri eylemlerini gerçekleştirecekleri zamanı ve yeri bilinçli bir şekilde seçerler. Bu noktada terör örgütleri eylemlerini gerçekleştirecekleri yeri ve zamanı seçerken medyanın kısa zamanda ve kolayca ulaşabileceği yerleri tercih ederler (Ataş, 2011). Medya kamuoyunu aydınlatma ve haber verme işlevlerini yerine getirirken bu sorun ile karşılaşmaktadır.

3.2 Terörün Medyâ Kullanma Amaçları

Terör örgütleri amaçlarını elde etmek için inandıkları ve haklı gördükleri tüm eylemleri yaparlar. Terör örgütleri gerçekleştirdiği tüm eylemlerinin de medyada yer almasını beklerler. Terör örgütleri medya araçları sayesinde kendilerini tanıtarak etkili olmayı amaçlayıp Toplumda istedikleri şiddet ve korku atmosferine oluşturabileceklerdir. Medya araçları terör örgütleri açısından bu anlamda vazgeçilmez birer unsurdur. Terör eylemleri medyada geniş yer bulurken haber sunumunda isimleri geçen terör örgütleri de o derece tanınmaktadır. Terör örgütlerinin tanınması da etkilemeyi beraberinde getirmektedir ([http:// bilgesam.com.tr](http://bilgesam.com.tr), 2019). Terör örgütlerinin etkileme gücü ise korkuyu beraberinde getirmekte ve bu durum izlenme oranı artan medya araçları ile istediğini elde eden terör örgütlerini kazançlı çıkarmaktadır.

Tanımı gereği terör, kurbanlarına uyguladığı şiddeti izleyenler üzerinde bir etki oluşturmayı amaçladığından teröristlerin terör eylemleri esnasında medya araçlarını kullanması kaçınılmazdır. Bu noktada teröristler medya araçlarını, kendileri açısından başarılarını abartan, eylemlerinin yaratacağı psikolojik etkiyi arttıran ve mesajlarının daha geniş kitlelere ulaşılmasını sağlayan bir araç olarak görmektedirler (Schmidt, 2004).

Medyanın sahip olduğu özelliği ön planda tutan kimi araştırmacılar medyayı terör Gruplarının en yakın arkadaşı şeklinde nitelendirir ve terör eylemlerinin gerçekleşmesinde medya araçlarının aktif bir sorumluluğu olduğunu belirtirler. Terörün ve teröristlerin medya araçlarını kullanmasındaki temel amaç yalnızca korku ortamının halkın daha geniş bir kesimine yayılmasını sağlamak değildir. Teröristler bu noktada medya araçlarını kullanarak siyasi hedeflerinin toplum tarafından öğrenilmesini ve bu vesileyle kamuoyunda buna yönelik bir tartışma ortamının oluşturulmasını amaçlarlar. Bu sayede başlangıç aşamasında etkisiz ve küçük bir grup şeklinde ortaya çıkan terör örgütleri kamuoyunda meydana gelen kutuplaşmalardan yaralanmaktadır (Ataş, 2011). Böylece gittikçe güçlenecektir.

Mao, terör eylemlerinin medya araçları sayesinde geniş kitlelere duyurulmasının ve bu vesileyle halkın desteğinin sağlanmasının gerekliliğini ortaya koyan ilk kişidir. Ona göre terör eylemlerinin duyulması ve bu vesileyle buna yönelik

kamuoyu oluşturulması Psikolojik savaşın en temel unsurlarından biridir. Bunun yanında şiddet eylemlerinin toplumda oluşturacağı etki şiddet eyleminin bizzat kendisinden de daha önemlidir (Yamaç, 2003). Bu noktada terörün ve terörizmin amaçlarına ulaşmada Medya araçlarının ne kadar önemli bir konumda olduğu şu şekilde ifade edilebilir (Schmidt, 2004):

- Terör eylemleri dinleyicileri ve seyircileri genel olarak kamuoyunu hedef almalıdır
- Mağdurlar ve kurbanlar sembolik anlamları dolayısıyla seçilmelidir
- Medya araçları terör eylemlerine yer verme konusunda istekli olmaktadır
- Medya araçları terör gruplarının propaganda etkisi oluşturmak amacıyla manipüle edebilecekleri yönlendirebilecekleri ve aktif hale getirebilecekleri bir unsurdur

Teröristler açısından medyanın bir başka olumlu tarafı ise terör eylemlerinin geniş bir kitleye duyurulması ile Toplumda terör örgütünün yeni sempatizanlar kazanma ihtimalidir. Teröre ve terörist gruplara sempati duyan kişilerin gerçekleşen eylemin toplumda yarattığı sansasyonel güç ile yasal olmayan eylemlerde bulunma istekleri artabilmektedir. Bu süreçten sonraki adım ise o toplumun kutuplara ayrılması ve toplumda oluşan tartışmanın siyasi platformlara kaydırılmasıdır. Bu aşamadan sonra teröristler toplum tarafından cinayet ve şiddet eylemlerini gerçekleştiren kişiler olmaktan ziyade siyasi ve ekonomik problemlerle ilgili propaganda yapan siyasetçi şeklinde algılanmaya başlanacaktır (Aytaç, 2002). Teröristler medyayı aktif ve pasif bir şekilde kullanmaktadırlar. Aşağıda teröristlerin medyayı ve medya araçlarını aktif ve pasif şekilde kullanma yöntemleri ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Buna göre teröristlerin medyayı aktif şekilde kullanma yöntemleri şu şekildedir (Schmid ve Graff 1982):

- Toplumun geniş bir kesimine mesajlarını iletme
- Halkı kutuplara bölme
- Terör eylemlerini gerçekleştirecek yeni üyeler kazanma
- Kurbanlarına zarar vereceklerini yönelik bir tehdit ile bildirilerin yayınlanmasını isteme

- Pazarlık, talep ve tehdit için medya araçlarını bir kanal olarak kullanma
- Düşmanlarının anlaşma taleplerini doğrulama
- Rehin tuttıkları kişileri serbest bırakıp kendilerine yönelik olumlu reklam yapma
- Kurbanları ile mesajlarını topluma iletme
- Doğru olmayan veya yanlış bilgiler ile düşmanlarını yanlış şekilde yönlendirme
- Özel röportajları bilinmeyen yerlerde yaparak reklamlarını yapma
- Gazetecilere yönelik gerçekleştirilen eylemler ile medyada korku oluşturma
- Terör eylemlerinin reklamını yaparak inandıkları değerleri temsil etme
- Halkta kurbanlara yönelik kaygı oluşturarak siyasal otoritenin ödün vermesine dönük baskı oluşturmak
- Kurbanlarının itiraflarını topluma duyurarak toplumun gözünden düşmelerini sağlamak
- İnandıkları değerlerin manşete taşınmasını sağlayarak toplumun bu yönde dikkatini çekmeyi sağlamak
- İlerde yapacakları eylemleri bildirmek
- Gazetecileri arabulucu olarak kullanmak
- Hükümete karşı halkı kışkırtmak
- Kendilerini halka bir kahraman olarak tanıtmak

Teröristlerin medyayı pasif şekilde kullanma yöntemleri ise şu şekildedir (Schmid ve Graff 1982):

- Medyayı teröristlerin kendi aralarında kullandıkları örgüt dışı bir iletişim ağı şeklinde kullanmak
- Medyada yer alan terör haberleri ile Siyasal otoritenin terörizme yönelik aldığı yeni önlemlerden haberdar olmak

- Terörizme yönelik güvenlik güçlerinin aldıkları yeni güvenlik tedbirlerinden haberdar olmak
- Rehin tuttukları kişilerin statüsü ve kimliği hakkında bilgi sahibi olmak
- Kuşatma halinde medya araçları ile güvenlik güçlerinin hilelerine yönelik bilgi sahibi olmak
- Medyanın terör gruplarının gücünü abartması kullanarak düşman üzerinde korku oluşturmak ve böylece güvenlik kuvvetlerinin operasyon yapma ihtimallerini azaltmak
- Teröristlerin ileriye dönük hedeflerini belirlemelerine yardım etmek
- Terör eylemlerine yönelik halkta oluşan tepkiyi öğrenmek

3.3 Terör Örgütlerin Medyayı Kullanma Amaçları

Modern çağı ile birlikte bilginin ne kadar güçlü olduğu herkes tarafından kabul edilmiştir. Medyanın ne derece güçlü bir unsur olduğu ve etki alanının ne kadar geniş olduğu da hükümetler ve terörist gruplar tarafından fark edilmiştir. Bugün medyanın tartışmalarından biri birbirinden farklı aktörlerin medya araçlarını kendi hedeflerine ulaşmak amacıyla nasıl etkilediği konusu dur. Diğer bir konu ise medya araçlarının kim tarafından kullanıldığıdır. Medya, günümüzde terörist gruplarına kendi propagandalarını kendi televizyonları ve web siteleri aracılığı ile halka yayma olanağı sağlamıştır. Modern çağı ile birlikte teröristler modern teknolojileri kullanarak yeni bir boyut kazanmıştır (Conway, 2007). Bu anlamda yeni teknolojilere ve medyaya teröristlere yumuşak güç olma boyutu eklenmiştir.

Teröristler bu boyutu kendi amaçları doğrultusunda yoğun bir şekilde kullanmaktadırlar. Teröristler kendilerine sempati besleyenlere hitap etmek, örgütün tanıtımını yapmak, siyasetçilerle iletişime geçmek, örgütün meşruiyet kazandırmak için sosyal medya platformlarını yoğun şekilde kullanmaktadırlar. Medya araçları ile propagandanın yalnızca teröristler tarafından geldiği söylenemez. Sosyal medya platformları ile teröristlerle benzer ideolojiyi paylaşanlardan, terör ve terörist grupları farklı çıkarlar dolayısıyla destekleyen

editörlerden, teröre sempati besleyenler destek ve propaganda gelmektedir (İsmaili, 2018). Bu durum terör örgütlerinin elini daha da gülendirmektedir.

Terör eylemlerinden ötürü halkta terör örgütünün yönelik öfke ve nefret oluşmakla birlikte toplumun bazı kesimleri tarafından sempati ve motivasyon etkisi de olabilmektedir. Terör eylemlerinin medyada son dakika şeklinde verilmesi, buna yönelik kliplerin yayınlanması, yaralıların ve ölümlerin ekranda canlı olarak gösterilmesi terörün toplumda hızlı bir şekilde yayılmasına neden olmaktadır. Bütün bunlar terörün ve terör hiç gruplarının amaçlarına ulaşmasına yardımcı olmaktadır (Nasir vd., 2013). Böylece terör örgütleri daha çok terör saldırısı gerçekleştirme konusunda motive olmaktadır.

Bazı medya kuruluşlarının teröristlerce manipüle edildiği görülmektedir. Bazı medya kuruluşları ise kendi istekleriyle terör örgütlerine aracılık etmektedir. Medyanın terör ile kurduğu ilişki çıkar ilişkisine dayanmaktadır. Bir yanda kendi izleyici kitlesini arttırmayı düşünen medya diğer yanda ise propagandasını yapmak amacıyla medya ihtiyacı olan teröristler. Teröristler küreselleşmenin getirdiği yenilikleri başarılı bir şekilde kullanmaktadırlar. Bu noktada teröristler kendilerine ait medya kuruluşları oluşturarak örgütün amaçlarına ulaşmayı başaramışlardır. Terör grupları sosyal medya hesapları, dergiler, gazeteler ve aylık raporlar ile medyayı istedikleri şekilde kullanmaktadırlar (İsmaili, 2018). Bu araçları kendi amaçları doğrultusunda etkili şekilde kullanmaktadır.

Teröristlerin medya araçları üzerinden gönderdiği mesajlar hedef kitleye yönelik tasarlanan mesajlardır. Teröristlerin gönderdiği mesajlar genel olarak uluslararası alanda varlıklarını meşruiyet sağlamak, finansal destek sağlamak, kendisine sempati duyanları harekete geçirmek, destek oluşturmak, üye toplamak, eğitsel ve bilgilendirici niteliğe sahip mesajlardır. Bunun yanında teröristler bu mesajlarıyla halkı kendi siyasal otoritesinden ve güvenlik güçlerinden umut duymayan bir yapıda göstermeyi de amaçlamaktadırlar (Lumbaca ve Gray, 2011). Bu bağlamda terör saldırılarının gerçekleştiği anda güvenlik güçlerinin saldırma, önleme ve savunma kabiliyetleri dile getirilmektedir.

Medya terörle mücadeleyi desteklerken dahi terör ve terörist gruplar için bir araç konumundadır. Medya güvenlik kuvvetlerinin teröre yönelik önlemlerini ve teröre yönelik silahlı mücadeleyi desteklemek amacıyla terör örgütünün

hedeflerini abartılı bir dille halka sunarak terörizme ciddi manada katkı sunmaktadır (Marthoz, 2017). Görüldüğü gibi terör örgütleri medyayı birçok amaç için kullanmaktadır. Ancak bu çalışmada genel olarak terör örgütlerinin medyayı kullanım amaçları olarak şu alanlardan bahsedilmektedir:

- Propaganda aracı olarak kullanma,
- Röportaj yapmak amacıyla kullanma,
- Halkın dikkatini çekmek amacıyla kullanma,
- İnsani destek sağlamak amacıyla kullanma,
- Planlama ve koordinasyon amacıyla kullanma,
- Veri toplamak amacıyla kullanma.

3.3.1 Medyayı propaganda aracı olarak kullanma

Latince “propagare” sözcüğüne dayanan propaganda, belli bir düşünceyi ve fikri yerleştirmek ve yaymak manasında kullanılmaktadır (Atabek, 2003). Türk dil kurumunda ise propaganda bir öğretinin inancın veya düşüncenin başkalarına yaymak, benimsetmek ve tanıtmak amacıyla yazı ve söz gibi yollarla yürütülen çalışma olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr, 2019).

Propaganda tarihin hemen her döneminde toplumların tutumlarını, davranışlarına veya fikirlerini etkilemek amacıyla dönük bir araç olarak görülmüştür. Bu noktada birçok lider kendi inandığı düşünceleri kitlelere propaganda aracılığıyla benimsetme çabasında olmuştur (Geçikli, 1999). Yeni medya bugün propagandanın en çok yapıldığı yerlerden biridir. Medya araçları izleyicilerin ideolojileri ve görüşlerinin şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bireylerin ulusal ve uluslararası konularda medya araçlarına bağımlı olmaları medya araçlarının kamusal düşüncenin şekillenmesi açısından önemli bir araç konumuna getirmektedir. Ancak medyanın en temel amacı kazanç elde etmektir (Dimaggio, 2009). Dolayısıyla bir ticari işletmede olduğu gibi medyada da kazancı en üst düzeye çıkarmak en önemli hedeftir.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte propaganda teknikleri de değişim ve gelişim göstermiştir. Propaganda tekniklerinin değişmesi beklentilerin de değişmesine neden olmuştur. Araştırmacılar propagandayı model ve klasik olmak üzere iki

bölüme ayırmaktadırlar. Modern propaganda bireyin aktif bir şekilde sürece katılımını sağlayarak bir seçenek bırakmadan bireydeki inanç ve tepki oluşumunu amaçlamaktadır. Klasik programda ise bireydeki tutum değişikliğini amaçlamaktadır (Bektaş, 1996). P propagandayı daha etkili kılmak amacıyla kullanılan birçok teknik bulunmaktadır bu tekniklerden bazıları şu şekilde sıralanabilir (www.temelaksoy.com, 2019):

- Karalanmak istenen kişinin veya grubun “yılan” veya “örümcek” gibi olumsuz çağrışımlar yapan bir isimle ifade edilmesi.
- Propaganda esnasında objektif kanıtlar yerine “vatan” ve “ahlak” gibi genel geçer ifadeler kullanmak.
- Propaganda esnasında simgeler kullanmak.
- Toplum tarafından beğenilen ve saygı duyulan söylediklerine inanılan kişileri kullanmak.
- Münferit olayları örnek olay olarak anlatmak.
- İnsanların bilgi sahibi olmadığı alanlarda Bir takım verileri çarpıtmak ve abartmak.
- Herkesin propagandacının fikrini benimsediğini herhangi bir kanıt göstermeksizin iddia etmek.
- Sık söylenmesi halinde halkın hafızasında yer edinen abartılı ve güçlü ifadeler kullanmak
- Kendi fikirlerini sunarken kutuplaşma yaratacak ifadelerle halkın seçim yapmasını istemek.
- Düşman veya dost yaratarak halka dosttan yana bir seçim yapmaması durumunda düşmandan taraf olacağına yönelik sonuç çıkarttırmak.

Propaganda ve medya ilişkisine yönelik verilebilecek en iyi örneklerden biri Amerika Birleşik Devletleri’nin Irak’ı işgaledir. Amerika Birleşik Devletleri’nin Irak’ı işgalinden medya kamuoyunu manipüle etmeden önemli bir rol oynamıştır. Bu doğrultuda medya araçlarında Irak’ta kitle imha silahları bulunduğu yönelik yayınlar yapılarak Amerika Birleşik Devletleri’nin Irak’a girmesi meşru hale getirilmiştir (İsmaili, 2018). Ayrıca ABD’nin El kaide

bağlantısı olduğu yönündeki haberleri Irak operasyonunu meşru hale getirmiştir.

Propaganda ve terör kavramlarını bir araya getiren unsur ise terörün kendisinin bizzatı propaganda faaliyeti olmasındandır. Bireysel veya örgütlü herhangi bir terör eyleminin toplum tarafından duyulması propaganda faaliyetinin başladığını göstermektedir. Terör propagandası, terörle başlayıp devam eden süreci ifade eder. Bu bağlamda terör propagandası, Terör eyleminin tümünü Hedef kitleye hoş görünecek bir şekilde çeşitli araçlar kullanarak gerçekleştirilen faaliyetlerin tümü şeklinde tanımlamak mümkündür (Karaarslan 2014). Amaçlarına demokratik usuller ile ulaşamayan grupların kendi faaliyetlerini ve gücünü ispatlamak amacıyla terörü bir propaganda ve reklam yöntemi olarak kullandıkları bilinen bir gerçektir.

Terör örgütleri, gerçekleştirdikleri eylemleri medya araçlarında yer almasıyla örgüt propagandasını yapmaya çalışmışlardır. Sosyal medya platformlarının ortaya çıkması ile birlikte terör örgütleri geleneksel kitle iletişim araçlarının yanında sosyal medya platformlarıyla da örgüt propagandasını yapmaya daha hızlı şekilde devam etmişlerdir.

3.3.2 Medyayı röportaj yapmak amacıyla kullanma

Terör örgütleri medya araçlarını birbirinden farklı amaçlar için kullanmaktadırlar. Bu noktada terör örgütleri medya araçları üzerinden seslenerek kendi hayatlarını bütün dünyaya anlatmak amacıyla röportajlar yapmaktadırlar. Teröristler kamplarından başlayarak birçok belgesel filme kadar örgüt propagandasını röportajlarla yapmaktadırlar. Röportaj teröristler açısından önemli bir fırsattır ve teröristler medyayı stratejik bir kampanya aracı olarak kullanarak terör eylemlerini bir eğlence şeklinde göstermeye çalışırlar (İsmaili, 2018). Bu amaçla da röportajı kullanmaktadırlar.

Ayrıca teröristler, intihar bombalarına yönelik videoların ve keskin nişancı atışlarının görüntülerinin iyi olmasıyla etki derecesinin de o derece yüksek olacağı düşüncesi ile hareket etmektedirler. Röportajlarla teröristlere kim oldukları, inançları, geçmişleri, hedefleri, siyasal düşüncelerini açıklama fırsatı verilmektedir (Dimaggio, 2009). Teröristler terör eylemlerinin nedenleri ve kimlikleri hakkında spekülasyonlarla halkın dikkatini çekmeyi sağlamaktadır.

2014 yılında 74 yaşındaki Münihli gazeteci Jurgen Todenhöfer DEAŞ kampına girerek teröristlerle on gün boyunca kalıp Suriye’de ve Irak’ta örgüt liderleri ve militanlarıyla röportajlar yapmıştır. Gazeteci on günlük kampın ardından yaşadıklarını kitaplaştırmayı planladığını söyleyerek izlenimlerini şu şekilde aktarmıştır. Örgütün sanılandan daha tehlikeli ve güçlü olduğunu söyleyen Todenhöfer, Örgütün yalnızca batının müdahalesi ve hava operasyonları sonucunda yok edilmeyeceğini örgütün yok edilebilmesi için Irak’taki Sünnilerle müzakere edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bunun yanında örgüte yönelik bölgede önemli bir destek olduğunu ve daha önce böyle bir durumu hiçbir savaş bölgesinde görmediğini vurgulamıştır. Örgüte yönelik desteği halkın kendinden geçerek yaptığı bir coşku şeklinde nitelendiren yazar dünyanın dört bir tarafından her gün yüzlerce örgüt üyesinin örgüte katılmak amacıyla bölgeye geldiğini iddia etmektedir (www.cnnturk.com, 2019).

Todenhöfer, örgütün yalnızca bir terör örgütü olarak değil azda olsa İşleyen bir devlet yapısı olduğunu ve Musul’da beş bine yakın örgüt üyesinin bulunduğunu belirtmektedir. Örgütün temel amacının tarihin en büyük din temizliğini gerçekleştirmek olduğunu belirten gazeteci, örgüt içerisinde bütün dünyayı fethederek kuranı yorumlama biçimlerini benimsemeyen herkesin öldürülmesi gerektiği görüşünün tekrarlandığına da işaret etmektedir. DEAŞ’ın bir devlet olmak amacıyla çaba sarf ettiğini aktaran gazeteci, örgütün okul sistemine ve sosyal yardım sistemine sahip olduğunu bunun yanında kızlara yönelik eğitim planlaması içerisinde olduğunu da belirtmektedir (www.cnnturk.com, 2019).

Görüldüğü üzere gazetecilerin örgüt yöneticileri ve örgüt mensuplarıyla gerçekleştirdiği röportajlar sonucunda örgüt amaçlarını ve hedeflerini dünya kamuoyuna aktarma fırsatı elde etmektedir. Bunun dışında gazetecinin aktardığı bilgilerden hareketle örgüte her gün binlerce insanın katılmak amacıyla hareket ettiğine yönelik ifadeler örgüte sempati duyan ama örgüte katılma noktasında kararsız kalan kişilerin de davranışlarına etki etmektedir. Dolayısıyla bu tür röportajların örgütün amaçlarını ve hedeflerini kamuoyuna aktarmada ve örgüte yeni elemanlar kazandırmada oldukça etkili bir unsur oldu açıktır.

3.3.3 Medyayı halkın dikkatini çekmek amacıyla kullanma

Terör örgütlerinin medyayı kullanma amaçlarından biri de halkın dikkatini çekmektir. Terör grupları halkın dikkatini çekmek amacıyla farklı yöntemler kullanmaktadırlar. Kullanılan bu yöntemler terör örgütüne bağlı olarak değişmektedir. Herhangi bir ülke sınırında ve uluslararası arenada faaliyetlerini gerçekleştiren bir terör örgütünün halkın dikkatini çekme yöntemleri de farklılaşmaktadır. Terör örgütleri genellikle siyasal otoritenin engellemelerinden dolayı eylemlerini gerçekleştirdikleri ülkenin medya araçlarını kullanamazlar. Dolayısıyla bu örgütler uluslararası medya araçlarını kullanmaya gayret içerisinde dirler (İsmaili, 2018).

İnsanlar genel olarak gördüklerine inanır ve gördüklerinin alternatifsiz tek bir yaşam biçimi olduğunu düşünürler. Bu yüzden bu yaşam stilinin eleştirilmesini anlamlı bulmamaktadırlar. Dolayısıyla insanlar bu hayat tarzına adapte olmaya çalışmaktadırlar. Bu durum şiddetinde yasallaşmasına neden olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında terör örgütleri medyadaki mesajlarının yaygınlaşması ve terör eylemlerinin amacına ulaşmasında medyayı vazgeçilmez bir unsur olarak görmektedirler. Eylemin halkın dikkatini çekme ölçüsü ise medyanın o konuya yönelik gösterdiği ilgiye bağlıdır. Dramatize olaylar genel olarak medyanın da dikkatini çeken olaylardır. Terör örgütleri de bu kriteri düşünerek eylemlerini bu doğrultuda gerçekleştirmektedir. Dolayısıyla terör örgütleri önce taktik amacına en uygun yeri tespit eder ve bu yere saldırı düzenler (Taşdemir, 2017). Daha sonra ise eylemin etkili olması ve belirlediği stratejik amaca ulaşmak adına medya yoluyla mesajlarını iletir.

Terör örgütleri genellikle eylemlerin yerini ve zamanını medyanın kurallarını ve mantığını kullanarak seçmektedir. Dolayısıyla örgütler medyanın kolay bir şekilde ulaşabileceği ve görüntü alabileceği yerleri tercih etmeye özen göstermektedir. Bunlar genellikle halk tarafından sıklıkla kullanılan mekânlar ve popüler yerler ile kalabalık alanlardır. Medya kuruluşları da bu bölgelere yakın yerlerde bulunduklarından veya buralara yakın yerlerde muhabirlerinin olmasından dolayı bu tür yerlere kolay bir şekilde ulaşırlar. Örneğin 1 Ocak 2017 yılında DEAŞ'ın Reina gece kulübüne düzenlediği saldırı bu tarz bir saldırdır. Örgütler medyanın halkı bilgilendirme ve olaylardan haberdar etme görevi olduğunu bilerek hareket etmektedir. Medya organlarının terör olaylarını

görmezden gelme ihtimali bulunmadığı için bu tür olayları yayınlamaktadırlar (Kartal, 2018). Bunun yanında sosyal medya platformlarının sunduğu imkânları da en iyi düzeyde kullanmaya çalışırlar. Örgütler sosyal medya platformları ile uluslararası düzeyde meşruiyet kazanma çabasıındadırlar

DEAŞ terör örgütü sosyal medya hesaplarından yaptığı paylaşımlarla örgütün ürettiği materyalleri yaymak ve bu materyallerin örgüt sempatizanları arasında yaygınlaşmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Bu sayede örgüt dünya Müslümanlarının zulme uğradığına yönelik bir ideolojik alt yapı oluşturarak eylemlerine meşruiyet sağlamayı da amaçlamaktadır. Örgüt yaptığı paylaşımlarda konuya duyarlılık gösteren halkın dikkatini derin bir şekilde çekerek kendisine yönelik bir sempati oluşmasını da sağlamaktadır (Taşdemir, 2017).

Uluslararası alanda eylemlerini gerçekleştiren terör örgütlerinin birçoğu kendilerine ait internet sitelerinde farklı dillerde propaganda yapmaktadırlar. Buna yönelik en büyük örnek ise Fransa'da ve İspanya'da bağımsız bir devlet kurma amacıyla oluşturulan ve Leninist Marksist bir ideolojiye sahip örgüt olan ETA'nın internet siteleridir. Bu sitede İspanyolcanın dışında İtalyanca, Fransızca ve Almanca bilgiler de bulunmaktadır. Bu sitede örgütün uluslararası sempatizanlarının işine yarayacak ve örgüte yönelik tarihsel bilgiler yer almaktadır. Bu sitelere erişim oldukça kolaydır. Çünkü medya organları bu sitelerden bilgi alarak bu bilgileri kamuoyu ile paylaşmaktadırlar. Bunun yanında uluslararası gazetecilerin de bu sitelerden bilgiler alarak terör örgütlerine yönelik yayınlar yaptıkları bilinmektedir (İsmaili, 2018). Tüm bunlar terör örgütlerinin lehine olan durumlardır ve halkın dikkatini derin şekilde çekmektedir.

3.3.4 Medyayı insani destek sağlamak amacıyla kullanma

Tüm terör örgütleri üye toplamak ve ya insani destek sağlamayı örgütün temel amacı olarak görmüş ve bugüne kadar da aynı hedef doğrultusunda faaliyetlerini yürütmüştür. Terör örgütleri eskiden bu hedefe farklı yöntemlerle ulaşmaya çalışmaktaydı. Bugün ise bu hedefe ulaşmadaki tek fark uygulanan yöntemdir. Bu yöntemler yalnızca küreselleşme ile birlikte gelen yenilikler sonucunda oluşmamıştır. Buna karşın küreselleşmenin en çok etkilediği bölgelerden biri de

iletişim araçları ve medyadır. Medya terör örgütlerine sayısız fırsatlar sunmuş ve teröre yönelik mücadeleyi de zorlaştırmıştır. Potansiyel teröristlerin temini bunların medya ile oluşturdukları ilişkilere dahil edilecek bir konudur. Dolayısıyla terör örgütlerinin üye kazanma ve insani destek sağlamada medyanın önemli bir rol oynamaktadır. (İsmaili, 2018). Bu durum terörle mücadeleye farklı bir boyut kazandırmaktadır.

Terör örgütleri üye toplamak amacıyla gelişmiş teknolojileri kullanmaktadırlar. Bunun yanında terör örgütleri gençlerin örgüte üye olmasını sağlamak amacıyla özel iletişim ağaçlarını da kullanırlar. Terör örgütlerinin bu noktada kullandığı en önemli unsur internettir. Örgütlerin internet kullanma yöntemleri genellikle insanlar arasında ideolojik ilişkiler kurmaya yardımcı olarak gençleri radikalleştirmede önemli bir faktördür. İletişim araçları bireyler arasındaki iletişimi geliştirmektedir. Bunun yanında son dönemlerde medya ile iletişim araçlarının potansiyeli teröristlerin emin etmede önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır (Awan, 2017). Fakat terör örgütlerinin eleman kazanmada doğrudan iletişimin de etkisi göz ardı edilemeyecek kadar yüksektir. Çünkü örgütler eleman kazanmanın ilk adımı olarak kendi aralarında doğrudan iletişim kurmaktadırlar. Doğrudan iletişim örgütlere özel bir katkı sunmaktadır.

İnternet bireylerin yanlış kullanımına açık yasal olarak düzenlenmemiş ve kontrolsüz bir ortamdır. Bunun yanında internet ortamında potansiyel teröristleri belirlemek amacıyla yaygın şekilde kullanılan birçok web sitesi bulunmaktadır. Sosyal medya platformları terör örgütleri açısından etkili bir şekilde kullanılmaktadır. Örgütler özellikle eleman toplamada ve örgüt propagandası yapma konusunda sosyal medya platformlarını herhangi bir zaman ve mekân sınırlaması oluşturmadığı için sıkça tercih etmektedirler. Bu anlamda sosyal medya ve internet terör örgütleri ile örgüt elemanı olma potansiyeli olanlar arasındaki coğrafî engelleri ortadan kaldırmaktadır. Bunun yanında iletişim aralarındaki temel bir sorun ise teröristlere ait birçok internet sitesinin çok hızlı bir şekilde açılmasıdır (İsmaili, 2018). Bu durum terör örgütlerinin düşük maliyetlerle internet siteleri açmalarına yol açmakta ve örgütleri durdurma ihtimalini de zora sokmaktadır.

Teröristler potansiyel örgüt üyelerine ve destekçilerine ulaşmak amacıyla farklı araçlar ve taktikler kullanmaktadırlar. Maalesef dünya çapında faaliyet yürüten

terör örgütleri gençleri kendi safına çektiğine yönelik birçok kanıt bulunmaktadır. Terör grupları farklı bağlamlarda örgüt üyeliğini cazip hale getirerek tasarlanan birçok teşvik sunarak gençlerin hassasiyetlerine hitap etmektedirler. Bu noktada internet ucuz, erişilebilir ve anonim olduğundan dolayı teröristlere mesajlarını iletmek amacıyla birtakım araçlar sunmakta ve onlara bağlantılar sağlamaktadır (Taşdemir, 2017). İnterneti birçok terör grubu gençleri örgütün safına çekme ve örgüte üye kazandırma amacıyla kullanmaktadır.

Kişilerin terör örgütüne katılmak amacıyla web sitelerine girmelerini takip eden ve bu verileri dağıtan platform veriler kullanılmaktadır. Örgütler insanların örgüte katılımını amaçlayan propaganda sitelerinde yayınladıkları mesajları beğenen veya paylaşan kişileri tespit edip bunlarla doğrudan temasa geçmektedir. Örgütler bu siteler aracılığıyla örgüte sempatzan bulurlar. Bu sempatzanlar başlangıç olarak örgütün şiddet içerikli materyallerini paylaşırlar. Bu materyaller genellikle örgütün kuruluş amacını, görevini ve siyasi hedeflerini bunun yanında mücadele hakkında bilgileri, örgüt liderinin hayat hikâyesi gibi bilgileri de içerir. Bunlar gençlerin örgüte katılımını sağlamak amacıyla tasarlanmıştır. Terör örgütüne katılma eğilimi içerisinde olan kişilere bunun yanında terör eylemlerine yönelik ek materyaller de sunulmaktadır.

3.3.5 Medyayı planlama ve koordinasyon amacıyla kullanma

Terörist eylemlerin gerçekleşmesinde terör saldırılarının koordinasyonu ve planlanması önemli bir konudur. Terör grupları terör eylemine yönelik şartları oluşturduktan sonra planlama sürecine başlar. Terör saldırıları tüm halkı etkilemek amacıyla planlanmaktadır. Bütün halkı etkilemek amacıyla medya merkezlerinin de hızlı bir şekilde ulaşacağı yerler tespit edilerek saldırılar bu şekilde koordine edilmektedir. Terör eylemlerinin koordine edilmesinde ve planlanmasında internet önemli bir faktördür. Terör örgütleri geliştirdikleri programlarla saldırıya yönelik bütün faktörleri belirlemeyi başarırlar. Bu durum terör örgütlerinin daha önce sahip olmadığı bir imkândır. Bu imkânlarla birlikte terör grupları dünyanın herhangi bir yerinden saldırı planı yapabilirler. Örneğin Fransa'da düzenlenen eşzamanlı saldırılar bu saldırıyı planlamak için internet ve internet teknolojilerini kullanmış olmayı gerektirir (İsmaili, 2018).

Terör eylemlerinin koordine edilmesi kitle karışıklığına neden olmaktadır. Bir saldırının planlanması hedefinin analiz edilmesine sonuçtan emin olmayı gerektirmektedir. Bunun yanında dünyanın farklı bölgelerinde eşzamanlı saldırı düzenleme imkânı da oluşturmaktadır. Bu doğrultuda güvenlik güçleri tarafından yakalanan teröristlerin bilgisayarlarında terör saldırılarını planlamak amacıyla kullanılan farklı programlar ele geçirilmiştir (Brunst, 2010). Bu doğrultuda terör örgütlerinin saldırıları planlamak amacıyla farklı sosyal ağlardan elde ettikleri bilgileri kullandıkları belirtilebilir.

Terör saldırısının planlanmasına yönelik bilgiler genel olarak şifrelenmiş mesajlarla, fotoğraflar veya yönlendirmelerle sağlanmaktadır. Bu şekilde bütün süreçte internet önemli bir rol oynamaktadır. Terör örgütlerinin düzenlediği terör saldırılarının yapılacağı yer genellikle ayrıntılı bir şekilde analiz edilir. Analizden sonra sosyal medyanın ve internetin önemli bir faktör olarak rol oynadığı saldırı planı gelmektedir. Saldırı anında ki hareketler, sokaklar ve ulaşım planlanmaktadır (İsmaili, 2018). Bu planlamalar internetin sunduğu harita uygulamaları ile gerçekleşmektedir. Saldırı sonrasında örgüt üyesinin kaçacağı yerler ve güzergahı da planlanmaktadır. Teröristler takip edilmeye zorlaştırmak amacıyla sosyal medya platformları üzerinden farklı bilgiler yayarak veli kirliliği de oluşturmaktadır.

Terör örgütlerinin medyayı planlama ve koordinasyon amacıyla kullanımlarına en çarpıcı örnek 15 Temmuz 2016 tarihinde ülkede gerçekleşen darbe girişimidir. FETÖ tarafından organize edilen 15 Temmuz darbe girişiminde darbeyi planlayan askerlerin “yurtta sulh konseyi” adını verdikleri bir WhatsApp grubu oluşturdıkları ve darbeyi WhatsApp grubu üzerinden organize edip koordine ettikleri görülmüştür (www.sabah.com.tr, 2019). Darbe girişiminden sonra ele geçirilen WhatsApp yazışmalarında darbecilerin toplanan halka ve askeri kuvvetlere karşı duran polisler tanklarla ve silahlarla sert şekilde müdahale edilmesini ve kalabalığın ateşle dağıtılması yönünde talimatlar verdiği görülmektedir.

3.3.6 Medyayı veri toplamak amacıyla kullanma

Veri toplama, sistematik bir şekilde belirlenen değişkenlere yönelik ölçme ve bilgi toplama sürecidir. Bu durum terör örgütleri açısından düşünüldüğünde

terör örgütleri özellikle sosyal medya araçları ile terör eylemlerine yönelik verilere ulaşmakla birlikte siyasal otorite ile güvenlik güçlerinin teröre ve teröristlere dönük önlemlerinden önceden haberdar olmalarına katkı sağlamaktadır.

Terör örgütleri sosyal medya ile kamuda gerçekleşen olaylara yönelik bilgi sahibi olurlar. Bunun yanında dünyanın farklı bölgelerinde gerçekleşen olayları düzenli bir şekilde takip ederek odak noktalarını terör hedeflerini gerçekleştirmek istedikleri ülkeyi yöneltirler.

Terör örgütlerinin düzenlediği siber saldırı sonrasında elde edilen verileri kullanmak, çalmak veya silmek gibi seçenekleri bulunmaktadır. Bu veriler banka verileri, finansal veriler, askeri veriler, gizli servis verileri ve toplumsal veriler gibi önemli verilerdir. Bu verilere dönük gerçekleştirilen saldırılar ülkede önemli sonuçlar doğurmaktadır (Brunst, 2010). Ayrıca ülke insanının güveninin kaybolmasına da yol açmaktadır.

Örneğin 11 Eylül saldırısından sonra terör örgütlerinin nükleer sistemlere ulaşabilmesinden ötürü toplumda nükleer reaktörler konusunda büyük bir endişe duyulmaya başlanmıştır. 11 Eylül saldırısından sonra yetkililer birçok veriyi resmi siteden çıkarmıştır (Conway,2007). Terör örgütleri elde ettikleri bu verileri siyasal otoritenin kendilerine yönelik uygulayacağı stratejileri analiz etmek amacıyla kullanmaktadır.

3.4 Terör Haberlerinin Medyada Yayınlanmasının Avantajları

Terör haberlerinin medyada yayınlanmasının olumlu ve olumsuz yanları bulunmaktadır. Terör haberlerinin medyada yer almasının olumlu yönleri şu şekilde belirtilebilir (Göksu, 2000):

- Toplumun haber alma özgürlüğü sansürsüz bir şekilde gerçekleştirilir
- Terör olayı sonrasında siyasal otoriteye ve güvenlik güçlerine yönelik olumsuz söylentiler engellenir
- Anayasal bir hak olan medya özgürlüğü ilkesi yerine getirilir
- Görüntüleri izleyen halkta güvenlik güçlerine yönelik güven duygusu pekişir

- Teröristlere öfkelerini boşaltma imkânı verir
- Teröristlere problemlerini anlatma imkânı verir
- Kendilerini dışlanmış hissetmezler
- Bu haberler ile terör eylemlerinin büyüklüğü hakkında fikir sahibi olunur
- Terör faaliyetlerinin ciddi olmayan basit şeyler olduğu yönünde düşüncelerin de önüne geçilir
- Terörle mücadeleye yönelik yeterli düzeyde destek ve kaynak bulma imkânı sağlanır (Yalçinkaya, 2008)
- Halk ile yetkililer arasında bir bağın oluşmasına neden olur. Oluşan bu bağ ile ülkede huzursuzluk oluşturacak haberler sona erer ve güven duygusu sağlanır (Yalçinkaya, 2008)
- Halkın teröre ve terör faaliyetlerine yönelik bilgi düzeyi arttıkça terör sempatisanlarından gelen yardımlar da o oranda azalabilir. Dolayısıyla terör olaylarının medyanın gündeminde yer alması bu durumun daha kötüye gitmesini engelleyebilir

3.5 Terör Haberlerinin Medyada Yayınlanmasının Dezavantajları

Terör haberlerinin medyada yer almasını olumsuz sonuçları şu şekilde sıralanabilir (Aziz, 1985; Korkmaz, 1999; Yalçinkaya, 2008):

- Medyada terör haberlerinin yer alması kitleler üzerinde birtakım olumsuz sonuçlar bulunmaktadır. Terör olaylarına medyada geniş bir şekilde yer verilmesi bireysel veya grup halinde yapılan şiddet olaylarına yönelik tekniklerin geniş bir kesim tarafından öğrenilmesine neden olmaktadır. Dolayısıyla terör eylemlerinin nasıl gerçekleştiğine yönelik bilgiler medya araçları ile bu teknikleri yönelik bilgi sahibi olmayan kişilere ulaşmakta ve bu haberlerin ardından daha çok uçak kaçırma, tedhiş ve bombalama gibi olaylara rastlanmaktadır. Bu durumun ruhsal problem yaşayan kişiler üzerinde daha çok etkili olduğu yönünde birtakım bulgulara ulaşılmıştır.

- Terör haberlerinin gündemde kalma süresinin uzaması örgütlerin inancının artmasına da neden olmaktadır. Bunun sonucunda örgütlerin kendi aralarında rekabet etmesini ve yeni eylemlerin düzenlenmesine zemin hazırlanmaktadır. Çünkü terör eylemlerine yönelik medyanın yoğun ilgisi eylemi gerçekleştiren örgüte benzer çizgide bulunan diğer örgütlerin de geride kalmamak adına karşıt görüşe sahip örgütlerde ise misilleme yapma adına harekete geçme duygusu oluşturmaktadır.
- Terör olaylarına yönelik haberlerin uzun süreli ve sık bir şekilde medyada yer almasının bir başka olumsuz tarafı ise örgütlere ülkenin gündemine hakim olma ya yönelik bir inanç vermiş olmasıdır.
- Terör haberlerinin medyada yer almasının bir başka olumsuz yanı ise örgüt üyelerinin ölen örgüt mensuplarının kahraman şeklinde göstermesi ve oluşacak sempati ile örgüte yeni üye kazanma ihtimalidir. Terör örgütleri varlığını korku ve üzerine kurgulanmıştır. Terör örgütleri ile güvenlik güçleri arasındaki çatışmalarda ölen teröristler örgüt açısından bir moral bozukluğuna neden olmaktadır. Örgütler bunun için çatışmada ölen teröristlerden faydalanmaktadır. Örgüt, ölen teröristi adeta tekrar yaratmaktadır. Önem terörist artık örgüt literatüründe iyi bir şeyin sembolüdür ve mükemmel bir insandır. Ölen teröristin şahsında ölümü yüceltilir ve başkalarınca özendirilir. Ölen teröristlerin etrafında örgüt içerisindeki bağlılık tekrar oluşturulur. Ölen teröristin resimleri, afişleri ve onu övücü yazılar gazetelerde dergilerde yayınlanır. Ölen teröriste yönelik anma programları düzenlenir, sloganlar ve duvar yazıları yazılır. Bu durum örgüte yeni üye katılımında ve örgüte katılırken peşinen ölmeyi kabul etmesinde teşvik edici bir unsur olarak kullanılmaktadır.
- Terör olaylarının medyada yer almasıyla devlet yetkilileri daha çok baskı altında olacak ve karar verme süreçlerinde sınırlı davranışlar sergileyeceklerdir.
- Terör haberlerinin medyada yer almasıyla hükümetin antiterör faaliyetlerine yönelik taktikleri terör örgütlerince öğrenilmekte ve bu durum terör örgütlerinin kendilerini yenilemesine terör eylemlerinin de çözümünün zorlaşmasına neden olmaktadır.

- Terör haberleri izlenme kaygısıyla abartılarak yer alması örgütün mevcut halinden daha güçlü göstermektedir.
- Terör haberlerinin medyada uzun bir süre tekrarlanarak yer alması bu haberlerin diğer şiddet olayları ile birlikte verilmesi sonucunda zorbalıkla, şiddetle ve terörle ilgili kamuoyunda bir huzursuzluğun oluşmasına kaynaklık eder. Oluşan bu etki daha çok çocuklar üzerinde kendisini gösterir.
- Medyanın terör eylemlerine yönelik yeterince araştırma yapmaksızın sadece bazı kanunlara dayanarak verdiği haberler toplumun zihninde soru işaretlerinin oluşmasına neden olmaktadır. Diğer bir ifadeyle bu haberlerin dezenformasyon kaynağına dönüşmesi terör örgütlerinin işine yaramaktadır. Çünkü toplumun zihninde oluşacak her bir soru işareti terör eylemlerinin daha uzun bir süre kamuoyunda konuşulmasını sağlamaktadır ve bu süre içerisinde de terör örgütünün haklı olduğuna yönelik bir düşüncenin topluma yerleşmesine zemin oluşturmaktadır.
- Medyada yer alan terör haberlerinde örgüt terminolojisinin kullanılması örgütleri muhatap ve meşru kabul edildikleri yönünde bir duygu kazandırmaktadır. Bu duygu örgütleri daha çok motive etmekte ve yeni terör eylemlerine yönetmektedir. Örneğin çatışma taraflarından birini veya birçoğunu terör örgütleri oluşturuyor olmasına rağmen bu çatışmadan savaş diye bahsedilmesi örgüt adına motivasyon unsuru olarak düşünülmektedir. Bunun yanında güvenlik güçleri tarafından çevre keskin nişancıların yerleştirildiğinin söylenmesi ya da rehinelerin yakınları ile röportaj yapılması onlarla ilişki kurulması onları telaşa ve heyecanı düşünmesi gibi durumlarda ortaya çıkmaktadır.
- Medya araçlarında sansasyonel bir şekilde yer bulan terör haberleri medyanın kamuoyunu bilgilendirmek görevinden ziyade kamuoyunun şiddetle eğlendirme şeklinde bir göreve dönüşmektedir.

4. DEAŞ (İŞİD) ÖRNEĞİNDE MEDYA VE TERÖR İLİŞKİSİ

Çalışmanın bu bölümünde medya ve terör ilişkisi DEAŞ örneği ile incelenmektedir. Bu kapsamda DEAŞ terör örgütünün ortaya çıkışı, örgütün ortaya çıkması sürecinde medyanın etkisi ve örgütün medya stratejisi konuları ele alınmaktadır. Terör örgütleri gerçekleştirdikleri silahlı eylemlerin yanında her geçen gün farklı medya araçlarına entegre olarak ideolojik etki alanlarını genişletmektedir. Bu noktada örgüt amaçlarını gerçekleştirmekte medya araçlarını etkili şekilde kullanmaktadırlar. Bu durum terör örgütlerinin daha geniş alanda etkili olmalarına neden olmaktadır.

4.1 DEAŞ Terör Örgütünün Ortaya Çıkışı

DEAŞ terör örgütü bu güne kadar gelmiş geçmiş en tehlikeli ve karmaşık bir yapıya sahip olan örgütlenme yapısı itibariyle girift bir şekilde organize edilmiş bir terör örgütü olarak görülmektedir. DEAŞ terör örgütünün günümüze kadar meydana getirmiş olduğu ve yaptığı eylemler itibariyle dünyanın hemen tümünü etkilemiş durumda olduğu bilinen bir gerçektir.

DEAŞ terör örgütünün meydana getirdiği dünyanın hemen hepsini etkilediği terör eylemleri ile yakından dünyanın küme topluluklarını ve ülkeleri yakından etkilemiş olmasının yanında bir kısmını da dolaylı yoldan etkilemiştir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde ülkelerin hemen hepsini aynı düzeyde etkilemediği görülmektedir ancak küresel bir terör örgütü olduğu konusunda görüş birliği bulunmaktadır.

Terör örgütü DEAŞ 2001 yılında meydana gelen 11 Eylül saldırısını üstlenen El Kaide terör örgütünün yerine geçecek bir model yarattığı bilinmektedir. Fakat DEAŞ terör örgütü El Kaide terör örgütünden çok daha farklı bir yapılanma ve organizasyon kurduğu yapılan incelemelerde görülmektedir (Karakaya, 2017). DEAŞ terör örgütünün El Kaide tarzı bir terörist yapılanması olduğu gibi ilk örnekliğini Ebu Musab el-Zerkavi'nin liderliğinde Irak topraklarında yapılanan “Tevhit ve Cihat Örgütü” oluşturmaktadır (Karakaya, 2017). Ebu Musab el-

Zerkavi'nin kurduğu ve DEAŞ'ın yapılanmasının arkasında bulunan "Tevhit ve Cihat Örgütü" cihat merkezli meydana gelmiş terör oluşumlarının meydana gelmesinde büyük bir etki ettiği görülmektedir.

"Tevhit ve Cihat Örgütü"'nin kurucu ismi olan Ebu Musab el-Zerkavi muhabir olarak gittiği ve Afganistan'da devlet koruması altında bulunmuştur. Afganistan'da kolay bir şekilde yapılanma fırsatı ve imkânı bulan Ebu Musab el-Zerkavi, Afganistan'dan sonra Ürdün'e gitmiştir. Burada da faaliyetlerini yürütme fırsat ve imkânı bulmuştur. Ancak Ürdün'de Afganistan'da olduğu gibi rahat bir ortam bulamadığı için ve siyasi olarak destek göremediği için Ürdün güvenlik güçleri tarafından yakalanmıştır. 15 yıl boyunca hapis cezasına çarptırılan Ebu Musab el-Zerkavi, cezaevinde geçirdiği yıllarından karakterine yansımıştır. Terörist yapılanmaya meyilli insanlar arasında popüler olmuştur (Gerges, 2016). Ortadoğu'da cezaevi özellikler terörist yapılanmalar için önemli bir mekân olarak görülmektedir. Bunun yanında kişiler kendi aralarında önemli bir haberleşme ağı oluşturmaktadırlar. Bu süre zarfından başka gruplarla iletişim geliştirilmektedir ve terörist saldırıların hazırlanışı, planlanışı hakkında derin bir kültür edinmektedirler (Lister, 2015). Bu bağlamda cezaevi bu grup insanlar için önemli bir alan olarak değerlendirilmektedir.

Ebu Musab el-Zerkavi'nin ölümünden sonra ortaya çıkan bir otorite boşluğu bulunmuş ve bu boşluk El Kaide Liderinin öldürülmesiyle derinden hissedilmiş Irak'ın belirli bölgelerinde hüküm sürdüğü bu cihatçı gruplar arasında birtakım ihtilaflar meydana gelmiştir. Bu noktada dağılan ve kaybedilen grup üyelerinin tekrar toparlanması ve yapılanması için DEAŞ önemli bir görev üstlenmiş ve Abu Bakir El Bağdadi öncülüğünde tekrar bir araya gelme çalışmaları başlatmıştır. (Plebani, 2016). 2010 ve sonrasında Irak topraklarında meydana gelmiş otorite boşluğundan kaynaklanan kaos ortamından faydalanan örgüt üyeleri eylemlerini daha kolay bir şekilde oluşturmuşlardır.

4.2 DEAŞ Örgütün Ortaya Çıkışında Medyanın Etkisi

Propaganda türk dil kurumu sözlüğünde "Bir öğreti, düşünce veya inancı başkalarına tanıtmak, benimsetmek ve yaymak amacıyla söz, yazı vb. yollarla gerçekleştirilen çalışma" şeklinde tanımlamaktadır (www.tdk.gov.tr). Genel

anlamda propaganda sözcüğü mümkün olduğunca çok fazla insanın düşüncelerini ve davranışlarını değiştirmek için planlanarak yapılan mesajlar olarak anlaşılmaktadır. Latince “propagare” sözcüğünden gelmektedir. Latincedeki "Propagare" sözcüğünün bitki filizlerini kullanarak meydana gelecek yeni bitkileri elde etmek için toprağa gömmek olarak anlaşılmaktadır.

Propaganda bağlamında değerlendirildiğinde terör örgütü DEAŞ’ın yaptığı terörist eylemlerin daha fazla insana duyurulmasını sağlamak ve yandaş toplamak amacıyla medya önemli bir araçtır. Terör örgütleri eylemlerini daha geniş bir kesime dururabilmek için kullanacağı aracını özenle seçmektedirler.

DEAŞ terör örgütü son zamanlarda meydana gelmiş ve medyanın gücünün farkında olan oluşumlarda olduğu gibi hem sosyal medyayı hem de televizyon gibi medya kanallarını son derece etkili bir şekilde kullanmaktadır. DEAŞ terör örgütünün sosyal medya hesapları incelendiğinde hem resmi olarak hem de gayri resmi olarak açılmış hesaplarla kendi propagandalarını yaptıkları görülmektedir. DEAŞ’ın sosyal medya üzerinden propaganda unsuru olarak en çok cihat kelimesi üzerinden mesajlar ürettiği gözlemlenmiştir. DEAŞ terör örgütü sosyal medya cephaneliği üretilmiş ve bu cephaneliğinde en fazla silah olarak cihadı kullanmaktadır.

Adı sosyal medya unsurları arasında sayılan Twitter, Youtube, Facebook gibi hem video ve fotoğraf hem de yazı paylaşılan alanlarda destekçileri tarafından yayılmaktadır. Bunun yanında sohbet odaları ve bloglarda da kendi düşüncelerini yayacak makaleler ve yazılarla kendi propagandalarını yapmaktadırlar (Purdy, 2017). DEAŞ’ın sosyal medya platformlarında cephede savaşıyormuş gibi klavye başından savaş gerçekleştirmektedirler. Bilgisayara başında geçirilen hemen her dakika cephede geçirilen dakika olarak değerlendirilmektedir. Üzerinde büyük yoğun bir şekilde düşünülerek elde edilen propaganda mesajlarıyla sosyal medya üzerinden gündem olmayı başarmaktadırlar.

Medya aracılığıyla önceden hiçbir şekilde tanınmayan ya da en azından tüm dünya tarafından bu kadar etkili olarak şekilde bilinmeyen bir terör örgütü olan DEAŞ ve öncülü olan “Tevhit ve Cihat” örgütü kurucusu Ebu Musab el-Zerkavi tek bir video ile tüm dünya tarafından tanınan bir örgüt üyesi haline gelmiştir.

Medyanın etkisini ve gücünü kullanan pek çok terör örgütü olduğu bilinen bir gerçektir. Bunun DEAŞ özelinde değerlendirmemiz oldukça önemlidir. Çünkü söz konusu örgütün yaptığı eylem o döneme kadar yapılmış ve medyanın etkisini gün yüzüne çıkarmış en önemli olay olarak görülmektedir. DEAŞ'ın popüler olmasını sağlamış önemli olaylardan birisidir. Hatta başlangıcı olarak görülmektedir (Gerges, 2016). DEAŞ'ın adının tüm dünya tarafından tanınmasını sağlayan videonun yayınlanmasıyla örgüt medyanın etkisini idrak etmiş ve oldukça sistemli ve profesyonel bir şekilde kullanmaya devam etmiştir.

4.3 DEAŞ'ın Medya Stratejisi

Medyanın gücünün farkında olan DEAŞ terör örgütü için sosyal medya önemli bir kaynak olarak değerlendirilmiştir. Medyanın gücünün farkında olan heme her örgüt cephede çatışma kadar önemseydiği medya alanında da çalışmalar yapmayı ihmal etmemişlerdir. Terör örgütleri insanlar üzerinde algı operasyonları gerçekleştirmek için medyanın çeşitli alanlarını kullanmaya başlamışlardır. Daha önce medya üzerinden terör örgütleri kendi propagandalarını yapmakta oldukça zorlanmaktaydılar çünkü belirli bir denetim mekanizması bulunan ve hemen her adımı denetlenen medya kendi istediği görsel ve videoları insanlarla paylaşmaktaydılar (Klausen, 2015). Fakat son dönemlerde sosyal medya hesapları ile insanlar kontrol edilmekte zorlanılan hesaplarla kendi propagandalarını çok daha kolay ve hızlı bir şekilde yapmaktadırlar.

Medyayı kullanma ve medyanın etkisi sosyal medyanın üretilmesiyle tamamiyle değişmiş durumdadır. Son dönem sosyal medyanın gelişmesi ile terör örgütleri sokak eylemlerinin yanından medya eylemleri yapmaktadırlar. Medyanın terörize edilmesi gündeme gelmiştir. Medya çok rahat bir şekilde terör örgütlerinin birer silahı olarak kullanılabilir duruma gelmiştir (Klausen, 2015). Kontrol edilmesi son derece zor olan bu silahın etkisi de hesaplanamayacak kadar fazladır.

Terör örgütleri medya aracılığıyla eylemlerini yayınlayarak hem destekçi bulmakta hem de önemli finansman sağlamaktadırlar. Yaptıkları eylemlerin meşruluğunda belirli oranda kazanılmasını medya aracılığıyla yürütmektedirler. (Purdy, 2017).

DEAŞ terör örgütü de medyanın özellikle sosyal medyanın sağladığı kolaylıklardan yararlanarak ulaşılması çok güç olan konuma çok daha rahat ve kolay bir şekilde ulaşmıştır. Kendi stratejisini sosyal meday unsurlarını da değerlendirerek kuran DEAŞ terör örgütü medyayı üst düzey bilgisayar teknolojisinin farkında olan ekip tarafından yönlendirmektedir. Özellikle medya üzerinden yabancı takipçi ve katılımcı arayan DEAŞ sosyal medya üzerinden örgüte eleman kazandırmaktadır (Klausen, 2015). Sosyal medya üzerinden örgütlerine katılan üyelerin kendi ülkelerinde eylemler yapmasına dair çalışmaları yine sosyal medya üzerinden yürütmüşler.

DEAŞ terör örgütü medyanın yardımı olmadan asla ulaştığı konuma gelemeyeceğini bildiği için bu alanda oldukça üst düzey çalışmalar yapmıştır. Hem örgüte üye kazandırmak hem de örgüt propagandasına yardımcı olacak hesapları yönetecek hem de sosyal meday üzerinden korku unsuru üretmek istemektedir. DEAŞ terör örgütü bu amaçların hepsini yerine getirebilecek bir medya kontrol merkezi kurmuş ve hemen her alanla özel ilgilecek üyeler yetiştirmiştir (Klausen, 2015).

DEAŞ örgütün kurulduğu toprakların dışında profesyonel sosyal medya yöneticilerini hedef alarak terörize etmiş ve bu hesapları yönetmeyi başarmıştır. Böylelikle profesyonel bir kitle ile sosyal medya hesaplarını denetim altına almış istedikleri mesajı yayınlayabilecek konuma yükselmişlerdir. Bunun yanında tüm dünyada etkisi oldukça yüksek olacak eylemleri hiç vakit kaybetmeden bu profesyonellerin kullandığı sosyal medya hesapları ile dünyayla paylaşımını gerçekleştirmişlerdir. DEAŞ terör örgütü arkasında medya ile ilgili profesyonel çalışanları olmadan ulaştığı konuma asla ulaşabilecek duruma gelemeyeceğini bilmektedir. Bu noktadan hareket ederek medyanın gücünü ve imkanını sonuna kadar kullanarak çalışmalarını sürdürmüştür.

DEAŞ terör örgütü videoları, sohbet odaları, web siteleri, görüntüleri ve ağırları farklı amaçlar için kullanmıştır. Yukarıda saydığımız araçları terör örgütü aşağıda sırasıyla hangi amaçla kullanmaktadır bunlar değerlendirilmektedir.

- **Videolar** çevrimiçi olarak medya kampanyalarını yürütmek ve göstermek için kullanılan bir araçtır.

- **Sohbet odaları** ile örgüt üyeleri kendi görüşlerini paylaşacak örgüt üyeleri oluşturmak için mesaj forumlarını kullanmaktadır.
- **Web siteleri** ile DEAŞ terör örgütü kendi çalışmalarını olumlu bir şekilde lanse etmeye çalışmaktadırlar.
- **Görüntülerle** örgütün ne kadar kesin kurallarının olduğunu göstermeye çalışmaktadırlar (Awan, 2017).

Ülkemizde yapılan bir takım yayınlardan alınan genel bilgilere göre DEAŞ terör örgütünün medya stratejisi değerlendirilmektedir bu bağlamda düşünüldüğünde DEAŞ'ın belli başlı unsurlara göre hareket ettiği görülmektedir. Özellikle dijital medya örgütün yukarıda da dile getirildiği gibi önemli bir silahı haline gelmiştir. Bunun yanında örgüt cephede ya da savaş alanında kurmak istediği güç üstünlüğünü sosyal medya mecralarında da kurmaya çalışmaktadır. Her alanda kendi düşüncelerinin hâkim olmasına yönelik çalışmalar yapmakta asla geri durmamaktadır. Sahada elde etmeye çalıştığı üstünlüğü aynı zamanda ve aynı ölçüde sosyal medyada da elde etmek istemesi onun eş zamanlılığı ve koordinasyonunun düzenin göstermektedir.

DEAŞ terör örgütü medya alanındaki yapmış olduğu faaliyetleri değerlendirildiğinde ve görsellerin grafik analizi yapıldığında prodüksiyonlarının kalitesini uluslararası standartta yapmaya çalışması onun bu alanda ne kadar profesyonel bir grupla çalıştığı görülmektedir. Her ülkede takipçisinin ve destekçisinin olduğunu düşünerek kaliteli ve üst düzey materyaller kullanmaktadır.

Sosyal medya hesaplarını yöneten merkezlerin profesyoneller tarafından düzenlendiği ve denetlendiği yapılan paylaşımlarla tüm dünya gündemini alt üst etmesinden çıkarılabilmektedir. DEAŞ terör örgütü yaptığı çalışmaları sosyal medya mecralarında aynı anda ve ortak bir dille paylaşarak ülkenin gündemine oturtmayı başarabilmektedir bunun için uygun zemin oluşturabilmekte ve bu alt yapıyı sağlayacak düzeneği ayarlayabilmektedir.

Uluslararası sistemlerde normalde ulusların kendi düzen ve stratejilerine uygun hesaplar denetlenebilmektedir ve bu bağlamda yayınları yapılmaktadır ancak DEAŞ terör örgütü bu stratejinin tamamen dışına çıkarak çalışmalarını sürdürmektedir. Popüler kültür ürünlerinin belirli ürünlerin ve toplumsal

değerlerin içini boşalttığı gibi DEAŞ terör örgütü de insanların dini değerlerinin ve inanışlarının, kutsallarının birer meta haline gelmesine neden olmuştur (Salihi, 2018). Bu bağlamda değerlendirildiğinde sosyal medya ile ve dijital medya unsurları ile DEAŞ terör örgütü kendi ideolojisine göre dini değerleri birer araç olarak kullanmış ve eski kutsallık değerinin yitirilmesine neden olmuştur.

4.4 DEAŞ'ın Çok Yönlü Medya Yapılanması

DEAŞ terör örgütü medyanın etkisini çok olumlu bir şekilde görmüştür. Bu noktadan hareket ederek örgüt medyayı önemli bir silah olarak kullanmıştır. DEAŞ terör örgütü sırf kendi propagandasını yapmak ve dünyaya mesajlarını iletmek amacıyla geri planda çalışan bir ekip kurarak sosyla medya üzerinden çalışmalar yapmıştır. Çok yönlü ve sistematize edilmiş bir şekilde DEAŞ birkaç farklı yerde sosyal medya ofisleri kurmuş ve bu noktaların birbirleri ile koordinasyonunu oluşturmuştur. Medya merkezlerinden sosyla medya hesaplarını kontrol eden terör örgütü kendisi ile yayımlanmış makele yazı ve haberlerin yanında yayınlanan video ve görselleri toparlayarak karşı haber ve değerlendirme yazıları yayımlamaya çalışmaktadır (Siboni, 2015). Bunun yanında kendi düşüncelerini yansıtan ve eylemlerini insanlara yaymayı amaç edinmiş videolar da yayınlamaktadır.

DEAŞ terör örgütü hemen her insanın elinde artık sosyla medya hesaplarını kontrol edebileceği akıllı telefonlarla özellikle toplumsal mesajlarını bireylere daha hızlı ve kontrolü zor bir şekilde ulaştırmaktadır.

Akıllı telefonlarda kullanımı kolay bir şekilde kendi mesajlarını iletebileceği uygulamalar geliştiren DEAŞ terör örgütü bir çok dilde yayın yapmaya başlamıştır (Williams, 2016). Örgüt lideri ve genel fikirlerinin yayımlandığı bir dergi ile takipçilerine mesajlarını iletmeye çalışmaktadır. Dergi El Furkan adı altında örgütün resmi ideolojisini yansıtmakta ve yayın organı haline gelmiştir. DEAŞ terör örgütü sadece dergi üzerinden ve bir tek resmi hesap üzerinden çalışmalarını veya eylemlerini yaymamaktadır. Farklı hesap isimleri ile ideolojilerini ve mesajlarını yayımlama fırsatı bulmaktadır.

DEAŞ terör örgütünün yerel ve uluslararası statüde çalışmalar yaptırdığı siteler ve yayın organları bulunmaktadır. Özellikle ülkelerin kendi dillerine çeviriler yapan propaganda süreçlerini kendilerinin yürüttüğü tek merkezci yapısının koordinasyonu altında kurulu yerel merkezlerde bulunmaktadır (Siboni, 2015). El Hayat dergisi ve DABİQ dergisi uluslararası statüde yayınlar yaptığı dergilerden yalnızca iki tanesidir.

1.1.1. Dijital yayınlarda deaş

Terör örgütleri kendi ideolojilerini yaymak ve hedeflerine ulaşmak için pek çok araç kullanmaktadırlar. En önemlisi örgütlerin medya alanında kullandıkları yöntemler ve araçlardır. Geçmiş dönemlerde bu kadar yaygın olmadığı için ve teknolojik gelişmeler bu kadar fazla insan yaşamına dahil edilmediği için bu alanda çalışmalar eksik olmasına karşın son zamanlarda özellikle teknolojinin hayatımıza bu kadar etki etmesiyle önemli unsur haline gelmiştir. Terör örgütleri de diğer tüm ticari faaliyetler yapan şirketler gibi ya da ülkelerin kendilerini tanıttığı sosyal medya ve dijital medya unsurlarını aktif bir şekilde kullanmaktadırlar (Siboni, 2015). Aktif şekilde bu dijital unsurları kullanan terör örgütlerinin çalışmalarının takip edilememesi terör örgütlerini daha çok korkulan bir unsura dönüştürmektedir.

İnternet terör örgütlerinin eylemleri için sözde haklı sebep, mazeret ve ideolojik bilgileri bulundurması açısından imkan sağlamaktadır. DEAŞ de internetin bu imkanlarından, sesli ve görüntülü video yayınlarak, dergi çıkararak ve her türlü fırsatta mesajlar vererek yararlanmaktadır. DEAŞ, propagandasını her kesime ayrı ayrı mesajlar verecek şekilde planlamaktadır. Yayınladıkları vahşet videolarıyla kendilerine göre farklı çevrelere mesaj verirken, aynı zamanda da sözde ne kadar güçlü oldukları vurgusunu yapmaktadır

Hem ciddi bir kitleye anlık ulaşabilecek sosyal medya alanında çalışmalar yürüten bir organizasyon kurmak hem de yazılı ve görsel yayınlar yapacak dergi ve gazete çalışmaları yapmak terör örgütlerinin medya alanında yaptığı çalışmaların başında gelmektedir (Siboni, 2015). DEAŞ terör örgütü de yazılı medya alanında önemli gazete ve dergi ile örgüt propagandasını yapmaktadır.

El Hayat Medya Merkezinden yürütülen yayın çalışmaları birçok dilde yayınlanacak metaryal üretimi şeklinde düzenlenmiştir. Bu merkezde (Salihi, 2018):

- Dabiq Dergisi, İngilizce olarak yayımlanmaktadır. İngilizce bilen örgüt üyelerine hem çalışmalarını duyurmak hem de yine örgüte sempati duyan insanlara kendi çalışmalarını aktarmak amacıyla yayımlanmaktadır.
- Dar AL İslam Dergisi, Fransızca yayımlanmaktadır. Misyon ve vizyonu DABİQ dergisiyle aynıdır.
- El Mamba Degisi, Rusça yayımlanmaktadır. Misyon ve vizyonu DABİQ dergisiyle aynıdır.
- Konstantiniyye Dergisi, Türkçe yayımlanmaktadır. Türkçe bilen ve Türkiyedeki yandaşlarına kendilerini anlattıkları ve bu bağlamda yayınlar yaptıkları dergidir. Misyon ve vizyonu DABİQ dergisi ile aynıdır.
- Rumiya Dergisi, aynı anda bir çok dilde yayın yapan dergidir. Eş zamanlı olarak İngilizce, Fransızca, Almanca, Rusça, Türkçe, Endonezce, Boşnakça, Uygurca, Kürtçe, Peştunca dillerinde yayın yapmaktadır.

Yukarıda sayılan dergiler günlük, haftalık, aylık yayımlanmaktadır. Bu dergilerin önemli bir özelliği de internet ortamında dijital olarak da yayımlanmasıdır. Özellikle uzaktan erişime açık olması derginin basılmış haline ulaşamayacak terör sempatzanlarına ya da üyelerine ulaşma fırsatı sunmaktadır.

4.4.1 El hayat dergisi

Yukarıda da ifade edildiği gibi terör örgütü sadece sosyal medya alanında çalışmalarını sürdürmemiştir. Bir çok farklı dergi ve gazete basımı ile de yayınlarını devam ettirmiştir. Ve bu yayınlarını internet ortamından uzaktan erime açmıştır. DEAŞ terör örgütü medyayı çok yönlü olarak kullanmaktadır (Türkoğlu, 2107). DEAŞ'ın yaptığı çalışmalarda internet ortamı ile birlikte sosyal medyayı aktif olarak kullandığı görülmektedir.

DEAŞ merkez medya organı Al-Hayat Medya Merkezi aracılığıyla dergi, video ve ses kayıtları yayınlamaktadır. Bu yayınlarını da sosyal medya hesapları üzerinden duyurmaktadır. DEAŞ ilk olarak 2013 yılında "İslam Devleti Raporu"

(Islamic State Report) ve “İslam Devleti Haberleri” (Islamic State News) isimli İngilizce dergiler çıkartmaya başlamıştır (<https://www.yenisafak.com>, 2019).

El hayat medya merkezi DEAŞ terör örgütünün çok yönlü meyda çalışmalarının önemli göstergesi haline gelmiştir. El Hayat Medya Merkezi terör örgütü DEAŞ’ın uluslararası platformlarda detaylı çalışmalar ve propagandalar yürütecek alanlar açmıştır. Zaten kurulma amacında bu şekildedir. Batı ülkelerinde kendi bünyesine katmak istedikleri kitleri etkilemek amacıyla kurulmuş medya merkezi yaptıkları uluslararası yayınlarla hem kendilerine destekçi bulmuş hem de insanlar arasında gündem oluşturmuştur.

DEAŞ terör örgütünün dijital medya merkezi olan El Hayat Medya Merkezi’nin profesyoneller tarafından yönetildiği ve çalışmaların üst düzey teknoloji kullanılarak yapıldığı üretilen ürünlerden belli olmaktadır. Merkezin yöneticisi Ahmet Abousamra özellikle bu alanda eğitim almıştır. Abousama Northeastern Üniversitesinde bilgisayar alanından lisans derecesi almıştır. Aynı zamanda bilgisayar teknoloji alanında uzmanlaşması ve uzun zaman boyunca telekomünikasyon şirketlerinde çalışması, örgütün medya alanında neden çok ileri düzeyde başarılar elde ettiğini göstermektedir (Türkoğlu, 2107).

Yukarıda saydığımız dergiler El Hayat Medya Merkezi çatısı altında konumlandırılmaktadır. Dabiq, El Furkan, Konstantiniyye, Rumiye gibi yayın organları bu medya merkezi çatısı altında konumlanmış ve bu merkezden bağımsız yayınlar yapamamaktadırlar. El Hayat dergisinin önemli bir özelliği özellikle tüm çalışan unsurların profesyonel bir şekilde hareket etmesidir. İlgi çekici olmasının nedeni de budur. Örgütün diğer bazı dergiler ve gazeteler yerelde yayın yapmasına karşın El Hayat dergisi uluslararasılaşma özelliği göstermektedir.

El Hayat Dergisi rekli bir yapıya sahiptir. Görsel bakımdan zengindir ve sayfa sayısı itibariyle insanları yormayacak şekilde dizayn edilmiştir. Örgütün güncel konularının yanında Suriye ve Irak’ta yapılan güncel olaylara dikkat çekmektedir (Türkoğlu, 2107). Olaylar değerlendirilirken islam takvimi baz alınmaktadır.

DEAŞ terör örgütünün en profesyonel şekilde hazırlanmış ve birçok dergiyi kendi çatısı altında toparlayan El Hayat dergisi örgütün eylemlerinin haklı

gerekçelerini sunmaya çalışmaktadır. İnsanlara kendilerinin meşru bir yapı olduklarına ikna ettirecek yayınlar yapmaktadır. Aynı zamanda terör örgütü başarılı olması için halkın ne yapması gerektiğini anlatmaktadır (Greene, 2015). Aynı zamanda halk örgütün hedefleri konusunda bilgilendirilmektedir.

DEAŞ'ın medya aygıtı olarak görülen Al Hayat tarafından yayınlanan görüntülerin önemli bölümünde videoların, başına ve aralarına dahil edilen geçişler veya videonun sağ üstündeki logo ile izleyiciye tanıtılmaktadır. Ayrıca çekimler yapılırken belli bir kompozisyonda kurgulanmaktadır (Karakaş, 2017). Bu noktada çeşitli çekim oyunları ve ışıklandırmalar, efektler ile videolar zenginleştirilmektedir.

Medyanın önemli faydası mümkün olduğunca fazla insana ulaşmaktır. El Hayat dergisi ve diğer dergiler de örgütün mesajlarını mümkün olduğunca fazla insana ulaştırılmak için oluşturulmuştur. Burada maksatlardan bir tanesi de örgütün elinde bulunan yerlerde yaşayan insanların nasıl refah içerisinde olduklarını ve müreffeh bir hayat sürdüklerini onları izleyen, dinleyen veya okuyan insanlara göstermektir (Greene, 2015). Böylece örgütün huzur ve refah sağladığı algısı oluşturulmak istenmektedir.

El Hayat dergisi ve diğer yayın organları DEAŞ terör örgütünün benimsediği medya stratejisini çok rahat bir şekilde göstermektedir. Bu yayın organları ile örgüt hem finansman elde etmeye çalışmakta, hem üye devşirmeye çalışmaktadır. Kendisine yakın fikirde bulunan ideolojileri de kendi bünyesinde bulundurmak için çeşitli çalışmalar da yapmaktadır (Greene, 2015). DEAŞ böylece kendi ideolojisi ile birlikte kendisine yakın ideolojileri bir arada tutarak sahada güçlü konumda olmayı planlamaktadır.

4.4.2 DEAŞ'ın uluslararası propaganda aracı; DABİQ dergisi

Terör örgütü DEAŞ'ın El Hayat dergisi gibi uluslararası alanda yayın yapan diğer bir yayın organı Dabiq dergisidir. Dabiq dergisi batı dünyasında insanları hedef almaktadır. Batıda yaşayan müslüman insanların örgütün kendilerini dışardan değil kendi yayınlarından anlamasını beklemektedirler. Dabiq dergisi ile DEAŞ terör örgütü, yandaş ve sempatizanlarını ülkelerinde terör faaliyetlerinde bulunmaları konusunda propaganda yapmaktadır. Örgütün önemli amaçlarından birisi örgütün kurulduğu topraklardan uzakta ama örgütün

kendi ideolojisini yansıtan eylemler yaparak tüm dünyada destekçisinin olduğunu göstermek istemesidir. Bu vesile ile insanlar üzerinde büyük bir korku unsuru olarak kalacak ve örgütün kararları uygulanmaya çalışılacaktır (İsmaili, 2018). Bu dergi örgütün uzak mesafede bulunan üyelerine ulaşmada kullandığı bir araçtır.

Günümüz teknolojik ürünlerin ilerlemesi ve hayatımızın büyük oranda teknoloji ile kaplanması terör gruplarının eylemlerini ve eylem içeriklerini değiştirmiştir. Hem eylemlerin içeriği hem de eylemlerin şekli değişmiştir. Bu noktadan bakıldığında medya ayağı terör örgütlerinin önemli unsurları arasında yer almıştır. Özellikle yayınlar örgütün kendilerine yandaş bulmasında oldukça yarar sağlamaktadır. Çünkü örgüt kendi ideolojisini öylesine rasyonel hale getirmektedir ki okuyucunun kafasında doğru ve ikna edici bir tavır uyandırmaktadır. Yayın organlarının bu yönüyle terör örgütleri sempatic ve örgüt üyesi kazanmakta hiç zorluk çekmemektedir.

DEAŞ terör örgütünün yayın organı olan Dabiq dergisi misyon ve vizyonu itibariyle önemli bir konumdadır. Çünkü hitap ettiği topraklardaki büyük kabile liderlerinin desteklerini almak için belirli çalışmalar yürütmektedir. Özellikle Irak ve Suriye’de bulunan büyük aşiretlerin kendilerine katılmasını amaçlamaktadır. Bu noktadan hareketle onlara yönelik önemli mesajlar bulundurmaktadır. Bulunduğu coğrafyadaki önemli kabile liderlerinin ve kabile fertlerinin kendisini desteklediğini duyurarak coğrafyanın tamamına etki edeceğini düşünmektedir (Gambhir, 2014). Özellikle yakın bölgelerde bulunan insanlar bu kabilelerin de desteğini aldığına göre olumlu ve doğru bir grup olduklarına kanaat getirecek ve kendilerini doğal süreç içerisinde aynı grubun bir ferdi olarak göreceklidir.

Medyanın irili ufaklı hemen her alanında çalışmalarını yürüten DEAŞ terör örgütü fayda sağlayacağını düşündüğü tüm alanlarda hiç vakit kaybetmeden ve en yüksek düzeyde ilgi ve alaka ile çalışmalarını sürdürmektedir. Dabiq dergisi DEAŞ terör örgütü için sadece bir propaganda aracı olmadığını yukarıda izah etmiştik. Örgütün resmi vizyon ve misyonunu da yansıtan bir yayın organıdır (İsmaili, 2018). Örgüt Dabiq dergisi ile etkili olduğu coğrafyada kendisine yakın idolojik gruplara gücünü göstermekte ve karşı tarafa kuvvetli olduğu algısını yaratmayı amaçlamaktadır.

DEAŞ terör örgütünü denetlenebilir ve kontrol edilebilir bir şekilde yayın yapan Dabiq dergisi hem yerelde gruplar arasındaki konumunu sağlamlaştırmak hem de uluslararası arenada varlığını devam ettirdiğini göstermeyi amaç edinmiştir. Temel kuruluş ve yayın hedefi uluslararası arenada varlığını ve popüleritesini arttırmaktır (Gambhir, 2014). Hem korku unsuru olarak varlığını devam ettirmek hem de yandaş ve katılımcı kazanmak amacıyla yayınlar yapmaktadır.

Dabiq dergisinde yayımlanan reklamlar ve görsel materyaller ile makaleler tarihsel ve çağdaş bir çok özellikleri bir arada barındırmaktadır. Görsel malzeme ve konular çağdaş unsurları tarihle bir araya getirmektedir. Bu bakımdan ilgi çekici bir hale getirilmiştir. Görseller veya reklamlarla ilgili kısa açıklamalar bulunmakta ve bu yazılar üç paragrafı geçmeyecek şekilde planlanmaktadır (Salihi ve Göksun, 2018). Çünkü hem okuyucunun sıkılmadan dergiyi takip etmesi istenmiş hem de derginin mesajlarını açık ve net bir şekilde verilmesi amaçlanmıştır.

Dabiq dergisi içerik olarak derin anlamlarla dolu bir yayın organıdır. Çünkü hem ideolojik değerlendirmeler yapılmakta hem de güncel olaylar kendi pencelerinden değerlendirilmektedir. Kendi coğrafyalarında ya da dünyada olan önemli olaylar kendi ideolojik perspektifinden değerlendirme imkanı sunmaktadır (Greene, 2015). Bu sayede örgüt üyelerinin olaylar hakkında nasıl davranışlar sergilemesi gerektiğini bildirmektedir.

DEAŞ terör örgütünün yayın organı olan Dabiq dergisinin içerikleri genel olarak dini motiflerle doludur. Hem dini görseller, hem de dini anlatılar ya da dini yazılar paylaşılmaktadır. Bu şekilde dindar bir kitleye hitap ettiklerini göstermek istemektedirler. Hemen her tür insanın alıp karıştırılabileceği ve istifade etmesini istedikleri bir içerik düzenlemesi yapılmıştır. Bu noktadan hareketle dergiyi eline alan insanlar kendilerinden bir parça bularak dergiyi incelemek istemektedir (Ingram, 2016). Bu durum örgütün medyayı ne denli önemseyişinin de bir göstergesidir.

Örgütün propaganda aracı olarak değerlendirilen ancak propaganda aracından çok daha fazla bir şey olan Dabiq dergisi DEAŞ terör örgütünün kendi varlığının bir ispatı şeklinde yayın yapmaktadır. Kendilerine savaş açmış ve terör örgütü listesine girmiş ülkelere karşı ben varım ve meşru bir karşılığım var

demektedir. Varlığını isapat ve gücü göstermek için hazırlanmış yayın içerikleri örgütün ne kadar aktif bir şekilde medyayı kullandığını göstermektedir.

Dabiq dergisi ile DEAŞ terör örgütü kendi var oluş gayesini insanlara duyurma fırsatı bulmuştur. Bunun yanında örgüte katılan batılı üyelerinin sayılarını ve isimlerini paylaşarak örgütün ne kadar çok rağbet gördüğünü göstermek gibi bir amacı da bulunmaktadır. Bu tür haberleri paylaşarak böylelikle örgüte karşı olan ülkeleri korkutmak ve yok olmadıklarını aksine daha çok güçlendiklerini göstermek bir misyon da yüklendiği görülmektedir.

Dabiq dergisinin çok amaçlı olduğu hedefindeki konulardan çıkarılabilmektedir. Özellikle derginin ilk sayısında halifelik konusu işlenmiş ve DEAŞ terör örgütü okuyucularına kendi meşruiyetinin alt yapısını oluşturmaya çalışmıştır. Halifelik ilan edilmesine dair çlaışmalar yayınlanmış ve olası bir lider ihtiyacı durumunda bunun nasıl giderilmesi gerektiği açıklanmıştır. Daha sonraki sayılarında da yine olası bir kaos ortamında neler yapılacağı değerlendirilmiş ve dünyanın hoşgörü konusunda sorunlu bir yer haline geldiği vurgulanmıştır. Bu hoşgörüsüz ortamdan nasıl kurtulmak gerektiğine dair çıkarımlarda bulunulmuş ve örgüt kendi meşru zeminin bu noktadan hareketle kurmaya çalışmıştır (Wignell, 2017).

DEAŞ terör örgütünün Dabiq adlı yayın organının ana konuları arasında yer alan üyeler arasındaki birlik ve beraberlik fikri en üst düzeyde ehemmiyet verilen konular arasında yer almaktadır. Çünkü örgüt içerisinde çözümler başladığında idare edilmesi güç gruplar ortaya çıkacak ve ortak hareket etme ihtimali ortadan mıkalkacaktır. Örgütün en önemli silahlarından birisi olan ortak zemin oluşturma ve eş zamanlı hareket etme durumu riske girecektir. Kendi aralarında çatışmalar başlayacak ve dışardan müdahaleye açık bir ortam oluşacaktır. Tüm bunları engellemek için sürekli bir etkileşim içerisinde bulunmaya gayret edilmiş ve bilgi alışverişini kuvvetli bir şekilde gerçekleştirmişlerdir (Wignell, 2017).

Derginin ana hedeflerinden olan örgüt üyesi katılımını arttırmak için önemli ve direk mesajlar yayınlanmıştır. Mesajların okunması ve insanlar arasında talep olduğunu göstermek için yukarıda da dile getirdiğimiz gibi gerçekleşen katılımları dergide yayımlamayı ihmal etmemişlerdir. Bu noktadan bakıldığında

örgütün yayın organı olan Dabiq hedeflerini ulaşma noktasında pek de başarılı değildir (Wignell, 2017).

DEAŞ terör örgütünün yayın organı olan ve hedeflerine ulaşma noktasında başarılı sayılabilecek çalışmalar yapan Dabiq dergisi üyelerini ve destekçilerini ideolojik olarak desteklemek ve kendi meşru zeminini oluşturmak için dini konuları ve teolojik değerlendirmeleri de eksik bırakmamıştır. Zihinsel olarak insanları etkilemek için teolojik konular aktarılmıştır (Wignell, 2017).

DEAŞ terör örgütü kendi eylemlerine destekçi bulmak ve eylemlerinin meşruluğunu kazanmak için örgüt üyelerine Dabiq dergisi ile ulaşmaktadır bu dergi ile bulundukları coğrafyalarda kendileriyle iletişim içerisinde bulunmayan ve destekçi olamayan liderlere karşı saldırı konusunda birifingler vermiş ve bu alanda çalışmalar yapılmasını eylemlerin meşru olduğunu ve herkesin kendi üzerine düşen görevi yerine getirmesi gerektiğini açıklamışlardır (Wignell, 2017).

Örgütün yayın organı olan Dabiq dergisinde özellikle uzak düşman kavramına değinilmiştir. Bu kavram ile ifade edilmek istenen Batı, ABD ve israil devltleridir. Özellikle eylemlerinin bu üçlü karşısında başarılı olması beklenmiş ve uzak düşmanların yakın düşmana etkilerini en aza indirmek için çalışmalar gerçekleştirmişlerdir.

4.4.3 DEAŞ'ın Arapça yayını: En-Nebe dergisi

DEAŞ terör örgütü basın bürolarıyla kendi fikirlerini örgüt üyelerine yayma konusunda başarılı olmuş bir örgüttür. Bunun belirli göstergeleri vardır bu göstergelerden en önemlisi de yaptığı yayınları paylaşma noktasında oldukça güçlü olmasıdır. DEAŞ'ın yayın organlarından birisi de En-Nebe dergisidir. Bu dergi Arapça yayın yapmaktadır. Basın yayın bürosundan insanları bilgilendirmek için ve örgüt faaliyetlerini paylaşmak için kullanılan yayın organı örgütün önemli unsurları arasında yer almaktadır (Salihi ve Göksun, 2018). DEAŞ terör örgütünün yayın organı olan En-Nebe dergisi haftalık olarak çıkmaktadır. Genellikle on beş ya da on altı sayfadan oluşmakta olan En-Nebe dergisi örgüt üyelerini bilgilendirme amacıyla yayın yapmaktadır. İç dinamiklerini zinde ve dinç tutmak için sürekli telkinlerde bulunmak amacıyla yayımlanmaktadır.

En-Nebe dergisi DEAŞ terör örgütünün daha önce adı anılan Dabiq gibi uluslararası mecralarda kendi varlığını duyurmak ve örgüte üye kazandırmak amacıyla yayınlanmak için kurulmamıştır. Tabiki hemen her yayınının arkasında bu gizli bir amaç olarak görülmektedir ancak derginin asıl amacı haftalık olarak kendi üyelerini bilgilendirmektir. Bu yüzden diğer dergiler gibi orijinal prodüksiyonlara girilmemiştir (Salihi ve Göksun, 2018). Dergi profesyonel bir grafik çalışmasıyla oluşturulmamaktadır.

En-Nebe dergisi genel olarak bir bilgilendirme kitapçığı şeklinde değerlendirilmektedir. İçerik ve düzen bakımından da bu şekilde görülmektedir. Haftalık olarak DEAŞ terör örgütünün kurumsal bülteni şeklinde algılanmaktadır. Örgütün kurumsal yayın organı şeklinde değerlendirilen dergi içeriklerini örgütün gündeminden seçmektedir. Kısa haberler sunularak dergi örgüt üyelerinin bilgilendirilmesini sağlamaktadır. Dergi matbu formdadır ve DEAŞ tarafından kurulan basın noktaları ile halka ulaştırılmaktadır (Ayhan ve Çiftçi, 2018).

En-Nebe dergisinde bahsedilen belli başlı konular sırasıyla aşağıdaki şekilde ifade edilebilir (Salihi ve Göksun, 2018):

- Toplumsal ve dini konular
- Güncel ve siyasi değerlendirmeler
- Örgüte davet
- Konuşmalar

Toplumsal ve dini konulardan bazıları şu şekildedir;

- Ziraat merkezinden çiftçilere yardım
- Kadın-erkek ilişkisi
- Semboller ve heykeller
- İslamiyet ve islam ümmeti

Güncel ve siyasi değerlendirmeler bazıları şu şekildedir;

- Demokrasi ile mücadele
- Hilafet devletinin horasandaki kazanımları

- Suriyede Türkiye-Rusya yakınlaşması
- Aşiret bağları ve ümmetçilik

Örgüte davet başlığı ile ilgili yayınlanan bazı konular şu şekildedir;

- Hicret
- İki cephe savaş, mürtedler, aile
- Allah yolunda cihadın en önemli amaçları

4.4.4 DEAŞ'ın Türkçe yayını: Konstantiniyye dergisi

DEAŞ terör örgütü arapça ve ingilizce yayın yapan yayın organlarının yanında Türkçe yayın yapan Konstantiniyye adlı bir medya ayağı oluşturmuştur. Bu dergi toplamda yedi sayı basılmıştır. Bu dergi örgütün Türkiye ayağını oluşturmaktadır. DEAŞ'ın Türkçe olarak yayınladığı "Konstantiniyye" dergisiyle yaptığı propaganda yalnızca Türkiye ile sınırlı değildir. Batı ülkelerinde de Türkçe konuşan birçok kişiye ulaşmaktadır (Orsam, 2016: 2).

DEAŞ terör örgütünün Türkiye'ye yönelik bilgilendirme yaptığı ve Türkçe yayın yapan Konstantiniyye dergisi amacını ilk sayısında belirtmiştir. Derginin ilk sayısında aylık yayın yapacakları ilan edilmiş ve Türkiye'deki müslüman halkın kendi kurdukları İslam Devleti ile ilgili bilmek istedikleri ve merka ettikleri konulara değinileceği bildirilmiştir. Konstantiniyye dergisinin ilk sayısında İslam devleti hakkında yanlış bilinenlerin düzeltilmesi amaçlanmıştır (Salihi ve Göksun, 2018). Diğer yayın organlarının kendi kurdukları senaryolara göre İslam Devletini olumsuz tanıtmalarının önüne geçmek için bilgilendirme yayınları yapacağı açıklanmıştır.

Konstantiniyye dergisinin kendi propagandasını yapmanın yanında birde halkın bilinçlemesini sağlayacak bir takım yayınlar yapacağı da bildirilmiştir. Özellikle Akideye yönelik değerlendirmeler, fıkıha dair meseleler ve siyasi olaylar DEAŞ ideolajisine uygun bir şekilde Türkçe yayınlanacaktır (Salihi ve Göksun, 2018). Bu noktadan hareketle DEAŞ kendi ideolojisine yakın olabilecek ve destekçilerini arttıracak coğrafyalarda çok ciddi çalışmalar yaptığı gözlenmektedir.

4.4.5 DEAŞ'ın Çok Dilli Dergisi: Rumiya dergisi

Rumiya dergisi DEAŞ terör örgütünün amaç ve ideolojisine uygun bir şekilde eş zamanlı olarak bir çok dilde yayımlanan yayın organıdır. Roma'yı hedef alan dergi ana hedefine ulaşmak için hiçbir zaman durmayacaklarını belirtmektedirler. DEAŞ son olarak yayına çıkardığı İngilizce dergisine Müslümanlar ile büyük savaşa gireceğine inandığı için 'Roma' anlamına gelen 'Rumiya' adını vermiştir (<https://t24.com.tr/>, 2019).

Aylık yayımlanmayı amaçlayan dergi eylül 2016 yılında ilk sayısını çıkarmıştır. İlk çıkışında yaklaşık sekiz dilde eş zamanlı olarak yayımlanmaktaydı ancak onuncu sayısı on dilde eş zamanlı olarak yayımlanmıştır. Bu kadar çok fazla dile çevrilmesi ve çevrilen ekibin olması DEAŞ terör örgütünün yabancı dillerde yetkin bir ekibin ve profesyonel bir organizasyonun olduğunu göstermektedir. Bazı dillerde içeriğin diziliminde bir takım farklılıkların olduğu görülse de ana amaç ve hedef hiçbir zaman değiştirilmeden sunulmaktadır (Salihi ve Göksun, 2018). DEAŞ'ın bütün yayınlarını bir merkezden kontrol etmesi medya merkezinin işlevselliğini göstermesi açısından önemlidir.

Rumiya dergisinde DEAŞ terör örgütü üyelerine dergi aracılığıyla nasıl bir strateji izleyeceklerini açıklamakta ve yapılacak eylemlerin şekli konusunda değerlendirmeler sunmaktadır (Salihi ve Göksun, 2018). Hangi materyallerin nasıl kullanılacağına kadar hemen her türlü eylem hazırlık aşamaları dergi ile üyelerine aktarılmaktadır.

Örgüt degi aracılığıyla hangi ülkede ve nerede eylem yapacağını ilan etmektedir ya da yaptığı eylemleri göstermektedir. Mesela bir mekanda eylem yapma hazırlığında olduğunu yayımlayarak hem o ülke yöneticilerini hem mekan işletmelerini tedirgin etmekte hem de müşterilerinin güvenlik konusunda zafiyet yaşamaları konusunda panik oluşturmaları sağlamaktadır (Salihi ve Göksun, 2018). Bu tür taktiklerle ülke genelinde bir korku havası estirmektedir. Böylelikle gündelik yaşam oldukça olumsuz etkilenmektedir.

4.5 DEAŞ ve Sosyal Medya

Teknolojinin gelişmesi ve yapılan çalışmalarda internetin kullanılması gibi bir çok etken terör örgütlerinin eylemlerinde interneti kullanmaya sevk etmiştir.

Terör örgütleri yaptıkları terör eylemlerini ulusal veya yerel anlamda karşılık bulmasından daha çok artık uluslar arası platformlarda karşılık bulmasını amaçlamaktadırlar. Yani küresel bir etki ile tüm ideolojik eylemlerine devam etmek istemektedirler.

Özellikle terörist eylemlerinde iletişim, finansal kaynak ve kitlesel etki oluşturmak için isinternet imkan ve fırsatından yararlanmak isteyen terör örgütleri küresel teknolojik gelişmeleri takip etmektedir.

Küresel etki oluşturmak için kullanılan teknolojik materyallerden en önemlisi internettir. İnternet aynı zamanda ticari bir ağıdır. Dinci eylemlerin özellikle DEAŞ gibi dini konuları kendilerinin eylem nesnesi haline getirmiş terör örgütleri internet kullanımını oldukça fazla gerçekleştirmektedirler.

İnternetin etkisini anlayan ve kullanan terör gruplarının ilki dini gruplar değildir ancak en etkili kullanan terör grupları dini gruplardır. İnternet ortamı ve teknolojik faaliyetler terör eylemlerinin amaçlarına uygun en önemli silah olarak görülmektedir. (Erdin, 2017). Çünkü eylemin etkisini anlık ve çok fazla sayıda insana ulaştırma fırsatı sunmaktadır

Terör örgütleri interneti ve sosyal medyayı özellikle yaptıkları eylemleri paylaşmak ve fotoğraflarla desteklemek için kullanmaktadırlar. Aynı zamanda eylemlerin ne derece hedeflerine ulaştığı konusunda bir değerlendirme unsuru olarak görülmektedir (Lewis, 2005). Bunun yanında terör örgütleri interneti ve sosyal medyayı propaganda unsuru olarak kullanmaktadır.

4.5.1 Youtube videoları

Terör örgütü DEAŞ eylemlerinin sunumunda ve insanlara aktarımında oldukça geniş prodüksiyonlar kullanmaktadır. Özellikle profesyonel video çekimi ve fotoğraflaral eylemlerini desteklemektedirler.

Görsel unsurları cesur bir şekilde paylaşan ve insanlar üzerinde derin etkiler uyandıran yüksek kaliteli videolarla elektronik ve dijital ortamlarda da terörist faaliyetlerini sürdürmektedirler. Örneğin HD kaliteki ve yüksek çözünürlüklü videoları çekmek için hem alt yapıya sahip olmaları hem de bunları cesur bir şekilde paylaşmaları izleyici ve takipçilerini etkilemektedir (Erdin, 2017). Bu

durum örgütün bu işlemleri profesyonel bir ekip ile yürüttüğünü göstermektedir.

Terör örgütü DEAŞ'ın paylaştığı yüksek çözünürlüklü videoları genellikle infaz, işkence, ceza ve tehdit unsurlarını barındırmaktadır. Bu tür videolara genel olarak sosyal medya hesaplarında paylaşılmakta ve anlık milyonlarca insana ulaştırılmaktadır. Özellikle infaz, işkence, tehdit ve propaganda videoları uzun sürdüğü için twitter, facebook veya diğer sosyal medya hesaplarından paylaşılması güçleşmektedir (Erdin, 2017). Ancak sadece video paylaşımlarının yapıldığı ve video uzunluğu sınırlandırılması yapılmayan Youtube adlı sosyal medya hesabı ile milyonlarca insana saatlik videolar ulaştırılmaktadır.

İnternet ortamı terör örgütlerinin psikolojik savaş yürüttüğü ortamlar haline gelmiştir. Cephede ya da saha yapılan her hangibir eylemin etkisinden çok daha fazlasına dijital ve elektronik ortamda yayımladığı görsellerle ulaşmaktadırlar. nitelendirilmiştir. (Weimann, 2004).

4.5.2 Facebook paylaşımları

Toplumsal olarak gelişen ve değişen dünyada insanlar artık duygu ve düşüncelerini insanlara anlık iletmek istemektedirler. Bu durumda geliştirilmiş anlık mesajlaşmayı sağlayacak sosyal medya hesapları üretilmiş ve kullanılmaya başlanmıştır. Örneğin kendi arkadaş çevrenizle sınırlandırılmış bir şekilde dizayn edilen Facebook gibi bir sosyal medya hesabı duygu ve düşüncelerinizi, fikirlerinizi ya da ideolojinizi kendi belirlediği insanlara aktarımını sağlayacağınız bir sosyal medya hesabıdır (Erdin, 2017). Twitter ve Facebook, DEAŞ in yeni medya araçları içerisinde en etili olduğu sosyal medya araçlarındandır. Örgüt propaganda hesapları kapansa da yeni hesaplarla bu alandaki faaliyetlerini sürdürmektedir (Karakaş, 2017). Örgüt, *siber cihat* kapsamındaki duyurularını ve videolarını sosyal medya hesaplarından yayınlarak etki alanını genişletmeyi hedeflemektedir.

Facebook üzerinden yayınlarına devam eden ve propaganda yaptığı belli olan DEAŞ terör örgütüne ait sosyal medya hesapları yöneticiler tarafından fark edilir edilmez anında kapatılmaktadır. Facebook yöneticiler DEAŞ'ın bu alandaki çalışmalarını engellemek için özel bir çaba sarf etmektedirler (Erdin, 2017).

DEAŞ terör örgütü Facebook kurucusunu kendi kurduğu sosyal medya hesabıyla tehdit etmiş ve buna karşın Facebook kurucusu DEAŞ'ın yayınlarını kaldırma kararı almıştır. Bu şekilde bu alanda propaganda yapma imkanı son bulan DEAŞ farklı adlar ve gizli hesaplarla kendi üyelerine en azından ulaşabilmek ve mesajlarını iletebilmek için facebook adlı sosyal medya hesaplarını kullanmaya devam etmiştir. (Erdin, 2017). Ancak çok ileri düzeyde bir karşılık bulamadığı için Facebook hesapları genellikle sınırlı kalmıştır.

4.5.3 Twitter paylaşımları

Facebook gibi sosyal paylaşım sitesi olan Twitter anlık mesajlaşma sistemi olarak görülmektedir. Anında yapılan paylaşımlar milyonlarca insana aktarılmaktadır. Üstelik Twitter Facebook gibi sınırlı sayıda insana değil bu sosyal medya hesabını kullanan her insana hitap etmektedir. Yani bir hesap kullanıcısı yaptığı paylaşımla twitter'daki tüm insanların görebileceği bir mesaj paylaşmış olmaktadır. Ancak Facebook kullanıcısı yalnızca kendi yakın çevresine hitap etmektedir.

Tüm kullanıcılara hitap etmesi bakımından DEAŞ terör örgütü yaptıkları eylemleri öncelikle Twitter üzerinden paylaşmaktır. Çünkü sadece yakın çevresi değil küresel alanda etki oluşturmak istemektedir. Bu noktadan hareketle DEAŞ terör örgütünün faaliyetlerinin tüm dünyada etkin bir şekilde karşılık bulmasının neden bu olarak görülmektedir (Erdin, 2017).

Arapça ve İngilizce dünyada en fazla kullanılan diller arasında yer almaktadır. Bu noktadan hareketle DEAŞ terör örgütü kullandığı Twitter hesaplarını bu iki dil üzerinden yönetmektedir (Erdin, 2017).

2014 yılında yapılan bir Twitter inceleme raporuna göre 46.000 hesap DEAŞ ile ilişkili olarak görülmüştür. Bu duruma göre DEAŞ terör örgütü sosyal medya hesaplarından Twitter ile özellikle ilgilenmekte ve çalışmalarını bu mecrada sürdürmektedir. Çünkü anlık yaptığı paylaşımlarla tüm dünyada en çok konuşulan konu arasında girebilmekte ve dünya genelinde oluşturacak bir panik ile kendi hedeflerine ulaşabilmektedir. (ORSAM, 2016).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Öncelikle belirtmek gerekir ki terör olgusu küresel bir tehdit haline gelmiş durumdadır. Terörist eylemler farklı isimlerle dünyanın farklı yerlerinde görülmektedir. Terör örgütleri dikkat çekmek, gündem oluşturmak, tanınmak, örgüte eleman sağlamak, örgüte finansal destek oluşturmak ve varlıklarına meşruiyet zemini oluşturmak adına medyayı ve medya araçlarını etkin bir şekilde kullanmaktadırlar. Medya ve terör konusunda bugüne kadar yapılan birçok yerli ve yabancı akademik araştırma da bu gerçeği ortaya koymaktadır.

Terör örgütleri medya üzerinden kendi propagandalarını yaparken tüm bu propagandalarını yalan üzerine inşa etmektedirler. Buna karşın devletler, terörle mücadele kuruluşları ve uluslararası organizasyonlar terör tehlikesini, terörün içerisinde herhangi bir iyiliğin olmadığını ve onun yalnızca bir propaganda olduğunu tüm dünyaya anlatmada yeterli olamamışlardır. Bunun en büyük kanıtı ise günümüzde hala terör gruplarına uluslararası düzeyde katılımın sağlanmasıdır.

DEAŞ terör örgütünü medya araçlarını kendi amaçları doğrultusunda en etkin şekilde kullanan örgüt olarak nitelendirmek mümkündür. Bu örgütü farklı kılan unsur ise teknolojiyle beraber popüler kültürün diline de hâkim olarak bunları yayınlarında yansıtmasıdır. Batı tarafından üretilen kültürel ürünler DEAŞ'a ilham olmaktadır. Örgüt kültürel kodları kullanarak batıdaki hedef kitlesinin dikkatini çekmektedir.

DEAŞ'ın medya araçlarını kullanmadaki diğer bir özelliği de bu platformları her türden insana hitap edecek düzeyde tasarlamalarıdır. Bu platformlar yalnızca örgütün uluslararası alanda propagandasını yapmak amacıyla tasarlanmamıştır. Örgütün bunun dışında başka amaçları gerçekleştirmek için de bu platformları tasarladığı görülmüştür. DEAŞ ile mücadele eden devletleri korkutmak, örgütün tanıtımını yapmak, örgüte batıdan katılan savaşçıların umutlu olduklarını göstermek ve örgütün güçlü olduğunu bu noktada propaganda amacıyla tasarlanan bu platformların özelliklerinden bazılarıdır.

Örgütün medya araçlarıyla bu denli kapsayıcı bir strateji geliştirmesi DEAŞ'ın küresel bir terör örgütü olduğunun en büyük göstergelerinden biridir. Örgüt üyeleri tanıtımlarını yapmak, sempatizanlarına seslenmek, siyasilerle iletişime geçmek ve meşruiyet kazanmak amacıyla sosyal medya araçlarını da yoğun şekilde kullanmaktadırlar. Buda göstermektedir ki medya araçları DEAŞ örgütü için bir hayat kaynağı olmuştur.

Sosyal medya DEAŞ'ın son derece önemseydiği ve bunu sorumluluğu sosyal medya olan örgüt üyeleri ile yürüttüğü bir alandır. İnterneti aktif şekilde kullanarak sosyal medya kullanıcılarına hangi yöntemlerle ulaşılması gerektiğini iyi bilen ve insanların zayıf yönlerini avantaja çevirebilen örgüt bu yöntemle insanlarla arasındaki sınırları kaldırmıştır. Örgüt sosyal medya araçları ile uzak mesafedeki üyelerini yakınında tutup onları eylemlerinde bazen de propagandalarında kullanmaktadır. Örgüt paylaşımlarıyla hem propaganda hem de tehdit yaparak bugüne kadar sosyal medyayı en etkili ve aktif şekilde kendisine avantajlı şekilde kullanan örgüt olmuştur

Araştırma sonucunda görülmektedir ki DEAŞ terör örgütü sosyal medya araçlarından olan Twitter ile kullanıcılara ulaşp onları zaaflar, vaatler ve seçilmiş travmalar ile etkileyerek yalnız, kaybetmiş ve ezik bir birey oldukları hissini uyandırmaktadır. Daha sonra onları yalnızca kendilerinin kurtarabileceğine ve beraber yeni bir düzen oluşturabileceklerine inandırarak saflarına çekmektedir. Psikolojik anlamda çöküntü içerisinde olan ve kendini ifade edebileceği yeni bir ortam arayışında olan sorunlu bireyleri bularak onları kullanan DEAŞ daha sonra gerçekleştirdiği eylemlerde bu insanları kullanmaktadır.

Bunun yanında video paylaşımlarının yapıldığı bir alan olan YouTube'da DEAŞ'ın görsel propagandasını yaptığı alanlardandır. Örgüt sempatizanlarının dünyanın dört bir tarafından yükledikleri eylem, saldırı, ölüm ve işkence videoları bu paylaşım sitesinde yer almaktadır. Yüksek kalite ile çekilen bu videolar genellikle açık bir alanda çekilmekte ve infaz görüntülerinden oluşmaktadır. Bunun yanında örgütün işgal ettiği bölgedeki sosyal hayat da bu videolarda yer almaktadır. Örgüt bu yöntemle barış içinde ve huzurlu bir bölgede hüküm sürdüğünü kanıtlamak istemektedir. Bu sayede barışın da

huzurun kendilerinde olduğu algısını yaratarak sempatizanlarını kendi taraflarına çekmektedir.

Bunun yanında örgüte ait dergilerde de örgüt liderinin mesajları paylaşılmaktadır. Bu dergilere internet ortamında çok kolay şekilde erişilebilmektedir. Bu durum da aslında bu platformlara yönelik önlemlerin başarısız olduğunun bir göstergesidir. Bu genel değerlendirmelerden hareketle terörün medya araçlarıyla yayılmasını engelleyebilmek ve buna yönelik karşı bir strateji geliştirmek amacıyla şu önerilerde bulunulabilir;

- Sosyal medya ve medya üzerinden gerçekleşen finans hareketlerini takip etmek amacıyla birtakım önlemler alınmalıdır
- İnternet siteleri ve uluslararası sosyal ağlar terör propagandasını sonlandırmak amacıyla yeni bir takip sistemi geliştirerek devletlerin müdahale taleplerini anında yerine getirmelidir
- Terör propagandasına karşı sistematik ve planlı bir şekilde karşı propaganda faaliyetleri gerçekleştirilmeli ve insanlar doğru bilgilendirilerek terör örgütüne katılımları engellenmelidir
- Terör örgütlerini sürekli yakın gözetme alabilmek için dijital dünyanın imkânları ve dönüşümü iyi şekilde bilinmeli ve bu dönüşümün örgüt davranışlarını ne yönde etkileyeceği önceden tahmin edilmelidir
- Örgütün propagandasını kırmak amacıyla odaklandığı konulara odaklanılarak terör ve şiddet temasına karşı kardeşlik ve barış teması işlenmektedir
- Örgüt tarafından sanal ortamda dolaşma sokulan video ve dergi gibi materyaller ulaşılamaz kılınmalı, değersizleştirilmeli veya manipüle edecek içerik bombardımanına tabi tutulmalıdır
- Medya okuryazarlığı müfredatı güncellenerek bu müfredata dijital propaganda konusu eklenmeli ve bu şekilde gençlerde terör propagandasına karşı farkındalık oluşturulmalıdır
- Popüler kültür dilini etkili şekilde kullanan örgütün propagandasına karşı bürokratik ve sıkıcı bir dilden ziyade ilgi çekici içerikler paylaşılmalıdır. Bunun içinde popüler sosyal medya diline hâkim olmak gereklidir

- Ayrıca dini çarpıtarak kullanan örgütlerin kullandığı bu dini kavramlar yetkili kurumlar tarafından açıklanmalı ve insanlar doğru bilgiye rahat şekilde ulaşabilmelidir
- Örgüt söylemlerinin zayıf yönleri tespit edilmeli ve bu yönlerin geçersiz olduğu ortaya konmaktadır. Bu noktada DEAŞ terör örgütünün İslam'ın bir savaş dini olduğu yönündeki söylemine karşın İslam'ın barış dini olduğunu aktaran söylemler geliştirilmelidir

KAYNAKLAR

- Afdal, G., (2006). *Tolerance and Curriculum: Religious Diversity and Education in Europe* (ed. C. Bakker, H. G. Heimbrock, R. Jackson). New York: Waxmann
- Akçay, E. Y. (2012). Terör Ve Medya İlişkisinin 2003 Yılında İstanbul'da Meydana Gelen Saldırıları Örneğiyle İncelenmesi, *NEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, s.183-197.
- Arklan, Ü., ve Karakoç, E. (2015). Medyanın genel ve siyasal gündeme ilişkin bilgi edinme aracı olarak kullanımı: Görgül bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(33), 325-363.
- Atabek, N. (2003). Propaganda ve toplumsal kontrol. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 2(4), 4-12.
- Atabek, N., (2002), "Kamuoyu, Medya ve Demokrasi", Kurgu, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 19:223-238.
- Atabek, N., (2003). "Propaganda ve Toplumsal Kontrol", Selçuk İletişim Dergisi, 4 (2), s.4-12.
- Ataş., F., (2011), Medyanın Terör Konusunda Bilgilendirme İşlevi ve Terör Olgusunun Dizilerdeki Sunumu (Kurtlar Vadisi Gladio Örneği), yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Awan, I. (2017). Cyber-extremism: Isis and the power of social media. *Society*, 54(2), 138-149.
- Awan, I. Cyber-Extremism: Isis and the Power of Social Media, *Social Science and Public Policy*, (2017) 54, s. 143. www.springerlink.com Erişim Tarihi; 05.05.2018
- Ayhan, B., ve Çifçi, M. E. (2018). IŞİD, Propaganda ve İslamofobi. *Medya ve Din Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 17-32.
- Aziz, A. (1985). Terör ve Kitle İletişim Araçları. Ankara: BM Türk Derneği Yıllığı.
- Bahadıroğlu, D., (2016) "Osmanlı'da Dergicilik", <https://www.makaleler.com/osmanlida-dergicilik>, (23.01.2019).
- Bektaş, A., (1999). *Kamuoyu, iletişim ve demokrasi*. Bağlam.
- Bıçer, R., (2018) Terör, Eğitim ve Teoloji, http://www.tasam.org/tr/TR/Icerik/51262/teror_egitim_ve_teoloji, Erişim Tarihi, 20.02.2019.
- Brunst, P. W. (2010). Terrorism and the internet: New threats posed by cyberterrorism and terrorist use of the internet. In *A War on Terror?* (pp. 51-78). Springer, New York, NY.
- Ceruzzi, P. E., ve Paul, E. (2003). *A history of modern computing*. MIT press.
- Conway, M. (2007). Terrorism and the Making of the "New Middle East": New Media Strategies of Hezbollah and al Qaeda. In *New Media and the New Middle East* (pp. 235-258). Palgrave Macmillan, New York.
- Coşar, Ö., (2011). Görsel İşitsel Medyanın Gelişimi, *Elektrik Mühendisliği Dergisi*, 442.
- Çetinkaya, İ., (2010), Ekonomik ve Politik Faktörlerin Uluslararası Terörizm Üzerine Olası Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi.
- Demirci, S., R., (2008), Terörizmin Psikolojisi, http://www.tasam.org/tr-TR/Icerik/849/terorizmin_psikolojisi, Erişim Tarihi, 20.02.2019.
- Dijk van Jan, A. G. M. (2006). *The network society. Social aspects of new media*. 2. Basım, London: Sage Publications.

- Dimaggio, A. R.** (2009). *Mass Media, Mass Propaganda: Examining America's News in the "War on Terror"*. Lanham (MD).
- Eker A.,** ve diğerleri, (1993) "Gazete", *Yeni Rehber Ansiklopedisi*, Cilt.7, İstanbul: Türkiye Gazetesi Yayınları.
- Erdin, Ç.,** (2017). Radikal Selefi Örgütlerin Sosyal Medya Kullanımı: IŞİD Örneği,. *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1 (2): 124-130.
- Ergil, D.,** (1993). Terörizmin mantığı ve hedefi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 46(1).
- Gambhir, H, K.** (2014), *DABIQ: The Strategic Messaging of the Islamic State*, ISW, Institute for the War ss. 1-10, <http://www.understandingwar.org/backgrounder/dabiq-strategic-messaging-islamic-state-0>, Erişim Tarih, 12.05.2018.
- Geçikli, F.** (1999). Geçmişten Günümüze Propaganda Kavramı. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* (9).
- Gerges, F, A.** (2016), *ISIS*, United Kingdom; Princeton University Press, ss. 53-56.
- Girgin, A.,** (2000). Yazılı Basında Haber ve Habercilik Etik'i. *İnkılap Kitapevi, Ekim*.
- Göksu, T.** (2000). Polis Operasyonlarının Televizyonlarda Canlı Yayını ve Muhtemel Sonuçları. *Polis Dergisi*, (22), 364-368.
- Greene, K. J.,** (2015). "ISIS: Trends in Terrorist Media and Propaganda" *International Studies Capstone Research Papers*. 3.ss. 17-18. http://digitalcommons.cedarville.edu/international_studies_capstones/3 Erişim Tarih, 18.04.2018.
- Güler, D.,** (1991). Kitle iletişim araçlarının iletişim ve eğitim iletişimi özellikleri. *Kurgu Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli İletişim Dergisi*, 9(9), 323-345.
- Güz, N.,** (2005). Haberde yönlendirme ve kamuoyu araştırmaları. *Ankara: Nobel Yayınevi*.
- Haythornthwaite, C.** (2002). Strong, weak, and latent ties and the impact of new media. *The information society*, 18(5), 385-401.
- Helvacıoğlu, G.,** (2007) http://www.tasam.org/tr-TR/Icerik/515/teror_nedir, Erişim Tarihi, 20.02.2019.
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c85049d20bec4.93609062 Erişim Tarihi: 10/03/2019
- Ingram, H, J.** (2016), An analysis of Islamic State's Dabiq magazine, *Australian Journal of Political Science*, s.2, <http://dx.doi.org/10.1080/10361146.2016.1174188> Erişim Tarih, 09.05.2018.
- İsmailli, F.,** (2018) Medya ve Terörizm İlişkisi: IŞİD Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kapani, M.,** (2007). Siyaset Bilimine Giriş.(19. Baskı). *Ankara: Bilgi Yayınevi*.
- Karakaş, C. K.** (2017). DAESH Propagandasında Yeni Medya Kullanımı. *Marmara İletişim Dergisi*, (28), 33-46.
- Karakaya, G.,** (1998) Medya ve Terör İlişkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler A.B.D

- Karakaya, İ.**, (2017), *Küresel Terörizmin Dönüşümü: El Kaide ve IŞİD Örnekleri*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), s. 222-224.
- Kartal, A. B.** (2018). Uluslararası Terörizmin Değişen Yapısı ve Terör Örgütlerinin Sosyal Medyayı Kullanması: Suriye'de DAESH ve YPG Örneği. *Security Strategies Journal*, 14(27).
- Kazan, H.**, (2016). Terör-Medya İlişkisi ve Medyada Terör Haberciliği. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 12(24), 109-146.
- Klausen, J.** (2015) Tweeting the Jihad: Social Media Networks of Western Foreign Fighters in Syria and Iraq, *Studies in Conflict & Terrorism*, 38/1, s.4. <http://dx.doi.org/10.1080/1057610X.2014.974948>, Erişim Tarih, 25.04.2018
- Kocadaş, B.**, (2006). Kültür ve medya. *Journal of Human Sciences*, 1(1).
- Kodaman, B.**, (1985). "Terör ve Otorite". *Teröristlerin Rehabilitasyonu Sempozyumu*. İstanbul.
- Konukman, E., A.**, (2006) "Medya ve Kültür: Son Dönem Televizyon Dizilerinin Yaşam Tarzı Üzerindeki İmgeleri", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,)
- Korkmaz, G.** (1999). *Terör ve medya ilişkisi*. Emniyet Genel Müdürlüğü.
- Korkmaz, G.**, (1999). *Terör ve medya ilişkisi*. Emniyet Genel Müdürlüğü.
- Lewis, A.** (2005), *The Internet and Terrorism*, Proceedings of the Annual Meeting, American Society of International Law: Cambridge University Press: http://www.jstor.org/stable/25659982?seq=1#page_scan_tab_contents adresinden alındı.
- Lin, T. B., Li, J. Y., Deng, F., ve Lee, L.** (2013). Understanding new media literacy: An explorative theoretical framework. *Journal of Educational Technology & Society*, 16(4), 160-170.
- Lister, Ch, R.** (2015), *The Syrian Jihad Al-Qaeda, the Islamic State and the Evolution of an Insurgency*, United States of America, Oxford University Press, ss.261.
- Lister, M., Giddings, S., Dovey, J., Grant, I., ve Kelly, K.** (2008). *New media: A critical introduction*. Routledge.
- Lumbaca, S., ve Gray, D. H.** (2011). The media as an enabler for acts of terrorism. *Global Security Studies*, 2(1), 45-54.
- Macnamara, J.** (2010). 'Emergent' media and public communication: Understanding the changing mediascape. *Public Communication Review*, 1(2).
- Marthoz, J, P.** (2017), *Terrorism and the Media; Handbook for Journalism*, France, United Nations, UNESCO Publishers, s.50,
- Nasir, M., Khan, A. A., ve Jalil, H. H.** (2013). Exploring the relationship between media and terrorism: a panel study of south asian countries. *Economics Bulletin*, 33(1), 714-720
- ORSAM** (2016). "Terör Örgütleri Tarafından Sosyal Medyanın Kullanılması: IŞİD Örneği Konferansı", http://www.orsam.org.tr/files/T_Degerlendirme/10/1_0tr.pdf.
- ORSAM.** (2016), Türkçe Konuşan DEAŞ Destekçileri Üzerine Twitter Sosyal Ağ Analizi, Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi
- Özdiker, C.**, (2000). Basın, Temiz Toplum ve "Medya Terörü" Üzerine. *RTÜK iletişim*, 10-12.

- Özerkmen, N.**, (2017). Terör, terörizm ve radikal İslamcı terör. *DTCF Dergisi*, 44(2).
- Plebani, A.** From Terrorist Group to Self-Proclaimed State: The Origins and Evolution of IS, Giusto, H. (Edi), (2016), *Daesh and the Terrorist Threat: from the Middle East to Europe*, Belgium; Foundation for European Progressive Studies (FEPS), s. 37.
- Purdy, W.**, (2017). "Radicalization: Social Media and the Rise of Terrorism", Homeland Security Digital Library, <https://www.hsdl.org/?view&did=789039> ss.12-16., Erişim Tarihi: 28.05.2017.
- Salihi, E. ve Göksun, Y.** (2018), DEAŞ'ın Medya Stratejisi, SETA Rapor, İstanbul, SETA Yayınları, ss.9-10.
- Schmidt, P. A.**, (2004) Küresel Dünyada Terörizm Konsepti (Çev. Suat DOĞAN), Ankara, Temüh Dairesi Başkanlığı, Yayın No:10.
- Siboni, G.**, Cohen, D., Koren, T. (2015), The Islamic State's Strategy in Cyberspace, *Military and Strategic Affairs* Vol; 7 / 3, s.129. <http://www.inss.org.il> Erişim Tarih; 07.05.2018.
- Şahin, C.**, "Gazete Nedir?Gazetenin Özellikleri", 2014, <http://cihanshn.blogspot.com.tr/2014/09/gazete-nedirgazetenin-ozellikleri.html>, (23.02.2019).
- Tarakçı, N.**, (2019) Ulusal ve Uluslararası Terörizmin Geleceği www.Tasam.Org/.../Ulusal_Ve_Uluslararası_Terörizmin_Geleceği_Pdf
- Taşdemir, E.** (2017). Sosyal Medyada Terör Propagandası: DEAŞ Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 5(2), 726-752.
- Tokgöz, O.**, (1995). *Temel gazetecilik* (Vol. 6). İmge.
- Topçuoğlu, N., N.**, (1996). *Basında reklam ve tüketim olgusu: Türkiye'de yeni gazetecilik yönelimleri ve basının sosyo-kültürel değişimdeki rolü*. Vadi Yayınları.
- Tutar, H., ve Yılmaz M. K.**, (2003), Genel İletişim, , Nobel Yayın Dağıtım 3.Baskı. Ankara,
- Türkoğlu, E.** (2017), Küresel Bir Terör Örgütü Olarak İşid'in Dijital Dergi Kullanımı: Konstantiniyye Üzerine Bir İnceleme, *Erciyes İletişim Dergisi "akademia" Cilt; 5, Sayı;1*, ss.167-168.
- Uslu, K.**, (2001). Yazılı ve Görsel Medyada Magazinleşmenin Tarihsel ve Sosyolojik Dinamikleri. *Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi (Kuram ve Araştırma Dergisi)*, (12), 1-20.
- Vural, Z., ve Bat, M.** (2010). Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: ege üniversitesi iletişim fakültesine yönelik bir araştırma. *Journal of Yasar University*, 5(20).
- Weimann, G.** (2004), How Modern Terrorism Uses the Internet, United States Institute of Peace: https://www.usip.org/sites/default/files/sr11_6.pdf adresinden alındı.
- Wignell, P., Tan, S., O'Halloran, K, L., ve Lange. R.** (2017), A Mixed Methods Empirical Examination of Changes in Emphasis and Style in the Extremist Magazines Dabiq and Rumiyah, *Perspectives On Terrorism* Volume 11, Issue 2, ss.2-11.
- Wilkinson, P.** (1997). "The Media and Terrorism: A Reassessment", *Terrorism and Political Violence*, Vol. 9, No.2, 51-64.

- Williams, F., Rice, R. E., ve Rogers, E. M.** (1988). *Research methods and the new media*. Simon and Schuster.
- Williams, L.** (2016), *Islamic State Propaganda and the Mainstream Media*, Australia; *The Lowy Institute for International Policy*, Analysis, ss.3-5.
- Yalçınkaya, İ. A.** (2008). *Medya-Terörizm İlişkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Yamaç, F.,** (2003)Terör Olaylarının Medyada Yansımaları, (Hizbullah Operasyonları Örneklemesi), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik ABD.
- Yavuz, F.,** (2006). Terör Eylemlerinin Kitle İletişim Araçlarında Sunumu. *İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.*
- Yel, A., M.,** (2006), Terörizmin Temel Sebepleri, Köprü dergisi, sayı 94. <http://www.koprudergisi.com/index.asp?Bolum=EskiSayilar&Goster=Yazi&YaziNo=764> Erişim Tarihi, 19.02.2019.
- Yüksel, U.,** "Geleneksel Medya ve Yeni Medya." *Çevrimiçi*)
- URL** <http://dijitalkulturgra331.blogspot.com.tr/2013/01/yeni-medya-ve-geleneksel-medya-sunum.html> (Erişim Tarihi: 11.02. 2019)
- İnternet kaynakları**
- <https://www.sosyaldeyince.com/bilgi-kutusu/radyo-nedir-t2171.0.html>, Erişim tarihi, 19.02.2019
- <http://bilgesam.com.tr>. Erişim tarihi, 19.02.2019
- <http://ertugrulakbas.terapi.com/2011/04/20/kitle-iletisim-araclari/> Erişim Tarihi, 19.02.2019
- <https://www.cnnturk.com/video/dunya/munihli-alman-gazeteci-isidin-kalesine-girdi>, Erişim tarihi, 19.02.2019.
- <https://www.sabah.com.tr/fotohaber/gundem/darbe-girisiminin-whatsapp-yazismalari/7>, Erişim tarihi, 19.02.2019.
- www.kongar.org.tr, Erişim tarihi, 19.02.2019
- <https://t24.com.tr/haber/isidin-yayin-organlari-dabiq-rumiyah-ve-konstantiniyyenin-isimleri-nereden-geliyor,358983>, Erişim tarihi 19.08.2019
- <https://www.yenisafak.com/hayat/deasin-dijital-medya-kullanimi-2602113>, Erişim tarihi 19.08.2019

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Bülent SARIDİKEN

Doğum Tarihi ve Yeri : 07.12.1974 KORGAN

E-posta :

Öğrenim durumu:

Lisans : İşletme

Lisans :

Ön Lisans : Adalet

Lise : Ordu İmama Hatip Lisesi